

Eija-Mari Heikkilä

KOKKOLAN MONIALAISEN AMMATTIKORKEAKOULUN
ENSIMMÄINEN KOKEILUVUOSI OPISKELIJOIDEN
KOKEMANA JA NÄKEMÄNÄ

CHYDENIUS-INSTITUUTIN TUTKIMUKSIA

2/1994

CHYDENIUS-INSTITUTET UNDERSÖKNINGAR

Eija-Mari Heikkilä

**Kokkolan monialaisen ammattikorkeakoulun
ensimmäinen kokeiluvuosi opiskelijoiden
kokemana ja näkemänä**

**JYVÄSKYLÄN YLIOPISTO
CHYDENIUS-INSTITUUTTI
KOKKOLA 1994**

ISBN 978-951-39-8625-4 (PDF)
URN:ISBN:978-951-39-8625-4
ISSN 0789-0710

ISBN 951-34-0203-7
ISSN 0789-0710

SAMMANDRAG

Avsikten med undersökningen för uppföljning och utveckling av försöket med en yrkeshögskola i Karleby är att skapa en heltäckande bild av försökets inledande skeden ur de studerandes synvinkel. På basis härav fick de studerande inom de sex utbildningsprogrammen i april 1993 delta i en enkät genom vilken man utredde frågor med anknytning till de studerandes bakgrund, sökande, studier, undervisning och studiehandledning samt föreställningar om yrkeshögskolan.

De studerande vid yrkeshögskolan i Karleby är i genomsnitt 25 år gamla. Största delen av de studerande är studenter och något under hälften har avlagt yrkesexamen. De studerande rekryteras huvudsakligen i Mellersta Österbotten och kommer oftast från arbetarfamiljer.

Före studierna hade de studerande i allmänhet arbetat eller studerat och sökte sig till studierna i första hand för att branschen intresserade dem. Både i sitt sökande och i sin målsättning för den framtida banan inriktade de sig på yrkeshögskolan.

De studerande var inte ännu särskilt intresserade av att utvidga sina studier utöver det egna utbildningsprogrammet eller gränserna för inriktningsalternativet. Av yrkeshögskolestudierna förväntade de sig mest att de skulle ha karaktär av högskolestudier och ge yrkeskompetens. Studierna hade rätt väl motsvarat förväntningarna. Den största orsaken till missnöje var att studerandet hade karaktären av skolgång.

De studerande tyckte att deras undervisning fortfarande var skolliknande och lärarstyrd samt att de undervisningsmetoder som lärarna använde var ensidiga. Även om andelen studier på eget initiativ har ökat så är de rådande arbetsformerna inom de handledda studierna fortfarande föreläsningar och lektioner som i skolan. De studerande ville ha mera övningar jämfört med nu.

Enligt de studerandes uppfattning hade inte någon fråga med anknytning till studiehandledning behandlats för mycket. De ville få mera uppgifter särskilt om vad valfriheten innebär och om fortsatta studier. De studerandes svar på påståendena om hur de föreställer sig studierna reflekterade en allmän ovisshet om hurudan yrkeshögskolan är.

Esipuhe

Tämä tutkimus on osa Chydenius-Instituutissa käynnissä olevaa Kokkolan ammattikorkeakoulukokeilun seuranta- ja kehittämistutkimusta. Tutkimushankkeen tarkoituksena on luoda kokonaiskuvaa ammattikorkeakoulukokeilun eri vaiheista ja tuottaa tietoa kokeiluprosessin etenemisestä sekä sen tarkoitettuista ja tarkoittamattomista seurausvaikutuksista. Tutkimushankkeen ensimmäisen vaiheen ja tämän julkaisun tavoitteena on luoda kattava kuva ammattikorkeakoulun toiminnasta kokeilun alkuvaiheessa opiskelijoiden näkökulmasta.

Haluan kiittää Kokkolan väliaikaisen ammattikorkeakoulun johtavaa rehtoria Seppo Pynnää, oppilaitosten rehtoreita, opettajia ja muuta henkilökuntaa, jotka ovat monin tavoin auttaneet tutkimuksen teossa. Erityiset kiitokset tutkimuksen edistymisestä osoitan Chydenius-Instituutin tutkijalle (myös va. tutkimusjohtajana toimineelle) KTM Jouni Kaipaiselle ja va. tutkimusjohtajalle YTT Seppo Raiskille. Lisäksi kiitokset tutkimusharjoittelija, kasvatust. yo. Tiina Hiidenniemelle tutkimusaineiston työstämisestä ja yo-merkonomi Mirva Kanalalle kuvien teosta.

Kokkolassa 18.1.1994

Eija-Mari Heikkilä

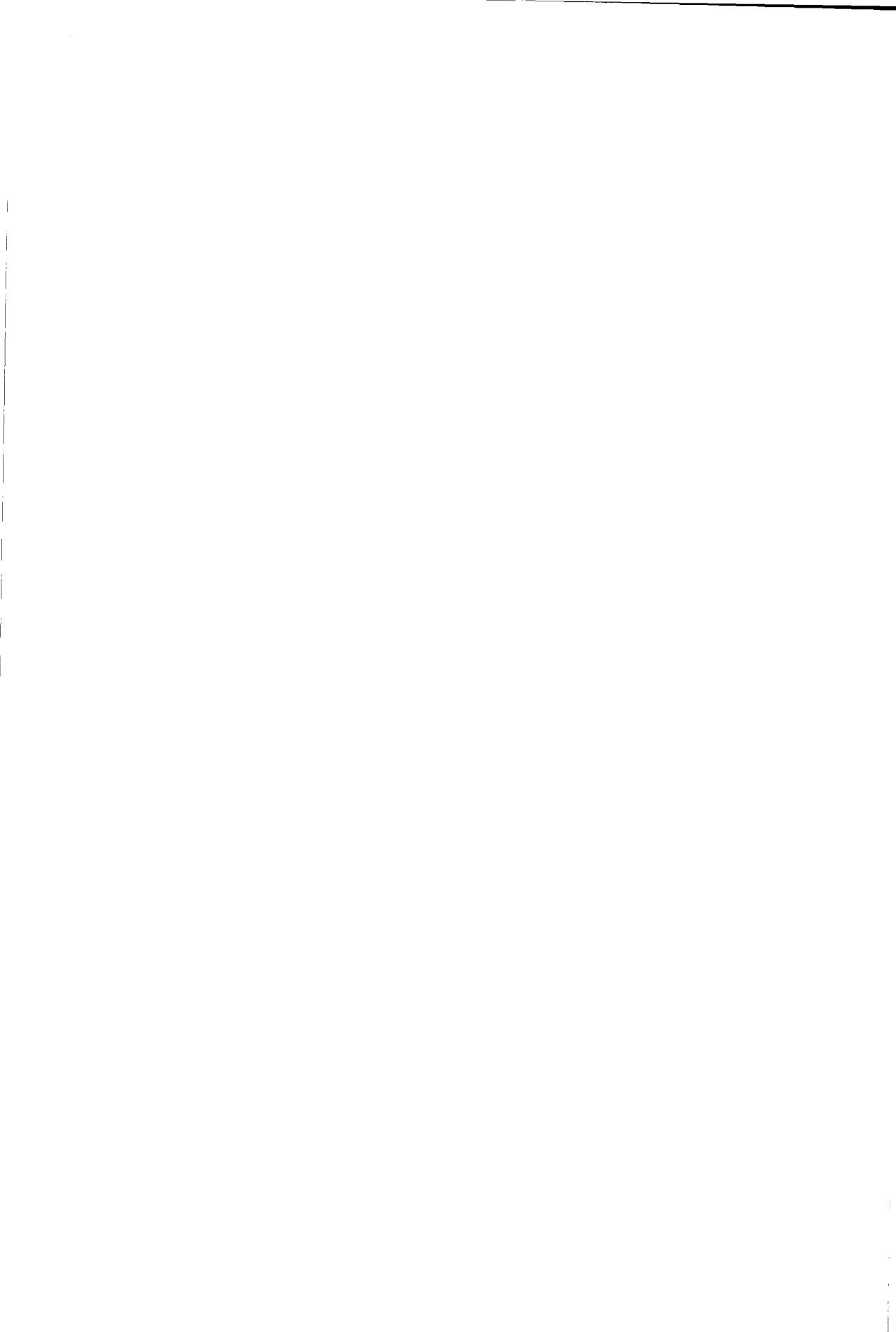
Sisältö

Esipuhe

1. Tutkimuksen lähtökohdat	1
1.1. Ammattikorkeakoulukokeilujen käynnistyminen	2
1.2. Kokkolan ammattikorkeakoulun suunnittelu ja perustaminen	3
1.3. Malli ja toteutus	4
1.4. Toimintaympäristö	6
1.4.1. Hallinto	6
1.4.2. Tilat	6
1.4.3. Kirjastot ja tietopalvelut	7
1.5. Kansainvälinen yhteistoiminta	9
2. Opiskelijoiden tausta	13
2.1. Teoreettinen ja käytännöllinen hakeminen vuosina 1992–1993	13
2.2. Kysely	16
2.3. Ikä	18
2.4. Koulutustaustat	18
2.5. Kotipaikka	20
2.6. Sosiaalinen tausta	22
3. Ammattikorkeakouluun hakeutuminen	26
3.1. Elämä ennen opintoja	26
3.2. Koulutukseen hakeutumiseen vaikuttaneet tekijät	28
3.3. Hakeminen eri oppilaitosmuotoihin vuonna 1992 ja ammattikorkeakouluopiskelun sija pyrkimyksissä tai toiveissa	29
3.4. Kiinnostus hakea koulutusohjelman sijaan suoraan suuntautumisvaihtoehtoon	31
3.5. Uratavoitteet	32
4. Opiskelu	35
4.1. Opiskelijoiden kiinnostus synergiaedun hyödyntämiseen omassa opinnoissaan	35
4.2. Opiskelijoiden ammattikorkeakouluopiskelua koskevat odotukset ja niiden toteutuminen	37

4.3.	Opiskelu ja opetus	40
4.3.1.	Opetuskäytännöt	40
4.3.2.	Koulutus ajattelua korostavan toimintatavan tuottajana	42
4.3.3.	Koulutus laajojen ammattikokonaisuuksien tuottajana	45
4.3.4.	Koulutus työyhteisön jäsenien tuottajana	46
4.3.5.	Opettajien motivaatio, opettavien asioiden sisällöllinen hallinta ja heidän käyttämänsä opetusmenetelmät	48
4.3.6.	Ammattiaineiden määrä ensimmäisenä opiskeluvuotena	53
4.3.7.	Opiskelijoiden opiskelumotivaatio ja -mielekkyyys	54
4.3.8.	Opiskelun tukijärjestelmät ja niiden hyödyntäminen	56
4.4.	Vieraskielisen kirjallisuuden käyttö opinnoissa ja siihen liittyvät ongelmat	58
4.5.	Tyypillisen opiskeluviikon työpanos	59
4.6.	Toiveet eri opetusmuotojen käytöstä	60
5.	Opintojen ohjaus ennen opintoja ja niiden kuluessa	62
5.1.	Tiedonlähde ammattikorkeakoulun tarjoamista opintovaihtoehtoista ennen opintoja	62
5.2.	Tiedonlähde opiskeluun liittyvissä asioissa	62
5.3.	Opintojen ohjauksen tarve	64
5.4.	Opiskeluun liittyvistä asioista tiedottaminen	65
5.5.	Opintojen ohjauksen hoitaminen	66
6.	Mielikuvat	68
6.1.	Ammattikorkeakoulun vaikutus ammatilliseen korkea-asteeseen ja opistoasteeseen	68
6.2.	Ammattikorkeakoulun toimivuus ja hallinto verrattuna ammatillisiin oppilaitoksiin	69
6.3.	Ammattikorkeakoulun opettajien ja opiskelijoiden jakautuminen kahteen kastiin	70
6.4.	Ammattikorkeakoulun opettaja – opettaja vai tutkija?	72
6.5.	Ammattikorkeakoulun kansainvälinen opiskelijavaihto ja yhteistyö verrattuna ammatillisiin oppilaitoksiin	73
6.6.	Ammattikorkeakoulun yhteydet tuotanto- ja työelämään verrattuna ammatillisiin oppilaitoksiin	74
6.7.	Ammattikorkeakoulu ja tutkimus	76

6.8. Ammattikorkeakoulun asema korkeakoulusta opiskelupaikkaa tavoittelevalle ja arvostus opetuslaitoksena verrattuna korkeakouluun	78
6.9. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen työhön sijoittuminen verrattuna opistoasteisen tutkinnon ja tiedekorkeakoulututkinnon suorittaneisiin	80
6.10. Yleinen käsitys ammattikorkeakoulusta	83
7. Lopuksi	85
Lähteet	87
Liitteet	92

1. Tutkimuksen lähtökohdat

Vuosina 1991–1992 käynnistyi Suomessa ammattikorkeakouluopetus 22 väliaikaisessa ammattikorkeakoulussa. Pääosa kokeilujen käynnistymisistä tapahtui vuonna 1992. Tuona vuonna aloitti toimintansa myös Kokkolan ammattikorkeakoulu. Kokkolan ammattikorkeakoulu on neljän oppilaitoksen muodostama yhteenliittymä, jossa ovat mukana Kokkolan teknillinen oppilaitos, Kokkolan kauppaoppilaitos, Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitos sekä Kokkolan ammattioppilaitos.

Ammattikorkeakoulukokeilujen tehtävänä on kehittää ja kokeilla erilaisia ratkaisuja, joiden avulla pyritään kohottamaan koulutuksen laatua. Valmista päätöstä tai kuvausta suomalaisesta ammattikorkeakoulusta ei ole, vaan se luodaan jatkuvan ja vasta alkaneen kehittämistyön tuloksena. Kokeilut kuvastavat uudenlaista koulutuksen suunnitteluideologiaa. Uskotaan enemmän markkinavoimiin ja oppilaitokset ovat yhä enemmän itse vastuussa toiminnastaan. Tällöin erityisen keskeiseksi tulevat koulutuksen asiakkaiden, ts. sekä opiskelijoiden että työelämän tarpeet ja odotukset koulutuksen suunnittelussa ja toteutuksessa. (Mäkinen 1992, 1; Honkonen 1992a, 10.)

Kehittämistyö edellyttää paitsi ajallisesti eteenpäin ulottuvaa suunnittelua, myös sen tarkastelemista ja kriittistä pohdintaa, mitä jo on saatu aikaan eli seurantaa ja toiminnan arviointia. Tämän tutkimuksen tarkoituksena on tukea Kokkolan ammattikorkeakoulussa tapahtuvaa kehittämistyötä selvittämällä opiskelijoiden subjektiivisia odotuksia, koulutuskokemuksia ja mielikuvia ammattikorkeakoulun ensimmäiseltä toimintavuodelta. Tutkimuksen tavoitteena on hahmottaa kuva niistä olosuhteista ja tilasta, jossa Kokkolan ammattikorkeakoulu oli huhtikuussa 1993.

Aluksi tutkimuksessa luodaan kuva Kokkolan ammattikorkeakoulun perustamista edeltäneestä suunnittelusta, kokeilun mallista, toteutuksesta ja hallinnosta sekä oppilaitosten tiloista, kirjastoista ja tietopalveluista. Huomion kohteena on myös ammattikorkeakoulun kansainvälinen yhteistoiminta. Näillä tarkasteluilla hahmotetaan kokeiluhankkeen toimintaedellytyksiä.

Osana tutkimusta selvitetään opiskelijavalintoja erottamalla toisistaan teoreettinen ja käytännöllinen hakeminen. Tämän jälkeen tutkimuksen empiirisen osan alussa

tarkastellaan syksyllä 1992 ammattikorkeakouluopinnot aloittaneita opiskelijoita sukupuolen, iän, koulutustaustan, kotipaikan ja sosioekonomisen taustan mukaan.

Kolmannessa luvussa kiinnostus kohdistuu opiskelijoiden hakuprosessiin ja siihen kytkeytyviin tekijöihin. Olennaisinta koulutuksen laadun kohottamisen kannalta ovat kuitenkin opiskelijoiden käsitykset opiskelustaan, opetuksestaan sekä opintojen ohjauksesta, joita selvitetään neljännessä ja viidennessä luvussa.

Tutkimuksen lopuksi käsitellään opiskelijoiden mielikuvia ammattikorkeakoulusta. Heidän mielikuvansa kuvastavat kokeiluyksikössä vallitsevia näkemyksiä, jotka heijastavat käsityksiä kokeilun kehittymisen suunnasta ja vaikuttavat myös yleisen mielipiteen muotoutumiseen ammattikorkeakoulusta.

1.1. Ammattikorkeakoulukokeilujen käynnistyminen

Tammikuussa 1989 julkaistu opetusministeriön ns. visioasiakirja peruskoulun jälkeisen koulutuksen kehittämistä ja siihen perustunut hallituksen koulutuspoliittinen selonteko käynnistivät maakunnissa ja opistoasteen koulutusta antavissa ammatillisissa oppilaitoksissa kuumeisen suunnittelutyön ammattikorkeakoulun toteuttamiseksi "juuri meidän oppilaitoksessamme" ja "juuri meidän paikkakunnallamme". Kaikkiaan vuoden 1990 alkupuoliskolla jätettiin noin 100 ammattikorkeakouluhakemusta. (Tulkki 1992, 5.)

Näiden hakemusten joukosta valikoitiin 19 kokeiluhanketta, joille puolestaan annettiin jatkosuunnittelukehitys. Huhtikuussa 1991 valtioneuvosto teki päätöksen 19 ammattikorkeakoululuvasta ja lokakuussa 1991 kolmesta lisäluvasta. Syksyllä 1992 vaiheittain käynnistyneitä ammattikorkeakoulukokeiluja oli 22. (Orelma 1992, 81–82; Tulkki 1992, 5.)

1.2. Kokkolan ammattikorkeakoulun suunnittelu ja perustaminen

Kokkolan ammattikorkeakoulun suunnittelu käynnistyi suhteellisen aikaisin muihin ammattikorkeakouluhankkeisiin nähden. Jo kesällä 1989 tehtiin ammattikorkeakoulua koskevaa suunnittelutyötä Kokkolan ammatillisissa oppilaitoksissa. Keskipohjalaisille hanke ei ollutkaan aivan uusi, vaan se viritti uudelleen lähes kolmenkymmenen vuoden takaiset toiveet oman korkeakoulun saamisesta. Kun tällöin tiedeyliopiston saaminen oli osoittautunut mahdottomaksi, ryhdyttiin maakuntaan ajamaan alemmalla tasolla toimivaa monialaista opinjohjoa, maakuntakorkeakoulua. Maakuntakorkeakouluakaan ei monen vuoden työskentelystä huolimatta saatu, mutta unelma jäi odottamaan toteutumista. (K-P 1990, 3-4.)

Kokkolan kaupunginhallitus asetti 27. elokuuta 1990 työryhmän laatimaan varsinaista ammattikorkeakoulukokeilun suunnitelmaa. Työryhmässä olivat edustettuina Kokkolan kaupunki ja seuraavat Kokkolassa sijaitsevat oppilaitokset: teknillinen oppilaitos, ammattioppilaitos, terveydenhuolto-oppilaitos, kauppaoppilaitos sekä kotitalous- ja sosiaalialan oppilaitos.

Näistä ammattioppilaitos on Keski-Pohjanmaan ammatillisen koulutuksen kuntayhtymän omistama, Kokkolan teknillinen oppilaitos ja terveydenhuolto-oppilaitos valtion omistamia, kauppaoppilaitos sekä koti- ja sosiaalialan oppilaitos kaupungin omistamia. Kun vireillä oleva laaja-alainen ammatillisen koulutuksen kuntayhtymä toteutuu, oppilaitoksille tulee yksi yhteinen ylläpitäjä (Pynnä 1993b, 10).

Suunnittelun kestäessä selvitettiin myös mahdollisuudet alueellisesti laajemman ammattikorkeakoulun aikaansaamiseksi. Selvityksen yhteydessä lokakuussa 1990 Haapajärven ja Oulaisten kauppaoppilaitokset ilmoittivat, etteivät ne tule mukaan kokeiluun. Pietarsaaren kauppaoppilaitos otti asiaan myönteisen kannan, mutta ei vielä tässä vaiheessa tullut mukaan konkreettiseen yhteistyöhön. Oppilaitoksen edustaja osallistui kuitenkin työryhmän kokouksiin ja oppilaitos on edelleenkin kiinnostunut koulusta. (Kokeilusuunnitelma 1991, 5; KP 1993.)

Myös taidealan opetuksen sisällyttämisestä ammattikorkeakouluopetukseen on käyty neuvotteluja Kokkolassa sijaitsevien Keski-Pohjanmaan konservatorion ja Kokkolan

Pohjoismaisen Taidekoulun kanssa. Konservatorion mukaantulon on suunniteltu tapahtuvan vuonna 1995. (Kokeilusuunnitelma 1991, 10; KP 1993).

Työryhmän toiminnan tuloksena syntyi Kokkolan väliaikaisen ammattikorkeakoulun kokeilusuunnitelma, jonka pohjalta suoritettu jatkotyöskentely loi edellytykset ammattikorkeakoulun perustamiselle. Toimintansa se aloitti elokuussa 1992 neljän oppilaitoksen yhteenliittymänä, kun Kokkolan kotitalous- ja sosiaalialan oppilaitos jäi ammattikorkeakoulukokeilun ulkopuolelle. Tämä poisputoaminen johtunee siitä, että oppilaitos oli kokeilun liikkeellelähdön aikaan vasta käynnistämässä opistoasteista koulutusta. Oppilaitos tulee kokeiluun mukaan, jos se saa opetusministeriöltä luvan opistoasteisten aloituspaikkojen perustamiseen ja valtioneuvosto myöntää luvan kokeilun laajentamiseen.

1.3. Malli ja toteutus

Opetusministeriön visioasiakirjan mukaan ammattikorkeakoulujen organisoimiseksi voidaan hahmottaa neljä vaihtoehtoista ratkaisua: 1) yksittäisten oppilaitosten pohjalle muodostuva ns. **ammatti-instituuttimalli**, 2) usean saman alan oppilaitoksen kattava ns. saman alan konglomeraatti eli **alakohtainen yhdistelmämalli**, 3) useamman eri oppilaitoksen pohjalle muodostuva ns. eri alojen konglomeraattimalli eli **monialamalli**, ja 4) olemassa olevan korkeakoulun ympärille muodostettava ns. **sateenkaari-korkeakoulumalli**. (Maljojoki-Kosunen 1990, 32; Tulkki 1992, 11.) Kokkolan ammattikorkeakoulu muodostuu neljästä eri alojen ammattillisesta oppilaitoksesta ja se edustaa siten eri alojen konglomeraattimallia eli monialamallia.

Kaikkiaan ammattikorkeakouluissa oli lukuvuonna 1992-93 tarjolla opetusta 48 koulutusohjelmassa ja 180 suuntautumisvaihtoehdossa (Numminen & Piilonen 1992, 48). Kokkolan ammattikorkeakoulussa opiskellaan 6 koulutusohjelmassa, jotka sisältävät 9 suuntautumisvaihtoehtoa.

Talouden ja hallinnon alalla on yksi koulutusohjelma, jossa 3 suuntautumisvaihtoehtoa. Opinnot tapahtuvat Kokkolan kauppaoppilaitoksessa (KKOL). Koulutusohjelma ja suuntautumisvaihtoehdot ovat:

1. Talouden ja hallinnon koulutusohjelma

- laskentatoimen suuntautumisvaihtoehto
- markkinoinnin suuntautumisvaihtoehto
- yritystalouden ja hallinnon suuntautumisvaihtoehto

Tekniikan koulutusohjelmia on 3, jotka sisältävät kukin kaksi suuntautumisvaihtoehtoa. Opetuksesta vastaa Kokkolan teknillinen oppilaitos (KTOL).

2. Konetekniikan koulutusohjelma

- koneenrakennuksen ja rakennetekniikan suuntautumisvaihtoehto
- tuotantoautomaation suuntautumisvaihtoehto

3. Prosessitekniikan koulutusohjelma

- prosessiautomaation suuntautumisvaihtoehto
- prosessisuunnittelun ja -kehityksen suuntautumisvaihtoehto

4. Sähkötekniikan koulutusohjelma

- automaatiotekniikan suuntautumisvaihtoehto
- prosessimittauksen suuntautumisvaihtoehto

Terveydenhuollon alalla ja vaatetusalalla on yksi koulutusohjelma, jotka sisältävät yhden suuntautumisvaihtoehdon. Terveydenhuollon opinnot tapahtuvat Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitoksessa (KTHOL) ja vaatetusalan opinnot Kokkolan ammattioppilaitoksessa (KOAL). Ne ovat:

5. Terveysalan koulutusohjelma

- hoitotyön suuntautumisvaihtoehto

6. Vaatetusalan suunnittelun ja markkinoinnin koulutusohjelma

- vaatetustekniikan ja markkinoinnin suuntautumisvaihtoehto

Talouden ja hallinnon sekä terveys- ja vaatetusalan koulutusohjelmat ovat laajuudeltaan 140, tekniikan alan koulutusohjelmat 160 opintoviikkoa.

Lukuvuonna 1992–1993 eniten opiskelupaikkoja oli tekniikan (90 paikkaa) sekä talouden ja hallinnon (64) koulutusohjelmissa. Terveysalalla opiskelupaikkoja oli 36. Paikkamäärältään pienin oli vaatetusala, jossa aloitti 18 opiskelijaa. Yhteensä Kokkolan ammattikorkeakoulussa aloitti kokeilun käynnistyessä 209 opiskelijaa. Tällä opiskelijamäärällä KAMK on kuudenneksi pienin ammattikorkeakoulukokeiluissa olevista yksiköistä. Va. ammattikorkeakouluissa oli keskimäärin 290 aloituspaikkaa. (Numminen & Piilonen 1992, 51–52.)

1.4. Toimintaympäristö

1.4.1. Hallinto

KAMK:n toimintaa johtaa johtoryhmä. Johtoryhmään kuuluvat kokeiluun osallistuvien oppilaitosten johtokuntien puheenjohtajat, rehtorit ja ammattikorkeakoulun johtava rehtori. Lisäksi johtoryhmään kuuluu yksi opettajien ja muun henkilökunnan sekä kaksi opiskelijoiden valitsemaa jäsentä. Johtoryhmä on kokoontunut keskimäärin neljä kertaa vuodessa. Johtoryhmän apuna on toiminut oppilaitosten rehtoreista koostuva rehtorikollegio ja joukko työryhmiä. Tällaisia ovat muun muassa kirjasto-, tiedottamis-, kansainvälistymis- ja kielten työryhmä.

KAMK:lla on kaksi päätoimista työntekijää, informaattikko ja kansainvälisten asiain sihteeri sekä yksi sivutoiminen työntekijä, johtava rehtori. Johtava rehtori on paitsi KAMK:n rehtori myös Kokkolan teknillisen oppilaitoksen rehtori.

1.4.2. Tilat

Kokkolan ammattikorkeakoulu toimii neljän oppilaitoksen tiloissa. Kauppaoppilaitoksen tilat ovat ajanmukaiset. Kun oppilaitoksen uusi osa otettiin käyttöön vuonna 1981, sanecrattiin samanaikaisesti oppilaitoksen vanha osa. Terveystuolto-oppilaitos toimii vuonna 1987 valmistuneissa tiloissa ja parisen vuotta se sai käyttöönsä uuden lisärakennuksen. Ne palvelevat hyvin

ammattikorkeakoulun vaatimustasoa. (Kokeilusuunnitelma 1991, liite 6, 2; KTHOL 1993, 8–9.)

Teknillisen oppilaitoksen oppilaitosrakennus on korkeatasoinen ja vastaa ammattikorkeakoulutoiminnan tarpeita. Laboratoriotiloja on uudistettu viimeksi vuonna 1992 vaatimuksia vastaavaksi ja oppilaitoksessa toimii uusi kirjasto. Ammattioppilaitoksella on ajanmukainen päärakennus, jonka lisäksi sillä on muun muassa kuusi lisärakennusta ammatillisen opetuksen erikoistiloineen. (KTOL 1992; Kokeilusuunnitelma 1991, liite 5, 4.)

Lisäksi tekniikan koulutusohjelmien käytössä on Kokkolan Teknologiakeskuksen tilat ja laitteet. Tiloihin on sijoitettu konepajateollisuuden "high tech" sovellutuksiin sopivat työstökoneet ja tietokonelaitteistot. (Kokeilusuunnitelma 1991, 16.)

1.4.3. Kirjastot ja tietopalvelut

Kokkolan ammattikorkeakoulun johtoryhmän asettama kirjastotyöryhmä jätti helmikuussa 1993 suunnitelmansa kirjasto- ja tietopalvelujen kehittämiseksi vuosina 1993–1997. Tavoitteena on, että ammattikorkeakoulu pystyy palvelemaan käyttäjäryhmiään niin, että tyypillisimmät kirjasto- ja tietopalvelut ovat saatavilla ammattikorkeakoulun eri toimipisteiden kirjastosta. (Aho ym. 1993, 1.)

Oppilaitosten kirjastojen lähtötaso on hyvin erilainen ja tyypillisesti ne pyrkivät läheiseen yhteistyöhön Kokkolan kaupunginkirjaston kanssa palvelujen tuottamiseksi. Kauppaoppilaitoksessa on käsikirjasto, mutta varsinaista lainaustoimintaa ei ole järjestetty. Terveystieteiden oppilaitoksessa ja teknillisessä oppilaitoksessa on puolestaan lainaustoimintaa harjoittavat kirjastot. Ammattioppilaitoksessa ei ole kirjastoa eikä lainaustoimintaa, vaan kirjat ja muu materiaali tulevat suoraan osastoille. Oppilaitokseen suunnitellaan kuitenkin parhaillaan tietopalveluyksikköä, jossa on tiloja kirja- ja lehtikokoelmille. (Aho ym. 1993, 3–13.)

Oppilaitoksittain tarkasteltuna kirjastoissa on teoksia seuraavasti:

KKOL	1 500 nidettä
KTHOL	7 300 nidettä
KTOL	3 500 nidettä
KOAL	(kirjoja ei ole luetteloitu)

Kokkolan ammattikorkeakoulun oppilaitosten kirjastoissa oli keväällä 1993 yhteensä noin 12 000 nidettä, joista yli puolet terveydenhuolto-oppilaitoksen ja runsas neljännes teknillisen oppilaitoksen kirjastossa. (Aho ym. 1993, 3–11.)

Kirjastojen kautta on mahdollisuus saada yhteys tietopankkeihin. Kauppaoppilaitoksella on yhteys VTKK:n Minttu-järjestelmään. Kaupunginkirjasto tekee tietohakuja terveydenhuolto-oppilaitoksen opiskelijoille Mintusta. Ammattioppilaitoksen eräät osastot käyttävät jonkin verran muun muassa Tele-Sammon palveluja. Teknillisellä oppilaitoksella on käyttäjäsopimukset VTKK:n Minttu-järjestelmään ja TKK:n Tenttu-järjestelmään. Lisäksi julkisia telemaattisia palveluja pitkin oppilaitoksesta pääsee muihinkin kotimaisiin järjestelmiin. Teknillisellä oppilaitoksella on myös käyttäjäsopimukset ulkomaisista tietopankeista Dialogin, ESA-IRS:n, Orbitin ja STN:n kanssa. Oppilaitoksen kirjaston yhteydessä on CD-ROM -lukulaite ja CD-tietopankkeja. (Aho ym. 1993, 3–13.)

Kaikkiaan Kokkolan ammattikorkeakoulussa on yksi kirjastoamanuenssin virka, joka on terveydenhuolto-oppilaitoksessa. Sen lisäksi kirjastossa työskentelee työllisyysvaroin palkattu kirjastoapulainen. Kauppaoppilaitoksessa käsikirjaston hoidosta ja kehittämisestä vastaa joku opettajista. Teknillisessä oppilaitoksessa kirjastohoitajana toimii velvoitettyöllistettävä. Oppilaitoksen palveluosastolla toimii myös sivutoiminen informaattikko, mutta hän ei tarjoa palvelujaan opetusosastojen opettajille tai opiskelijoille. (Aho ym. 1993, 3–10.)

Varsinaisten kirjastonhoitajien ohella Kokkolan ammattikorkeakoulussa on toiminut lokakuun 1993 alusta lähtien informaattikko. Hänen tehtävänä on antaa opetusta kirjasto- ja tietopalvelujen käytössä, valvoa ja ohjata opiskelijoiden päättötöiden tiedonhankintaa, suorittaa ammattikorkeakoulun opetusta ja soveltavaa tutkimusta palvelevia tiedonhakuja sekä kehittää ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalveluja.

1.5. Kansainvälinen yhteistoiminta

Kokkolan ammattikorkeakoulussa pyritään panostamaan kansainvälistymiseen ja kieltenopetukseen. Vuoden 1993 alussa ammattikorkeakoulussa aloitti työnsä kansainvälisten asiain sihteeri. Hänen vastuullaan on ammattikorkeakoulun kansainvälisten asioiden hoito ja kehittäminen.

Kokkolan ammattikorkeakoulussa on käynnissä laajemminkin kansainvälistämistä tukevia hankkeita. Näitä ovat esimerkiksi opettajien ja opiskelijoiden kansainvälistämiskoulutus, erilaisten seminaarien, vieraskielisen opetuksen, opettajien ja muun henkilökunnan kielikoulutuksen järjestäminen sekä kansainvälisiin järjestöihin (EAIE ja BUSINET) liittyminen. (Kähkönen 1993a; b.)

Kokkolan ammattikorkeakoulun kansainvälinen toiminta on suuntautunut 1) Pohjoismaihin, 2) Eurooppaan (EL-maat ja Balttia), 3) Yhdysvaltoihin ja 4) Kaukoitään. Yhteydet Pohjoismaihin sekä Eurooppaan ovat keskeisimmällä sijalla yhteistyöhankkeissa. Allaolevassa on listattu Kokkolan ammattikorkeakoulun kansainväliset hankkeet kohteittain. (Kähkönen 1993c).

1. Pohjoismaat

Kahdenväliset sopimukset:

-Oslo Okonomisk College, Norja: opiskelijavaihto **talouden ja hallinnon** koulutusohjelman kanssa. Kaksi opiskelijaa Oslossa syyslukukauden 1993.

-Borås vårdhögskolan, Ruotsi: KTHOL kuuluu Boråsin koordinoimaan Nordplus-verkostoon. Yhteistyömuotoina lähinnä harjoittelijavaihto. Kaksi **terveysalan** koulutusohjelman opiskelijaa Ruotsissa lokakuussa 1993.

2. Eurooppa

Kahdenväliset sopimukset:

-University of Humber, U.K.: yhteistyötä opiskelijavaihdon muodossa **talouden ja hallinnon, sähkötekniikan** sekä mahdollisesti **konetekniikan** koulutusohjelman kanssa. Oppilaitoksessa voi suorittaa englantilaisiin yliopistoihin jatko-opintokelpoisuuden antavan ns. HND-tutkinnon. Neljä opiskelijaa Englannissa ja

vastaava määrä opiskelijoita Englannista työharjoittelussa Kokkolan seudulla lukukaudella 1993–94.

–**University of Huddersfield, U.K.:** monimuotoista yhteistyötä **tekniikan, talouden ja hallinnon** sekä **terveysalan** koulutusohjelmien kanssa. Tekniikan puolella kaksi Huddersfieldin opiskelijaa on työharjoittelussa Kokkolan seudulla kuluvan lukuvuoden ja ryhmä kauppaoppilaitoksen opettajia on ollut kielikurssilla Englannissa. **Terveydenhuollon** yhteistyö vireillä jatko- ja täydennyskoulutuksen sekä opettajavaihdon muodossa. Suunnitteilla työharjoitteluvaihdon käynnistäminen yliopiston kemian osaston ja **prosessitekniikan** koulutusohjelman välillä. Kahdenvälistä yhteistyötä kehitetään edelleen, mutta painopiste siirtyy lähiaikoina ERASMUS–hankkeisiin.

–**Anglia Polytechnic University, U.K.:** käynnistymässä opettajavaihto **terveysalan** koulutusohjelman kanssa. Suunnitteilla myös opiskelijavaihtoa ja yhteistyöprojektin käynnistäminen Malesian terveydenhuollon kehittämiseksi. Kahdenvälistä yhteistyötä kehitetään ERASMUS–hankkeiden suuntaan.

–**Birmingham College of Nurse Education, U.K.:** yhteistyötä **terveysalan** koulutusohjelman kanssa opettajavaihdon ja seminaaritapahtumien muodossa. Lokakuussa 1993 kaksi opettajaa Englannissa ja keväällä 1994 kahden opettajan vastavuoroinen vierailu Kokkolaan.

–**University College Dublin, Irlanti:** vireillä **terveysalan** koulutusohjelman yhteistyöhanke opiskelija- ja opettajavaihtona. Suunnitteilla hakea ensi vuonna ERASMUS–projektiin.

–**yksittäiset asiantuntijavierailut:** kutsutaan mahdollisuuksien mukaan asiantuntijavieraita yhteistyöoppilaitosten ulkopuolelta. Helmi–maaliskuussa 1994 tekniikan koulutusohjelmiin tulossa vieraileva luennoitsija FH Münchenistä, Saksasta.

–**muut yhteydet ja kontaktit:** oltu yhteydessä muun muassa seuraaviin oppilaitoksiin: FH für Wirtschaft Berlin, FH Lausitz, De Montfort University, The Open University ja The University of Central England in Birmingham. Lisäksi harjoittelupaikkojen järjestämiseksi on otettu koulutusohjelmittain yhteyttä eri tahoille lähinnä Euroopassa.

ERASMUS–verkostot:

–**University of Humberside, U.K.:** **talouden ja hallinnon** koulutusohjelma pääsee mukaan Humbersiden koordinoimaan ERASMUS–verkostoon. Opiskelijavaihto käynnistyneee lukuvuonna 1994–95.

–**University of Huddersfield, U.K.:** **kone- ja sähkötekniikan** koulutusohjelmat päässevät mukaan Huddersfieldin koordinoimaan ERASMUS–verkostoon.

Opiskelijavaihto käynnistyy luvuvuonna 1994–95. Mahdollista jatkaa opintoja myöhemmin M.Sc.-tutkintoon asti.

–**Fachhochschule Ostfriesland, Saksa: prosessitekniiikan** koulutusohjelma pääsee mukaan FH Ostfrieslänndin koordinoimaan Erasmus-verkostoon sovelletun kemian ja kemian tekniikan alalla. Opiskelijavaihto alkanee myös hollantilaisen **Rijks Hogeschool Groningenin** kanssa.

–**ICHTHUS Hogeschool; Rotterdam, Hollanti: talouden ja hallinnon** koulutusohjelma pääsee mukaan Ichthusin koordinoimaan ERASMUS-verkostoon. Opiskelijavaihto käynnistyy luvuvuonna 1993–94. Verkostossa mukana useita oppilaitoksia eri puolelta Eurooppaa. Lisäksi yhteistyö alkanee **University of Huddersfieldin** ja mahdollisesti **FH für Technik und Wirtschaft Berlinin** kanssa.

3. Baltian maat

Kahdenvälinen sopimus:

–**Vilniaus Universitetas, Liettua:** yhteistyösopimus **prosessitekniiikan** osaston ja Vilnan yliopiston kemian tiedekunnan välillä lähinnä tutkijavaihdon muodossa. Suunnitteilla myös laajempia henkilövaihtohankkeita. Kokkolassa parhaillaan yksi tutkija yliopistosta.

4. Yhdysvallat

Kahdenväliset sopimukset:

–**Pacific Lutheran University (PLU); Tacoma, USA:** talouden ja hallinnon koulutusohjelman opiskelijoilla mahdollisuus siirtyä Yhdysvaltoihin suorittamaan BBA-tutkinto. Vaihtoehtoisesti mahdollisuus myös vastaavan pituisiin opintoihin (ei tutkintoa). Suomalaisen AMKK-tutkinnon jälkeen on mahdollista suorittaa USA:ssa MBA-tutkinto.

–**California State University; Chico, USA:** vireillä **tekniikan sekä talouden ja hallinnon** koulutusohjelmien yhteistyöhanke, joka koostuu opiskelija- ja opettajavaihtoista sekä yhteisistä koulutuksen kehittämisprojekteista.

5. Kaukoitä

Kahdenväliset sopimukset:

-KAMK lähdössä mukaan Uniscience Oy:n toteuttamaan Kaukoitä-projektiin, jonka tarkoituksena hankkia muutamia yhteistyökumppaneita Kaakkois-Aasiasta. Tavoitteena opettaja-, opiskelija- ja harjoittelijavaihto sekä kulttuurin tuntemuksen edistäminen. Kaukoitä-projekti kaavailtu erityisesti syksyllä 1994 alkavan tuotantotalouden koulutusohjelman hankkeeksi.

2. Opiskelijoiden tausta

Tutkimuksen toisessa luvussa selvitetään ensin Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelupaikkojen teoreettista ja käytännöllistä hakemista kokeilun kahtena ensimmäisenä vuotena. Tarkastelu antaa myös kuvan siitä, millaisen hakuprosessin jälkeen opiskelijat ovat päätyneet opintojen pariin. Tämän jälkeen tutkimuksen empiirisen osan aluksi tarkastellaan syksyllä 1992 ammattikorkeakoulussa aloittaneita opiskelijoita sukupuolen, iän, koulutustaustan, kotipaikan ja sosioekonomisen taustan mukaan.

2.1. Teoreettinen ja käytännöllinen hakeminen vuosina 1992–1993

Ammattikorkeakouluihin hakeutuminen on tapahtunut pääsääntöisesti valtakunnallisen yhteishakujärjestelmän kautta. Opiskelijavalinnat on suoritettu opetusministeriön antamien perusteiden mukaisesti. Pääsyedellytyksenä koulutusohjelmiin on vastaavan alan kouluasteen koulutus, opistoasteen tai ammatillisen korkea-asteen koulutus, lukion oppimäärä tai ylioppilastutkinto taikka vastaavat opinnot ulkomailla. (Opm 1993, 11.)

Vuonna 1992 Kokkolan ammattikorkeakouluun oli 443 hakijaa, joiden määrä väheni vain muutamalla seuraavalle hakukierrokselle tultaessa. Opiskelupaikkoja oli samanaikaisesti tarjolla runsas 200. Noin puolet hakijoista tuli valituksi koulutusohjelmiin. Kaikkiaan ammattikorkeakouluihin valittiin kyseisinä vuosina vajaa kolmannes hakijoista, joten tällä perusteella KAMK:hon oli keskimääräistä helpompaa päästä opiskelemaan (Hietakari 1993, 24–25).

Hakijoiden määrällä paikkoja kohti mitattuna vaikeinta opiskelemaan pääsy oli kokeilun käynnistyessä terveysalan koulutusohjelmaan (3.4 hakijaa/opiskelupaikka) sekä helpointa talouden ja hallinnon koulutusohjelmaan (1.5 hakijaa/opiskelupaikka). Toisena kokeiluvuotena vaikeimmaksi osoittautui pääsy vaatetusalan koulutusohjelmaan (3.9 hakijaa/opiskelupaikka) ja helpoimmaksi sähkötekniikan koulutusohjelmaan (1.5 hakijaa/opiskelupaikka).

Koska hakijoiden kokonaismäärän vertaaminen aloituspaikkoihin ei kuitenkaan kerro koko totuutta hakuprosessista, on tarpeen erottaa toisistaan teoreettinen ja käytännöllinen hakeminen. Edellä selvitettiin teoreettista hakemista. Teoreettisen hakemisen tarkastelu vertaa toisiinsa ensisijaisia hakijoita ja opiskelupaikkoja. Tätä kuvaava lukuarvo saadaan suhteuttamalla hakijamäärä paikkoihin (ensisijaiset hakijat/paikat). Teoreettinen hakeminen on hakijan näkökulmasta eräänlaista virvelöintiä, "kokeilenpa tuolta, jos tärrpäisi". Teoreettisella hakemisella ei ole välttämättä suurempaa tekemistä todellisten aikomusten ja tekojen kanssa. Käytännöllisestä hakemisesta on kyse silloin, kun opiskelupaikka todella aiotaan ottaa käyttöön. Käytännöllistä hakemista ilmaiseva lukuarvo saadaan kaavasta (ensisijaiset hakijat - opiskelupaikan käyttämättä jättäneet/paikat). Mikäli teoreettisen tai käytännöllisen hakemisen osoittimena käytetty lukuarvo painuu alle yhden, opiskelupaikkoja joudutaan täyttämään tois- tai kolmossijaisista hakijoista. (Tulkki 1992, 52; Hautala 1992, 22.)

Taulukossa 1. esitetään oppilaitos- ja koulutusohjelmakohtaisesti Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelijavalinta vuosina 1992 ja 1993. Siitä ilmenevät kaikki hakijat, paikat ja opiskelupaikkaa vastaanottamattomat.

HAKEMINEN/ OPPILAITOS JA KOULUTUS- OHJELMA	Opiskelu- paikkoja		Hakijoita		Teoreettinen hakeminen		Opiskelu- paikan hylänneet		Käytännöllinen hakeminen	
	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1992	1993
KKOL										
<i>Talous ja hallinto</i>	64	64	97	111	1,52	1,73	56	48	0,64	0,98
KTHOL										
<i>Terveysala</i>	36	36	123	98	3,42	2,72	14	14	3,03	2,33
KTOL										
<i>Konetekniikka</i>	90	90	163	158	1,81	1,75	21	36	1,58	1,36
<i>Prosessitekniikka</i>	30	30	54	55	1,80	1,83	2	8	1,73	1,57
<i>Sähkötekniikka</i>	30	30	52	58	1,73	1,93	7	14	1,50	1,47
	30	30	57	45	1,90	1,50	12	14	1,50	1,03
KOAL										
<i>Vaatusala</i>	18	18	60	70	3,33	3,89	17	11	2,39	3,28
KAMK yhteensä	208	208	443	437	2,13	2,10	108	109	1,61	1,57

Taulukko 1. KAMK:n opiskelupaikkojen teoreettinen ja käytännöllinen haku oppilaitoksittain ja koulutusohjelmittain¹

Kaikkiaan KAMK:hon vuonna 1992 valituista opiskelijoista 51.9 prosenttia ja seuraavana vuonna 52.4 prosenttia jätti opiskelupaikkansa käyttämättä. Eri koulutusohjelmien välillä on havaittavissa eroja opintojen aloittamatta jättämisessä. Vuosina 1992 ja 1993 suhteellisesti eniten paikkansa hylänneitä oli vaatusalan sekä talouden ja hallinnon koulutusohjelmissä. Vähiten tekniikan koulutusohjelmissä ja eritoten konetekniikan koulutusohjelmassa, vaikka kyseisen alan koulutusohjelmissä paikkansa hylänneiden määrä näyttää olevan kasvamassa. Terveysalalla opiskelupaikkaansa vastaanottamattomien määrä on pysynyt samana. Kaikkiaan teoreettisen ja käytännöllisen haun ero on ollut noin 0.5 hakijaa opiskelupaikkaa kohti.

Taulukosta 1. käy myös ilmi edellä esitetty eri koulutusohjelmien välinen "paremmuusjärjestys" hakijoiden määrässä opiskelupaikkaa kohti. Järjestys muuttuu jonkin verran, kun hakijoista vähennetään paikkansa hylänneet.

¹ Vuosina 1992 ja 1993 KTOL:n kone- ja prosessitekniikan koulutusohjelmiin oli ylimääräinen haku.

Käytännössä vuonna 1992 vaikeinta oli päästä terveystalalle (käytännössä 3.0 hakijaa) ja vuonna 1993 vaatetusosalalle (käytännössä 3.3 hakijaa), mutta molempina vuosina todellisuudessa helpointa opiskelemaan pääsy oli talouden ja hallinnon koulutusohjelmaan (käytännössä 0.6–1.0 hakijaa). Ensimmäisenä kokeiluvuonna kyseisen koulutusohjelman opiskelupaikkoja jouduttiin vielä täyttämään tois- ja kolmossijaisista hakijoista, mutta ei enää toisena.

Vuonna 1992 käytännössä KAMK:hon pääsi helpommin opiskelemaan kuin esimerkiksi Satakunnan ammattikorkeakouluun (SAMK) tai Turun teknilliseen ammattikorkeakouluun (TTAMK), joissa opiskelupaikkaa kohden oli enemmän hakijoita. Kaikkien koulutusohjelmien käytännöllisen haun keskiarvo oli KAMK:ssa 1.6 hakijaa, kun SAMK:ssa vastaava luku oli 2.0 ja TTAMK:ssa 2.5. Koulutusohjelmittain tarkasteltuna vain KAMK:n kone- ja sähkötekniikan koulutusohjelmiin oli jonkin verran vaikeampi päästä kuin SAMK:n vastaaviin koulutusohjelmiin. (Hautala & Tulkki 1993, 24.)

2.2. Kysely

Kokkolan ammattikorkeakoulun ensimmäisen vuoden opiskelijoille suoritettiin kysely huhtikuussa 1993, jossa tiedusteltiin ammattikorkeakoulukokeilun toiminnan ja kehittämisen kannalta keskeisiä asioita.

Kokeilun käynnistyessä ammattikorkeakouluopinnot Kokkolassa oli aloittanut 209 opiskelijaa. Heistä 6.7 prosenttia (14 opiskelijaa) oli jättänyt opintonsa kesken maaliskuun 1993 loppuun mennessä. Huhtikuussa 1993 ammattikorkeakoulussa oli opiskelijoita 195, joista 151 palautti kyselylomakkeen. Vastausprosentiksi saatiin 77.4. Taulukko 2. kertoo opiskelijoiden vastausprosentit suhteessa ammattikorkeakoulussa opiskelevien määriin huhtikuussa 1993 koulutusohjelmittain.

KOULUTUSOHJELMA	Opiskelijoita	Kyselyyn vastanneet	
	huhtikuussa 1993	määrä	%
Talous ja hallinto	65	51	78,5
Terveysala	33	33	100,0
Konetekniikka	28	17	60,7
Prosessitekniikka	25	23	92,0
Sähkötekniikka	28	12	42,9
Vaatetusala	16	15	93,8
KAMK yhteensä	195	151	77,4

Taulukko 2. KAMK:n opiskelijoiden vastausprosentit koulutusohjelmittain

Vastausprosentti nousi kohtalaisen korkeaksi. Sähkötekniikan opiskelijoiden alhaisempi palautusprosentti heikentää jonkin verran tulosten yleistettävyyttä. Tutkimusaineistoa analysoitiin laskemalla siitä keskiarvoja sekä tekemällä prosentuaalisia jakautumia että ristiintaulukointeja. Avoimiin kysymyksiin annetut vastaukset luokiteltiin sopiviin kategorioihin.

Kaikista KAMK:n opiskelijoista 55.4 prosenttia on miehiä ja 44.6 prosenttia naisia. Konetekniikan koulutusohjelmassa kaikki opiskelijat ovat miehiä. Sähkö- ja prosessitekniikan koulutusohjelmissa naisia on opiskelijoina jonkin verran, sähkötekniikassa 7.1 prosenttia ja prosessitekniikassa 36.0 prosenttia. Vaatetusalan opiskelijoista kaikki ovat naisia, terveysalan opiskelijoista 75.8 prosenttia sekä talouden ja hallinnon opiskelijoista 53.8 prosenttia on naisia. Opetusministeriön korostaman sukupuolten välisen tasa-arvon näkökulmasta konetekniikka ja vaatetusala ovat erityisen ongelmallisia, koska kyseisissä koulutusohjelmissa opiskelee joko pelkästään miehiä tai naisia (Opm 1992c, 4-5). Tekniikkaa lukuunottamatta alat ovat melko naisvaltaisia.

Jatkossa opiskelijoista puhuttaessa tarkoitetaan – mikäli erikseen ei mainita – kyselyyn vastanneita opiskelijoita.

2.3. Ikä

Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelijoista yli puolet (54.3 %) on alle 22-vuotiaita. Keskimäärin he ovat 25-vuotiaita (vaihteluväli: 19–45 -vuotiaita). Jos opiskeluaikasi katsotaan neljä vuotta, tämä merkitsee, että he ovat valmistuessaan keskimäärin 29-vuotiaita (vaihteluväli: 23–49 -vuotiaita).

Koulutusohjelmittain tarkasteltuna nuorimpia ovat talouden ja hallinnon sekä prosessitekniikan opiskelijat (ka = 23 vuotta) ja vanhimpia terveysalan opiskelijat (ka = 28 vuotta). Vaatetusalan opiskelijoiden ikäkeskiarvo on 25 vuotta. Kone- ja sähkötekniikan opiskelijat ovat keski-ikältään vuotta vanhempia eli 26-vuotiaita.

2.4. Koulutustaustat

Opiskelijoista 72.7 prosenttia on yleissivistävältä pohjakoulutukseltaan ylioppilaita, 27.3 prosenttia on suorittanut kansa-, keski- tai peruskoulun.

KOULUTUSOHJELMA	Yleissivistävä koulutus	
	Ylioppilas	Kansa-, keski- tai peruskoulu
Talous ja hallinto	94,1	5,9
Terveysala	87,9	12,1
Konetekniikka	35,3	64,7
Prosessitekniikka	47,8	52,2
Sähkötekniikka	45,5	54,5
Vaatetusala	66,7	33,3
KAMK yhteensä	72,7	27,3

Taulukko 3. KAMK:n opiskelijoiden yleissivistävä pohjakoulutus koulutusohjelmittain prosentteina

Ylioppilaita on suhteellisesti eniten talouden ja hallinnon koulutusohjelmassa ja vähiten konetekniikan koulutusohjelmassa, jonka opiskelijoista lähes kahdella kolmasosalla yleissivistävä pohjakoulutus on kansa-, keski- tai peruskoulu.

Ammatillisen pohjakoulutuksen mukaan tarkasteltuna yli puolet opiskelijoista on ensimmäistä ammatillista tutkintoa suorittavia ylioppilaita. Kouluasteen tutkinto on takana vajaalla kolmanneksella ja opistoasteen tutkinto 16,7 prosentilla. Taulukko 4. kuvaa tilannetta koulutusohjelmittain.

KOULUTUSOHJELMA	Ammatillinen tutkinto		
	Ei (=ylioppilas)	Kouluasteen tutkinto	Opistoasteen tutkinto
Talous ja hallinto	72,0	12,0	16,0
Terveysala	54,5	21,2	24,2
Konetekniikka	29,4	64,7	5,9
Prosessitekniikka	43,5	56,5	
Sähkötekniikka	25,0	58,3	16,7
Vaatetusala	46,7	13,3	40,0
KAMK yhteensä	52,7	30,7	16,7

Taulukko 4. KAMK:n opiskelijoiden ammatilliset tutkinnot koulutusohjelmittain prosentteina

Pelkän ylioppilastodistuksen omaavat ovat korostetun vahvasti edustettuina talouden ja hallinnon koulutusohjelmassa. Kouluasteen ammatillisen koulutuksen saaneet ovat korostuneesti edustettuina kone-, prosessi- ja sähkötekniikan koulutusohjelmissa. Opistotutkinnon suorittaneet ovat korostetusti esillä vaatetus- ja terveystalouden koulutusohjelmissa.

Kun näitä lukuja verrataan aiemmin esitettyihin lukuihin opiskelijoiden yleissivistävästä tutkinnosta, havaitaan että useilla ylioppilailta on jo suoritettuna ammatillinen tutkinto. Taulukko 5. kuvaa tätä tilannetta.

YLEISSIVISTAVA KOULUTUS	Ei ammatillista tutkintoa	Ammatillinen tutkinto		Yhteensä
		Kouluasteen tutkinto	Opistoasteen tutkinto	
Kansa-, keski- tai peruskoulu		85,4	14,6	100,0
Ylioppilas	73,1	9,3	17,6	100,0
KAMK yhteensä	52,7	30,7	16,7	100,1

Taulukko 5. KAMK:n opiskelijoiden ammatilliset tutkinnot yleissivistävän tutkinnon mukaan prosentteina

Ylioppilaista 9.3 prosenttia on suorittanut kouluasteen ammatillisen tutkinnon ja 17.3 prosenttia opistoasteen ammatillisen tutkinnon. Tämä merkitsee sitä, että runsaalla neljänneksellä ammattikorkeakoulussa opiskelevista ylioppilaista on jo suoritettuna koulu- tai opistoasteen ammatillinen tutkinto. Eniten ammatillisen tutkinnon omaavia ylioppilasopiskelijoita on sähkötekniikan (40.0 %), terveys- (37.9 %) ja vaatetusalan (30.0 %) koulutusohjelmissa.

2.5. Kotipaikka

Kaksi kolmesta (67.1 %) Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelijasta on kotoisin Vaasan läänistä. Kokkolalaisia on 32.9 prosenttia ja muualta Keski-Pohjanmaalta² 29.5 prosenttia. Keski-Pohjanmaan alueelta on KAMK:n opiskelijoista kotoisin siis yli kolme viidesosaa (62.4 %). Taulukko 6. kuvaa ammattikorkeakouluopiskelijoiden kotiseutua suhteessa kotimaakuntaan koulutusohjelmittain.

² Tässä tutkimuksessa Keski-Pohjanmaanhan on katsottu kuuluvaksi 19 Vaasan läänin ja 7 Oulun läänin puoleista kuntaa (ks. Rosenqvist 1988, 4-5; liite 2).

KOTISEUTU	KOULUTUSOHJELMA						KAMK
	T & H	Terv.ala	Konet.	Prosessit.	Sähköt.	Vaat.ala	yhteensä
Kokkola	32,0	39,4	43,8	17,4	41,7	26,7	32,9
Muu Keski-Pohjanmaa	36,0	36,3	43,8	21,7	16,6	13,4	29,5
<i>Keski-Pohjanmaa yhteensä</i>	<i>68,0</i>	<i>75,7</i>	<i>87,6</i>	<i>39,1</i>	<i>58,3</i>	<i>40,0</i>	<i>62,4</i>
Ei Keski-Pohjanmaa	32,0	24,2	12,5	60,9	41,7	60,0	37,6
Yhteensä	100,0	99,9	100,1	100,0	100,0	100,0	100,0

Taulukko 6. KAMK:n opiskelijoiden alueellinen kotitausta kotimaakunnan ja koulutusohjelman mukaan prosentteina

Keskimääräistä enemmän kokkolalaisia on kone- (43.8 %) ja sähkötekniikan (41.7 %) sekä terveysalan (39.4 %) opiskelijoissa. Prosessitekniikan ja vaatetusalan koulutusohjelmaa lukuunottamatta KAMK kerää opiskelijansa pääasiassa vaikutusalueeltaan, Keski-Pohjanmaalta.

Vaikka sähkötekniikan opiskelijoista yli kaksi viidesosaa on lähtöisin kotimaakunnan ulkopuolelta, he ovat tulleet opintojen pariin vain kahden läänin alueelta, Vaasan ja Oulun läänistä. Vaasan läänin ulkopuolelta tulevien opiskelijoiden osuudet ovatkin varsin vähäisiä Oulun lääniä lukuunottamatta, josta rekrytoituu vajaa viidennes (18.1 %) opiskelijoista. Keski-Suomen, Hämeen ja Lapin läänin yhteinen osuus on 10.8 prosenttia. Näiden lisäksi muualta Suomesta tulleita opiskelijoita on 4.0 prosenttia. Taulukko 7. esittää opiskelijoiden läänittäisen alueellisen jakaantumisen koulutusohjelmittain.

LÄÄNI	KOULUTUSOHJELMA						KAMK
	T & H	Terv.ala	Konet.	Prosessit.	Sähköt.	Vaat.ala	yhteensä
Vaasan lääni	72,0	81,8	81,3	43,5	75,0	33,3	67,1
Oulun lääni	14,0	18,2	18,8	13,0	25,0	33,3	18,1
Hämeen lääni	8,0			8,7			4,0
Keski-Suomen lääni				8,7		20,0	3,4
Lapin lääni	2,0			13,0		6,7	3,4
Muut	4,0			13,0		6,7	4,0
Yhteensä	100,0	100,0	100,1	99,9	100,0	100,0	100,0

Taulukko 7. KAMK:n opiskelijoiden läänittäinen alueellinen kotitausta koulutusohjelmittain prosentteina

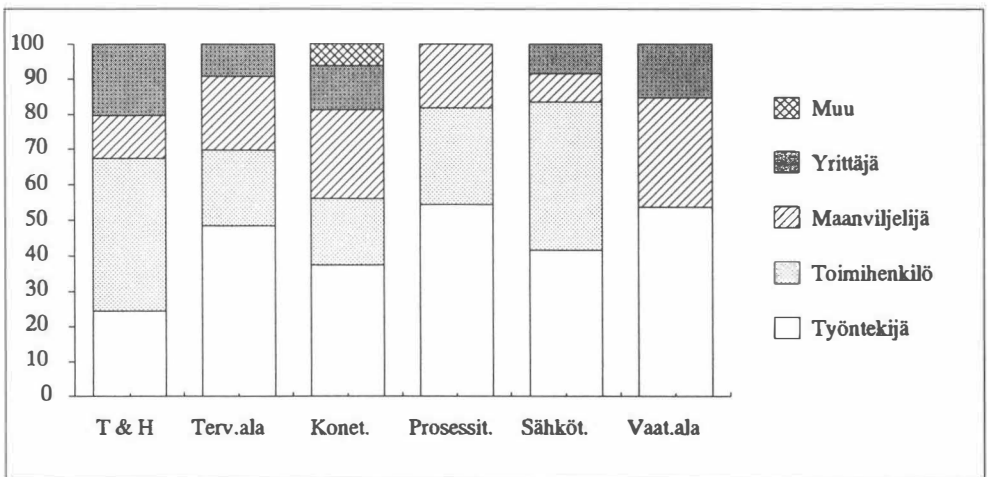
Prosessitekniiikan ja vaatetusalan koulutusohjelmien vaikutus ulottuu muita selvemmin läänien rajojen yli. Lapin läänistä kotoisin olevien tekniikan opiskelijoiden kiinnostus keskittyy etupäässä prosessitekniiikan koulutusohjelmaan. Tämä johtunee siitä, että prosessitekniiikan opintoja ei ole tarjolla pohjoisemmissa ammattikorkeakouluissa. Vaatetusalan koulutusohjelmassa keskiuomalaisten osuus opiskelijoista (20.0 %) kohoa huomattavasti keskimääräisen tason (3.4 %) yläpuolelle. Tämä on yllättävää siinä mielessä, että Keski-Suomen ammattioppilaitos tarjoaa vastaavia opintoja omassa ammattikorkeakoulussaan.

2.6. Sosiaalinen tausta

Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden isistä kaksi viidesosaa (40.0 %) on työntekijöitä, 29.0 prosenttia toimihenkilöitä, 17.9 prosenttia maanviljelijöitä ja 12.4 prosenttia yrittäjiä. Jäljelle jäävä prosentti jakautuu luokkiin "muita" sekä "ei työelämässä olevia". Opiskelijoiden äidin sosioekonominen asema eroaa isien vastaavista vain siinä, että äideistä harvempi toimii yrittäjänä (6.3 %) ja usempi sijoittuu luokkaan "muu" sekä "työelämän ulkopuolella oleva" (8.3 %).

Tiedekorkeakoulujen³ ja ammattikorkeakouluopiskelijoiden sosiaalisessa taustassa on havaittavissa eroja; ammattikorkeakouluun hakeudutaan sosiaalisen aseman kannalta katsoen alemmaa kuin tiedekorkeakouluihin. Nimitään 1980-luvun puolivälissä tiedekorkeakouluissa opiskelleiden 20–24 -vuotiaiden isistä yli puolet oli toimihenkilöitä, 16 prosenttia työntekijöitä, runsas kymmenesosa yrittäjiä ja vajaa viidesosa eläkeläisiä ym. (Isoaho ym. 1990, 67).

Vuoden 1985 väestölaskennan tietojen mukaan Keski-Pohjanmaan työllisestä työvoimasta teollisuudessa työskenteli vajaa kolmannes (30.8 %), maatalouden piirissä noin neljäsosa (23.3 %) ja palveluiden parissa runsas kaksi viidesosaa (45.6 %) (Rosenqvist 1990, 15). Kotimaakunnan eri elinkeinojen osuuksiin verrattuna Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelijoiden sosioekonomisessa taustassa näyttää korostuvan erityisesti työntekijöiden huomattavasti suurempi osuus.

Kuvio 1. KAMK:n opiskelijoiden sosiaalinen tausta (isän mukaan) koulutusohjelmittain prosentteina

Selvimmin työntekijätaustaisia ovat prosessitekniikan koulutusohjelman opiskelijat (54.5 %). Niin ikään huomattava osa vaatetus- (53.8 %) ja terveysalan opiskelijoista (48.5 %)

³ Tässä tutkimuksessa tiedekorkeakouluksi katsotaan sekä yliopistot että tiede- ja taidekorkeakoulut.

ilmoittaa isänsä asemaksi työntekijän. Harvimmoin työntekijätaustaisia ovat talouden ja hallinnon opiskelijat (24.5 %).

Toimihenkilöisiä on eniten talouden ja hallinnon (42.9 %) sekä sähkötekniikan (41.7 %) koulutusohjelmissa opiskelevilla. Yksikään vaatetusalalla opiskeleva sen sijaan ei ole lähtöisin toimihenkilökodista.

Korostetun maanviljelijätaustaisia ovat ennen muuta vaatetusalan (30.8 %) opiskelijat. Vähiten maanviljelijätaustaisia ovat sähkötekniikan opiskelijat (8.3 %). Talouden ja hallinnon koulutusohjelmassa erottuu yrittäjätaustaisten opiskelijoiden muita suurempi osuus. Heistä noin viidesosa (20.4 %) on lähtöisin yrittäjäperheestä. Yhtään yrittäjätaustaista opiskelijaa ei ole harjoittamassa opintoja prosessitekniikan koulutusohjelmassa.

Myös isän ammattiala vaikuttanee asiaan opiskelijoiden valitessa opiskeluaansa (Tulkki 1992, 76; Hautala 1992, 41). Taulukko 8. kertoo eri koulutusohjelmien opiskelijoiden isien ammattialoittaisista taustoista.

ISÄN AMMATTIALA	KOULUTUSOHJELMA						KAMK
	T & H	Terv.ala	Konet.	Prosessit.	Sähköt.	Vaat.ala	yhteensä
Tekniikka, teollisuus ja rakennustoiminta	40,8	42,4	43,8	61,9	69,2	28,6	45,9
Kauppa, hallinto ja palvelut	34,7	24,2	6,3		15,4	7,1	19,9
Terveystenhoito		3,0			7,7	7,1	2,1
Vaatetusala						7,1	0,7
Muu	24,5	27,3	43,8	38,1	7,7	42,9	29,5
Ei työelämässä		3,0	6,3			7,1	2,1
Yhteensä	100,0	99,9	100,2	100,0	100,0	99,0	100,2

Taulukko 8. KAMK:n opiskelijoiden isien ammattialan koulutusohjelman mukaan prosentteina

Isän työskentely tekniikan ja kaupan alalla tai vaatetusalalla näyttää vaikuttavan opiskelijan valintoihin. Tekniikan koulutusohjelmien opiskelijoiden isistä enemmistö työskentelee niillä aloilla, joille teknillinen oppilaitos valmistaa. Konetekniikan koulutusohjelmassa tilanne ei ole täysin selvä, vaan usean isä työskentelee myös muilla aloilla, erityisesti maataloudessa. Talouden ja hallinnon koulutusohjelman opiskelijoiden isistä kolmannes työskentelee niillä aloilla, joihin heidän koulutuksensa valmistaa. Terveysthuollon suhteen tilanne on epäselvempi ja osin ristiriitainen.

Äidin ammattialan vaikutus opiskelijoiden koulutusohjelman valinnassa ei ole yhtä selvä kuin isän, sillä opiskelijoiden äideistä suurin osa (43.1 %) sijoittuu ryhmään "muu ammattiala". Kaupan alalla on 22.9 prosenttia, terveydenhuollon alalla 15.3 prosenttia ja tekniikan parissa, vaatetusalalla sekä työelämän ulkopuolella kussakin 6.3 prosenttia opiskelijoiden äideistä.

Vaatetusalan naisopiskelijoiden äideistä runsas viidennes työskentelee vaatetusalalla, mikä on 15.1 prosenttiyksikköä enemmän kuin KAMK:n opiskelijoiden äidit yleensä. Tämä selittää osaltaan vaatetusalan opiskelijoiden koulutusohjelmavalintaa. Terveystalan opiskelijoiden äideistä viidennes työskenteli terveydenhuollon alalla, mikä ylittää kaikkien alalla työskentelevien äitien osuuden. Äidin ammattiala ei kuitenkaan näytä olleen koulutusohjelmaan hakeutumisessa ratkaisevin tekijä, sillä miesenemmistöisen prosessitekniikan opiskelijoiden äidit työskentelivät kaikkein useimmin terveydenhuoltopuolella. Heistä jopa 35.7 prosenttia toimi terveydenhuollossa.

3. Ammattikorkeakouluun hakeutuminen

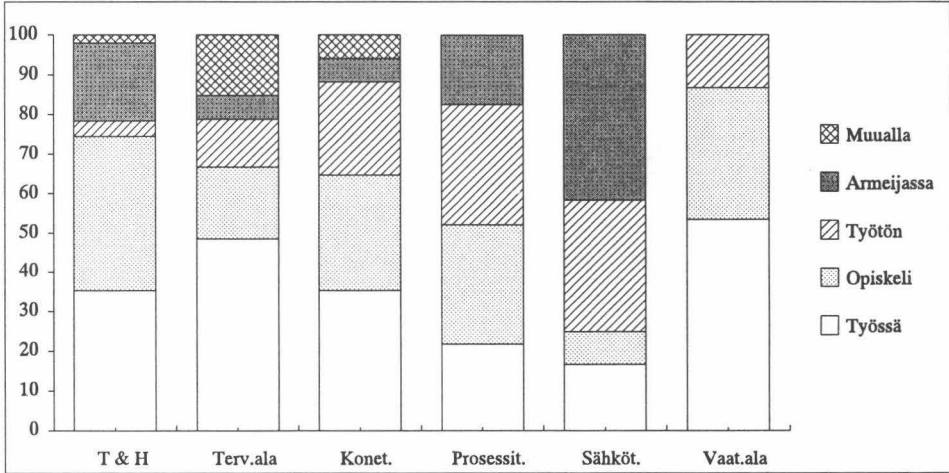
Tässä luvussa selvitetään opiskelijoiden ammattikorkeakouluun hakeutumiseen liittyviä seikkoja. Tarkastelun kohteena ovat niin opintoja edeltänyt elämänvaihe, hakuprosessin käynnistäneet vaikuttimet, itse hakuprosessi kuin myös opiskelijoiden uratavoitteetkin.

3.1. Elämä ennen opintoja

Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelijoista 36.4 prosenttia kertoi olleensa työssä ennen opiskelemaan tuloa. Heidän keskimääräinen työssäoloaikansa oli 5-vuotta (vaihteluväli: 1-22 -vuotta). Lukiossa oli ollut 17.9 prosenttia, keskiasteen ammatillisessa oppilaitoksessa opiskelemassa 9.9 prosenttia ja korkeakoulussa 1.3 prosenttia. Työttömänä ilmoitti olleensa 15.2 prosenttia ja armeijassa 14.6 prosenttia. "Muualla", äitiys- tai vanhempainlomalla, hoitovapaalla, ulkomailla tai työvoimakoulutuksessa oli ollut 4.6 prosenttia.

Ennen opintojen aloittamista KAMK:n opiskelijat olivat olleet SAMK:n ja TTAMK:n opiskelijoihin verrattuna harvemmin työssä, työttömänä tai "muualla". Sen sijaan KAMK:hon tultiin näitä tavallisemmin suoraan toisesta oppilaitoksesta tai armeijasta. (Tulkki 1992, 211; Hautala 1992, 33.)

Vaasan läänin työvoimapiirin elokuun 1992 työllisyyskatsauksen mukaan alle 25-vuotiaita työttömiä Vaasan läänissä oli 28.3 prosenttia (VL 1992). Vaasan läänistä ammattikorkeakouluun rekrytoituneista oli ollut työttömänä 11.0 prosenttia. Ammattikorkeakoulussa opiskelevien työttömyys on ollut kokonaisuutena ottaen yleistä nuorisotyöttömyyttä alhaisempi. Kuviosta 2. ilmenee opiskelijoiden opintoja edeltänyt elämänvaihe koulutusohjelmittain.

Kuvio 2. KAMK:n opiskelijoiden opintoja edeltänyt elämänvaihe koulutusohjelmittain prosentteina

Koulutusohjelmittain eniten työssä olleet olleet vaatetusalan (53.4 %) opiskelijat, vähiten sähkötekniikan (16.7 %) opiskelijat. Pisimpään opintoalaa vastaavalla alalla työskennelleitä olivat tekniikan koulutusohjelmien opiskelijat. Heillä oli keskimäärin yli kymmenen vuoden työkokemus alalta takanaan. Työttöminä olleet erityisesti sähkö- (33.3 %), prosessi- (30.4 %) ja konetekniikan (23.5) opiskelijat. Sitä vastoin vain 3.9 prosenttia talouden ja hallinnon opiskelijoista kertoi olleensa työttömänä. Eniten armeijan jälkeen opintonsa aloittaneita oli sähkötekniikan opiskelijoissa (41.7 %).

Suoraan lukiosta tulleita oli keskimääräistä enemmän talouden ja hallinnon (39.2 %) opiskelijoissa. Sen sijaan sähkötekniikassa heitä oli vain vajaa kymmenesosa. Keskiasteen oppilaitoksista siirryttiin – joko kesken opintojen tai heti niiden päätyttyä – ammattikorkeakouluun opiskelemaan useimmin vaatetusalan koulutusohjelmaan (20 %). Korkeakoulusta tai yliopistosta oli ammattikorkeakouluun tulleet vain yksi terveysalan ja konetekniikan opiskelija.

Eniten "muualla", äitiys- tai vanhempainlomalla tai hoitovapaalla oli ollut terveysalan opiskelijoita (15.2 %).

3.2. Koulutukseen hakeutumiseen vaikuttaneet tekijät

Perustietoa koulutuskysynnän suuntautumisesta ja erityisesti siihen vaikuttavista tekijöistä on vähän (VL 1990b, 30). Tässä tutkimuksessa tarkasteltiin aiemmin isän ja äidin ammattialan vaikutusta koulutusohjelman valinnassa. Opiskelijoiden koulutuskysynnän perusteita selvitettiin myös tiedustelemalla heiltä, miten paljon eri tekijät olivat vaikuttaneet heidän päätökseensä opiskella nykyisessä oppilaitoksessa. Hakeutumismotiiveja tarkastellaan koulutuksen sekä sisäisen että ulkoisen kiinnostavuuden ja palkkioiden, työmarkkinatekijöiden sekä muiden valintaan mahdollisesti vaikuttavien tekijöiden avulla.

Eniten opiskelijoiden päätöksenteossa olivat painaneet sisäisiin tekijöihin liittyvät asiat. Sähkötekniikan koulutusohjelmaa lukuunottamatta opiskelijat ilmoittivat, että vaikuttavin yksittäinen tekijä oppilaitokseen hakeutumisessa oli ollut oma kiinnostus ammattialaan. Sähkötekniikan opiskelijoiden päätöksenteossa sen sijaan oli painanut eniten työmarkkinoiden toiminnasta aiheutuva työttömyys tai sen uhka. Noin kolmannes sähkötekniikan opiskelijoista olikin ollut työttömänä ennen opintojen aloittamista. Harvimmoin hakeutumisen taustalla oli muiden suositukset hakea alalle. Poikkeuksen tästä tekevät konetekniikan ja vaatetusalan opiskelijat. Konetekniikan opiskelijat ilmoittivat paranevien jatkokoulutusmahdollisuuksien ja vaatetusalan opiskelijat alan yleisen arvostuksen painaneen vähiten päätöksenteossa.

Terveys- ja vaatetusalan opiskelijoiden hakeutumispäätökset perustuivat voimakkaimmin sisäisiin tekijöihin. He katsoivat, että alan kiinnostavuuden ohella päätöksenteossa painoivat eniten omat taipumukset alalle sekä tarjolla olleet mielenkiintoiset opinnot ja työtehtävät. Myös talouden ja hallinnon sekä konetekniikan opiskelijat kertoivat soveltuvuutensa alalle vaikuttaneen hakeutumiseen.

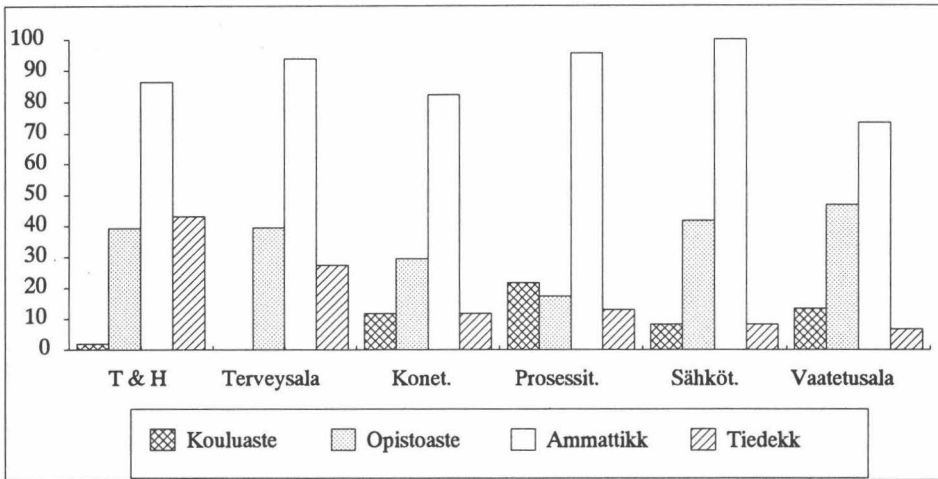
Hakupäätöksen taustalla olivat usein myös ulkoiset ja työmarkkinoihin kytkeytyvät tekijät. Talouden ja hallinnon sekä tekniikan opiskelijat korostivat koulutuksen avaamien parempien uranäkymien merkitystä. Konetekniikan puolella päätöksenteossa painoivat aikaisempi työkokemus ja/tai alempi ammatillinen tutkinto, joista jompikumpi tai molemmat oli takana yli kahdella kolmasosalla koulutusohjelman opiskelijoista. Sähkötekniikan puolella korostuivat työmarkkinoihin kytkeytyvät tekijät, kun työttömyys ja toiveet paranevista työnsaantimahdollisuuksista saivat useat

heistä lähtemään opintojen pariin. Tässä koulutusohjelmassa opiskelevat kertoivat myös koulutukseen pääsyn helppouden vaikuttaneen hakupäätökseen, vaikka koulutusohjelmaan oli hakijoita opiskelupaikkoja kohden lähes yhtä paljon kuin muissakin tekniikan alan koulutusohjelmissa.

3.3. Hakeminen eri oppilaitosmuotoihin vuonna 1992 ja ammattikorkeakouluopiskelun sija pyrkimyksissä tai toiveissa

Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelijoista suurin osa (88.7 %) oli pyrkinyt opiskelemaan ammattikorkeakouluun. Kolmannes (31.1 %) oli hakenut myös opistoasteelle, neljäsosa (25.2 %) tiedekorkeakouluun ja kymmenesosa (10.8) kouluasteelle. Ammattikorkeakoulun vaihtoehtona näyttää useimmilla olleen paremminkin opistoasteinen koulutus kuin tiedekorkeakoulu.

Pohjakoulutuksen mukaisesta tarkastelusta käy ilmi, että ei-ylioppilaiden ja ylioppilaiden hakemisessa opistoasteelle ja ammattikorkeakouluun ei ole paljoakaan eroa. Sen sijaan heidän kiinnostuksensa kouluastetta ja tiedekorkeakoulua kohtaan eroavat toisistaan. Kun ei-ylioppilaista haki kouluasteelle 21.6 prosenttia, niin ylioppilaita pyrki tähän oppilaitosmuotoon vain 1.8 prosenttia. Tilanne kääntyy päinvastaiseksi tiedekorkeakoulujen kohdalla, jonne oli pyrkinyt 2.4 prosenttia ei-ylioppilaista ja runsas kolmannes (33.9 %) ylioppilaista. Kuvio 3. kuvaa tilannetta koulutusohjelmittain.

Kuvio 3. Mihin eri oppilaitosmuotoihin KAMK:n opiskelijat ovat pyrkineet vuonna 1992 koulutusohjelmittain prosentteina

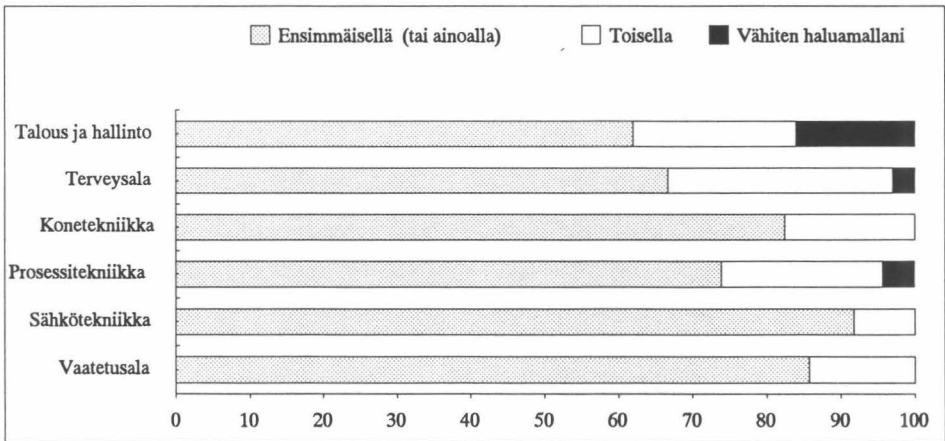
Opiskelijoiden hakeutuminen eri oppilaitosmuotoihin vaihtelee koulutusohjelmittain. Erityisesti prosessitekniikan opiskelijat olivat kiinnostuneita opiskelemaan kouluasteella. Heistä runsas viidennes (21.7 %) oli pyrkinyt myös tähän oppilaitosmuotoon. Terveysalan opiskelijoita eivät kouluasteen opinnot kiinnostaneet, sillä yksikään heistä ei ollut pyrkinyt kouluasteelle. Opistoasteen opinnot olivat muita enemmän tähtäimessä vaatetusalan opiskelijoilla, joista lähes puolet (46.7 %) oli pyrkinyt opistoasteelle. Kouluasteelle innokkaasti hakeneita prosessitekniikan opiskelijoita kiinnostivat kaikkein vähiten opistoasteiset opinnot.

Tiedekorkeakouluun haluavia oli eniten talouden ja hallinnon opiskelijoissa, joista runsas kaksi viidesosaa (43.1 %) oli jättänyt hakupaperit tiedekorkeakouluun. Kyseisen koulutusohjelman kaikki tiedekorkeakouluun hakeneet opiskelijat olivat päässeet ylioppilaiksi viimeisen kolmen vuoden aikana. Terveysalan opiskelijoita kiinnostivat myös muita enemmän vastaavat korkeakouluopinnot. Heistä runsas neljäsosa (27.3 %) oli hakenut ylintä opetusta antavaan oppilaitokseen. Vaatetusalan opiskelijoita eivät tiedekorkeakouluopinnot kuitenkaan houkutelleet, sillä vain yksi heistä ilmoitti pyrkineensä kyseiseen oppilaitosmuotoon.

Opiskelijoilta tiedusteltiin myös, millä sijalla nykyinen opiskelu oli ollut heidän pyrkimyksissään tai toiveissaan. Enemmistöllä (71.8 %) se oli ollut ensimmäisellä (tai

ainoalla) sijalla. Viidennes (21.5 %) kertoi sen olleen toisella sijalla ja vain kymmenen (6.7 %) ilmoitti tullessa valituksi vähiten haluamalleen opiskeluvaihtoehdolle.

Ammattikorkeakouluopiskelu oli ollut ensimmäisellä tai toisella sijalla kaikkien konetekniikan, sähkötekniikan ja vaatetusalan opiskelijoiden pyrkimyksissä tai toiveissa. Vain talouden ja hallinnon opiskelijoista kahdeksan oli päätenyt vähiten haluamiensa opintojen pariin. Sekä terveysalalla että prosessitekniikassa heitä oli kummassakin yksi. Ne, joille talous ja hallinto oli vähiten haluttu vaihtoehto, ovat saattaneet päätyä opintojen pariin toiselta tai kolmannelta hakusijalta.

Kuvio 4. Millä sijalla nykyinen opiskelu on ollut KAMK:n opiskelijoiden pyrkimyksissä tai toiveissa koulutusohjelmittain prosentteina

3.4. Kiinnostus hakea koulutusohjelman sijaan suoraan suuntautumisvaihtoehtoon

Opiskelijoilta tiedusteltiin halukkuutta hakea koulutusohjelman sijaan suoraan suuntautumisvaihtoehtoon. Kysymyksen taustalla oli ajatus siitä, että opiskelija säästyisi mahdolliselta kuluttavalta epävarmuudelta ja kilpailulta hakiessaan suoraan suuntautumisvaihtoehtoon. Tällöin hän voisi alusta lähtien tukeutua sisäisiin motiiveihin ja kokea opiskelunsa mielekkääksi. Jos taas "omaan" suuntautumisvaihtoehtoon pääsy pysyy epävarmana opintojen alussa ja siitä on

kilpailtava, korostuvat helposti pintaoppimiseen johtavat motiivit kuten pakko, taktikointi ja ahdistuneisuus. (Kosonen 1991, 241.)

Opiskelijat preferoivat selvästi (83.5 %) koulutusohjelmaan hakua. Kun suoraan suuntautumisvaihtoehtoon hakua haluavilta (16.5 %) pyydettiin perusteita päätökselleen, heistä puolet ilmoitti syyksi halunsa erikoistua opintojen alusta lähtien kiinnostuksensa mukaan. Muut eivät joko osanneet perustella valintaansa tai perustelivat sitä syillä, jotka eivät aiheutuneet erilaisesta valintatavasta.

3.5. Uratavoitteet

Vajaa puolet (49.3 %) Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelijoista ilmoitti lopulliseksi uratavoitteekseen nykyisen koulutuksen tuottaman ammatin. Ammatinvaihtoa suunnitteli vielä 8.1 prosenttia ja 15.4 prosenttia ei osannut määrittellä tavoitettaan. Jossakin elämänsä vaiheessa 27.2 prosenttia aikoi suorittaa vielä tiedekorkeakoulututkinnon. KTL:n⁴ tutkimuksen kohteena olevista ammattikorkeakouluopiskelijoista jopa 37.7 prosenttia aikoi hakeutua vielä tiedekorkeakouluopintoihin. Suunnitelmissa on arvioitu, että ammattikorkeakouluissa tutkinnon suorittaneista noin 10 prosenttia siirtyisi jatkamaan opintoja tiedekorkeakouluissa. He voivat suorittaa tutkinnon aikaisemmat opinnot huomioon ottaen keskimäärin kahdessa vuodessa. (Piilonen 1993, 11; Opm 1989, 25–26.)

Koulutusohjelmittain tarkasteltuna opiskelijoiden uratavoitteissa on huomattavia eroja. Taulukko 9. kuvaa opiskelijoiden uratavoitteita koulutusohjelmittain.

⁴ KTL:n tutkimuksen kohteena ovat Haaga Instituutin, Jyväskylän ja Pohjois-Savon ammattikorkeakoulut.

URATAVOITE	KOULUTUSOHJELMA						KAMK
	T & H	Terv.ala	Konet.	Prosessit.	Sähköt.	Vaat.ala	yhteensä
Tämän ko:n tuott. ammatti	36,6	50,0	66,7	36,4	91,7	50,0	49,3
Jokin muu ammatti	14,6	12,5		4,5			8,1
Tiedekorkeakoulututkinto	31,7	34,4	13,3	31,8	8,3	21,4	27,2
En osaa sanoa	17,1	3,1	20,0	27,3		28,6	15,4
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Taulukko 9. KAMK:n opiskelijoiden uratavoitteet koulutusohjelmittain prosentteina

Voimakkaimmin nykyisen koulutuksen tuottamaan ammattiin suuntautuvat sähkö- ja konetekniikan opiskelijat, joista yksikään ei aio enää vaihtaa alaa. Vähiten tämänhetkisen koulutuksen varaan jääviä on talouden ja hallinnon puolella (36.6 %). Heistä keskimääräistä useammat suunnittelevat alan vaihtoa (14.6 %). Selvästi eniten tiedekorkeakouluopintoihin tähtäviä on terveysalan (34.4 %), prosessitekniikan (31.8 %) sekä talouden ja hallinnon (31.7 %) opiskelijoissa. Talouden ja hallinnon sekä terveysalan opiskelijoista useat olivat hakeneetkin ammattikorkeakoulun ohella tiedekorkeakouluun.

Vaatetusalan ja prosessitekniikan opiskelijoista runsas neljännes ei osannut määritellä uratavoitettaan. Osa vaatetusalan opiskelijoista saattaa ryhtyä yrittäjäksi, vaikka he eivät sitä eksplisiittisesti ilmaiseetkaan (vrt. Piilonen 1993, 11). Prosessitekniikan opiskelijoiden epävarmuus selittyy sillä, että koulutusohjelman opiskelijat ovat keski-ikältään melko nuoria ja heidän ammatinvalintaprosessinsa saattaa olla vielä kesken.

Tiedekorkeakouluopintoihin tähtäävien osuus verrattuna opisto- ja ammatilliselta korkea-asteelta valmistuneisiin opiskelijoihin näyttää vähentyneen ammattikorkeakoulun toteutumisen myötä (Hiidenniemi & Pesonen 1993). Ammattikorkeakoulujen tehtävänä ei ole toimia valmistuneiden väylänä tiedekorkeakouluihin, vaan työelämään (Opm 1993, 16). Taulukossa 10. esitetään ammattikorkeakoulussa mukana olevista oppilaitoksista keväällä 1992 opisto- ja ammatilliselta korkea-asteelta valmistuneiden ja KAMK:ssa opiskelevien jatkokoulutushalukkuuden poikkeamia oppilaitoksittain.

JATKO-OPINNOT	OPPILAITOS				Yhteensä
	KKOL	KTHOL	KTOL	KOAL	
Tiedekorkeakoulu	-3,7	-8,9	-17,1	+14,3	-9,0

Taulukko 10. Keväällä 1992 opisto- ja ammatilliselta korkea-asteelta valmistuneiden ja KAMK:n opiskelijoiden jatkokoulutushalukkuuden poikkeamat oppilaitoksittain prosenttiyksikköinä

Tiedekorkeakouluopintoihin haluavien osuus on vähentynyt 9.0 prosenttiyksikköä ja saattaa opintojen kuluessa vielä vähentyä jonkin verran. Suhteessa eniten jatkokoulutushalukkuus on vähentynyt teknillisen ja terveydenhuolto-oppilaitoksen opiskelijoiden keskuudessa. Sen sijaan kauppaoppilaitoksessa ei opintojen pidentymisenkään noin vuodella näytä muuttaneen tilannetta paljoakaan. Kiinnostus tiedekorkeakouluopintoja kohtaan on puolestaan lisääntynyt ammattioppilaitoksen vaatetusalan opiskelijoiden keskuudessa. Vaatetusalan opiskelijoiden kasvava kiinnostus tiedekorkeakouluopintoja kohtaan on yllättävää, sillä vain yksi heistä ilmoitti pyrkineensä tiedekorkeakouluun ennen opintojen aloittamista.

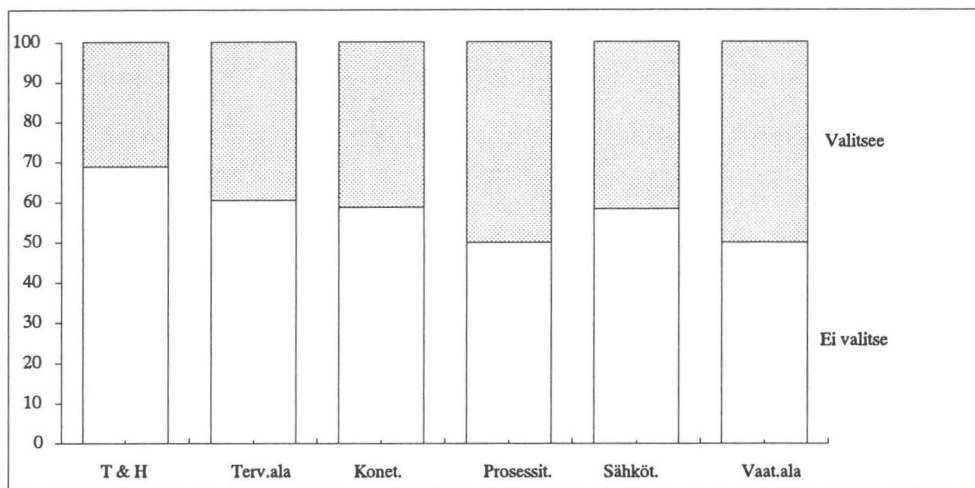
4. Opiskelu

Tässä luvussa käsitellään laajasti opiskeluun ja opetukseen liittyviä asioita. Tarkastelulla pyritään hahmottamaan sitä tilannetta, joka vallitsee oppilaitoksissa nykyisessä kehittämissvaiheessa. Huomion kohteena on opiskelijoiden valmiudet hyödyntää muiden oppilaitosten opetustarjontaa, heidän odotuksensa ammattikorkeakouluopiskelulta ja niiden toteutuminen sekä heidän viikottainen työpanoksensa. Lisäksi selvitetään opiskelijoiden näkemyksiä opiskelusta ja opetuksesta sekä vieraskielisen kirjallisuuden ja eri opetusmuotojen käytöstä.

4.1. Opiskelijoiden kiinnostus synergiaedun hyödyntämiseen omissa opinnoissaan

Monialaisessa ammattikorkeakoulussa oppilaitosten välisestä yhteistyöstä saavutettavia synergiaetuja voidaan hyödyntää monin tavoin. Opetuksessa synergiaetuja voidaan saavuttaa muun muassa rakentamalla ja järjestämällä yhteisiä monialaisia koulutusohjelmia tai tarjoamalla opiskelijoiden suoritettavaksi joko pakollisia tai vapaasti valittavia perus- ja ammattiopintoja.

Kokkolan ammattikorkeakoulussa opetuksen synergiaetuja hyödynnetään antamalla opiskelijoille mahdollisuus sisällyttää vapaasti valittaviin opintoihinsa (laajuus 10–20 opintoviikkoa) muiden kuin oman oppilaitoksen antamaa opetusta. Tästä näkökulmasta olennainen asia on opiskelijoiden valmius laajentaa opintojaan yli koulutusohjelmien ja suuntautumisvaihtoehtojen rajojen (Tulkki 1992, 21). Kuvio 5. kertoo, missä määrin opiskelijat olivat valmiita valitsemaan tutkintoonsa koulutusohjelmansa ja suuntautumisvaihtoehtonsa ulkopuolista ainesta.

Kuvio 5. KAMK:n opiskelijoiden kiinnostus valita koulutusohjelmaansa tai suuntautumisvaihtoehtoonsa kuulumattomia opintoja koulutusohjelmittain prosentteina

Enemmistö opiskelijoista (61.0 %) ei ollut halukas sisällyttämään tutkintoonsa oman oppilaitoksen ulkopuolista opetustarjontaa. Vajaa kaksi viidesosaa (39.0 %) ilmoitti olevansa kiinnostunut laajentamaan opintojensa skaalaa. Koulutusohjelmien kesken on havaittavissa jonkin verran eroja kiinnostuksessa. Prosessitekniikan ja vaatetusalan opiskelijoista puolet ilmoitti halukkuutensa suorittaa omaan koulutusohjelmaansa tai suuntautumisvaihtoehtoonsa kuulumattomia opintoja. Kone- ja sähkötekniikan sekä terveysalan opiskelijoista kaksi viidesosaa aikoi hyödyntää synergiaetua. Talouden ja hallinnon koulutusohjelmassa kiinnostus rajoittui vajaan kolmasosaan.

Koulu- tai opistoasteen ammatillisen tutkinnon suorittaneista noin puolet aikoo valita koulutusohjelmansa tai suuntautumisvaihtoehtonsa ulkopuolisia opintoja tutkintoonsa. Ei-ammattitutkintoa omaavista ylioppilaista vastaavasti aikoo menetellä vain kolmannes.

Opiskelijoiden valinnat suuntautuivat talouden ja hallinnon opiskelijoita lukuunottamatta kauppaoppilaitokseen. Yrittäjyyteen liittyviä opintoja valitsisi vajaa kolmannes ja kieliä aikoi opiskella joka kymmenes. Suurin osa opiskelijoista halusi parantaa juuri niiden asiakokonaisuuksien hallintaa, joita Satakuntalaisen työelämän edustajat olivat pitäneet

panostamisen arvoisina osaamisen alueina (Tulkki 1993, 102–103). Talouden ja hallinnon koulutusohjelman valintoja tehneet aikoivat taas muita useammin liittää tutkintoonsa terveydenhuolto–oppilaitoksen opintoja. Runsas neljäsosa (26.8 %) opiskelijoista ei osannut vielä nimetä mahdollista valintaansa ja noin kymmenesosa (10.7 %) suunnitteli ottavansa opintoja joko terveydenhuolto–oppilaitoksesta tai teknillisestä oppilaitoksesta. Ammattioppilaitoksen tarjonnasta oli kiinnostunut vain yksi opiskelija.

Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelijat olivat vähemmän kiinnostuneita valitsemaan oman koulutusohjelman ulkopuolisia opintoja kuin Satakunnan ammattikorkeakoulun opiskelijat, joista vajaa kolme viidesosaa suunnitteli "putken ylittäviä opintoja". Poikkeuksena olivat Kokkolassa tekniikan alalla opiskelevat, joista hieman usempi aikoi opiskella oman oppilaitoksen ulkopuolella kuin Satakunnassa kyseisellä alalla olevat. Kokkolalaiset tekniikan alan opiskelijat suhtautuivat synergiaedun hyödyntämiseen myös Turun teknillisen ammattikorkeakoulun opiskelijoita myönteisemmin. (Tulkki 1992, 21–24; Hautala 1992, 14.)

4.2. Opiskelijoiden ammattikorkeakouluopiskelua koskevat odotukset ja niiden toteutuminen

Opiskelijoiden odotukset opiskeluaan kohtaan muuttuvat jonkin verran opintojen kuluessa. Kokkolan teknillisessä oppilaitoksessa keväällä 1992 tehdyn opiskelijakyselyn mukaan ensimmäiset luokat kohdistivat enemmän odotuksia siihen, että opetus suunnataan ammattitaidon osa-alueet kattavaksi ja opiskeluilmaston laatuun. Päättävät luokat odottivat opetukselta laadukkuutta ja erilliskysymysten, kuten opetuksessa vierailevien luennoitsijoiden käytön, ratkaisemista. (Grahn & Johnson 1992.)

Opiskelijoiden opiskeluunsa kohdistamia odotuksia ja odotusten jäämistä toteutumatta selvitettiin tutkimuksessa avoimilla kysymyksillä. Vastauksia luokiteltaessa kukin maininta on luokiteltu erikseen. Tästä johtuen muuttujien saamien havaintoarvojen lukumäärä (N) saattaa olla suurempi kuin tutkimukseen osallistuneiden opiskelijoiden määrä. Tämä on syytä huomioida taulukoita tulkittaessa.

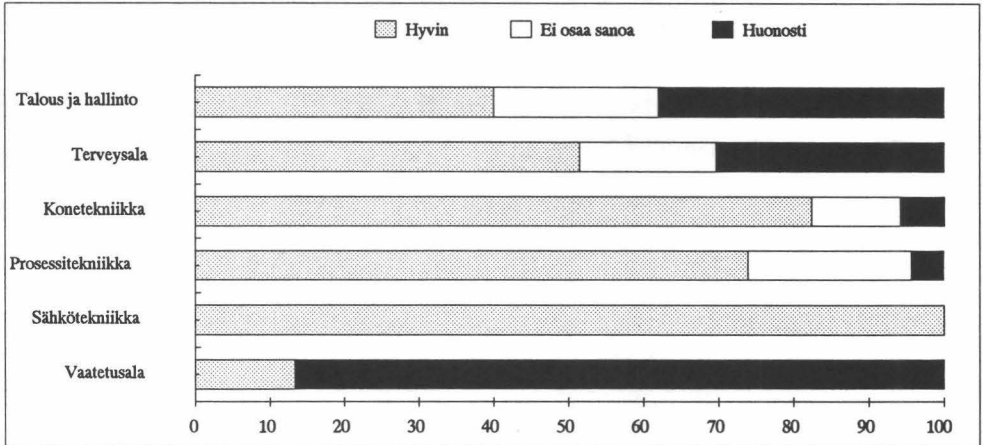
Selvästi eniten opiskelijat ovat odottaneet tai odottavat ammattikorkeakouluopiskelulta korkeakoulumaisuutta eli lähinnä vapaampaa opiskelukäytäntöä⁵ (28.7 %), tietoja ja taitoja tulevaa ammattia, työelämää ja jatko-opintoja varten eli ammatillista pätevyyttä (27.6 %) ja korkeatasoista opetusta (12.1 %). (ks. liite 3)

Koulutusohjelmittain tarkasteltuna talouden ja hallinnon (36.5 %) sekä vaatetusalan opiskelijat (28.6 %) odottivat opiskelultaan ensisijassa korkeakoulumaisuutta. Konetekniikan (37.5 %) ja terveysalan (31.9 %) opiskelijat hakivat ammattitaitoa. Yhtä moni prosessitekniikan opiskelija (32.0 %) toivoi sekä korkeakoulumaista opiskelua että ammattitaitoa. Sähkötekniikan opiskelijat odottivat monia asioita. Korkeakoulumaisuuden ja ammattitaidon rinnalla olivat toiveet korkeatasoisesta ja käytännönläheisestä opetuksesta, joita kutakin odotti 15.4 prosenttia koulutusohjelman opiskelijoista.

Opiskelijoista yli puolet (54.7 %) ilmoitti opiskelunsa vastaneen hyvin niitä odotuksia, joita heillä sen suhteen oli ollut. Huonosti oli toteutunut 29.4 prosentin odotukset ja 16.0 prosenttia ei osannut ilmaista käsitystään. Kokkolan ammattikorkeakoulun opiskelijat arvoivat opiskelun vastaneen paremmin heidän odotuksiaan kuin KTL:n tutkimuksen kohdejoukkona olleet ammattikorkeakouluopiskelijat, joista vain 40.4 prosenttia katsoi odotustensa täyttyneen (Piilonen 1993, 11).

Odotukset toteutuivat parhaiten tekniikan alalla. Kaikkien sähköpuolen opiskelijoiden odotukset opiskelusta olivat toteutuneet hyvin. Tyytymättömiä oli puolestaan eniten vaatetusalan opiskelijoissa, joista jopa 86.7 prosenttia arvioi opiskelunsa vastanneen huonosti odotuksiaan. Jyväskylässä opiskelevat vaatetusalan ammattikorkeakouluopiskelijat suhtautuivat myös erittäin kriittisesti opetukseensa (Piilonen 1993, 11). Korkeakoulumaista opiskelua odottaneiden koulutusohjelmien opiskelijat näyttävät pettyneen eniten odotuksissaan. Kuviosta 6. selviää KAMK:n opiskelijoiden opiskelun ja odotusten vastaavuus koulutusohjelmittain.

⁵ Korkeakoulumaiseksi opiskeluksi katsotaan opiskelu, joka on luentopainotteista, antaa mahdollisuuden päättää mitä, miten ja milloin opiskelee, on laaja-alaista ja edellyttää asioiden syvällistä pohdintaa.

Kuvio 6. KAMK:n opiskelijoiden opiskelun ja odotusten vastaavuus koulutusohjelmittain prosentteina

Suurin yksittäinen syy, jonka kohdalla opiskelu ja siihen kohdistetut odotukset eivät olleet vastanneet toisiaan, oli tyytymättömien mielestä opiskelun koulumaisuus (26.9 %). Opiskelussa painottuivat lähiopetuksen suuri määrä, läsnäolopakko ja valinnanvapauden puute. Toinen tekijä oli liian nopea opiskelutahti tai liiallinen työmäärä, jonka koki ongelmallisena runsas viidennes opiskelijoista. Noin kymmenesosan mielestä vastaamattomuus aiheutui joko opiskelun liiasta teoreettisuudesta tai heikosti toimivasta opetussuunnitelmasta. (ks. liite 4)

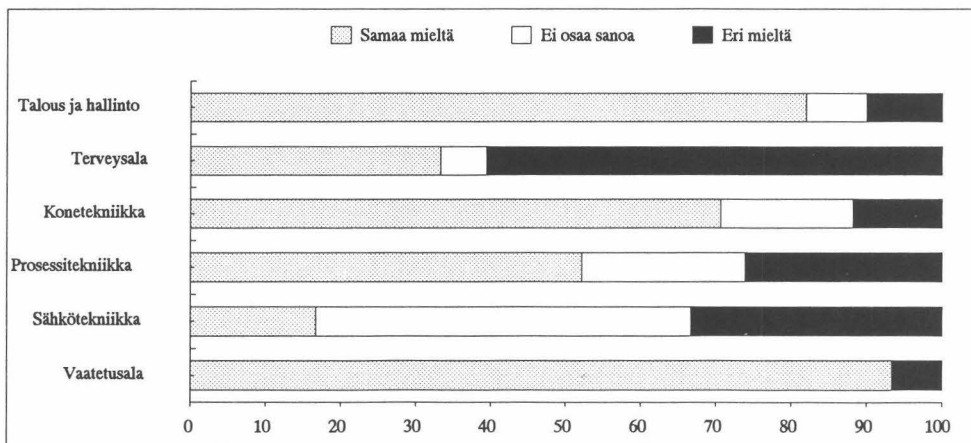
Kone- (45.3 %) ja sähkötekniikan (33.3 %) sekä vaatesalan (26.3 %) opiskelijoiden keskuudessa eniten tyytymättömyyttä aiheutti opiskelun koulumaisuus. Talouden ja hallinnon (38.6 %) sekä prosessitekniikan (36.4 %) puolella suurimmaksi ongelmaksi koettiin liiallinen kiire tai työtaakka. Terveysalan (28.2 %) opiskelijat olivat pettyneitä opetussuunnitelmaansa. Heidän mielestään aineiden keskinäinen painotus on siinä väärä ja se sisältää päällekkäisyyksiä. Terveystieteiden oppilaitoksen opiskelijat olivat antaneet vastaavaa palautetta jo syksyllä 1992 (KTHOL 1992).

4.3. Opiskelu ja opetus

4.3.1. Opetuskäytännöt

Ammattikorkeakoulukokeilun yhtenä tavoitteena on selvittää, millä tavoin opistoasteen koulutusta voidaan kehittää tasoltaan ja luonteeltaan korkeakoulutyypisemmäksi (Lampinen 1992, 7; Opm 1992d, 11–12). Nykyistä opetuskäytäntöä ja opiskelun korkeakoulumaisuutta pyrittiin selvittämään muutamien väitteiden avulla.

Opiskelijoille esitettiin (väitteessä a) opetuksen olevan "koulumaista ja opettajajohtoista". Yli kolme viidesosaa (61.4 %) opiskelijoista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Noin neljäsosa oli eri mieltä ja runsas kymmenesosa ei osannut sanoa. Koulutusohjelmittain väitteeseen suhtautumisessa ilmeni eroja.

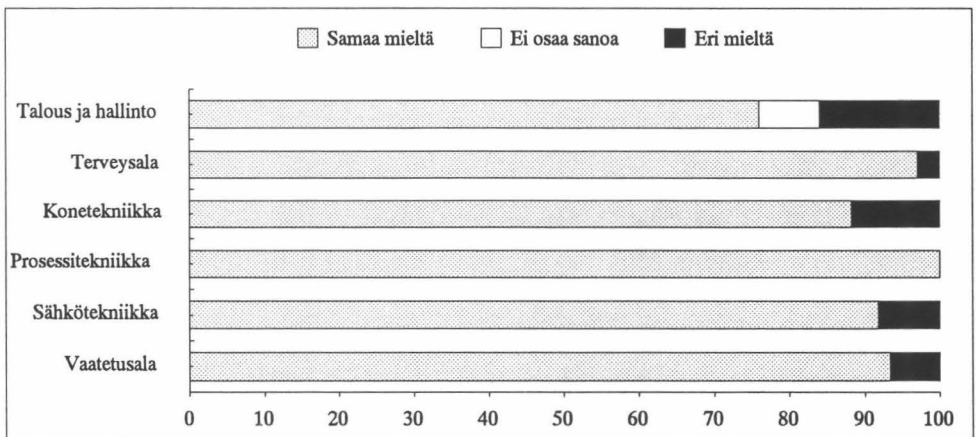

Kuvio 7. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opetus on koulumaista ja opettajajohtoista" koulutusohjelmittain prosentteina

Vahvimmin opetustaan koulumaisena ja opettajajohtoisena pitivät talouden ja hallinnon, kone- ja prosessitekniikan sekä vaatetusalan opiskelijat. Terveysala erottuu selvästi

muista koulutusohjelmista, sillä suurin osa alaa opiskelevista (60.6 %) oli eri mieltä väitteen kanssa. Myös sähkötekniikassa kantaa ottaneiden enemmistö (33.3 %) oli eri mieltä, mutta samanaikaisesti puolet kyseisen koulutusohjelman opiskelijoista oli epävarma kannastaan.

Ammattikorkeakouluopiskelussa opiskelijoiden omatoimisuuden ja itseohjautuvan toiminnan osuuden lisääntyminen edellyttää opiskelijoilta entistä suurempaa vastuunottoa omien opintojensa etenemisestä. Suurin osa (88.6 %) opiskelijoista oli samaa mieltä väitteen b) "koen olevani itse vastuussa omasta oppimisestäni" kohdalla. Eri mieltä oli 8.7 prosenttia opiskelijoista ja 2.7 prosenttia ei osannut sanoa.

Kuvio 8. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "koen olevani itse vastuussa omasta oppimisestäni" koulutusohjelmittain prosentteina

Selvimmän vastuunotto näkyi prosessi- ja sähkötekniikan sekä terveys- ja vaatetusalan opiskelijoiden keskuudessa. Puolestaan talouden ja hallinnon (16.0 %) ja konetekniikan (11.8 %) opiskelijoissa keskimääräistä useammat eivät kokeneet olevansa vastuussa omasta oppimisestaan.

Ammattikorkeakoulujen koulutusohjelmarakenne sallii aikaisempaa suuremman valinnaisuuden. Väitteessä f) opiskelijoille esitettiin, että "voin päättää itse osasta opintoihini sisällytettävistä opintojaksoista ja niiden suorittamisajankohdasta". Noin kaksi

viidesosaa (41.3 %) opiskelijoista oli samaa mieltä, hieman useampi (43.3 %) eri mieltä ja 15.3 prosenttia ei osannut sanoa. Opiskelijat eivät näytä olevan vielä täysin selvillä opintoihinsa sisältyvistä valinnanmahdollisuuksista.

KOULUTUSOHJELMA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Talous ja hallinto	46,0	16,0	38,0	100,0
Terveysala	51,5	6,1	42,5	100,1
Konetekniikka	11,8	11,8	76,4	100,0
Prosessitekniikka	34,8	30,4	34,7	99,9
Sähkötekniikka	66,7	25,0	8,3	100,0
Vaatetusala	26,7	6,7	66,7	100,1
KAMK yhteensä	41,3	15,3	43,4	100,0

Taulukko 11. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "voin itse päättää osasta opintoihini sisällytettävistä opintojaksoista ja niiden suorittamisajankohdasta" koulutusohjelmittain prosentteina

Tietoisimpia valinnanmahdollisuuksista olivat sähkötekniikan opiskelijat, joista kaksi kolmasosaa oli väitteen kanssa samaa mieltä. Runsaasti eri mieltä olevia oli konetekniikan (76.4 %) ja vaatetusalan (66.7 %) opiskelijoissa. Noin kolmasosa prosessitekniikkaa ja neljäsosa sähkötekniikkaa opiskelevista eivät osanneet määrittellä kantaansa.

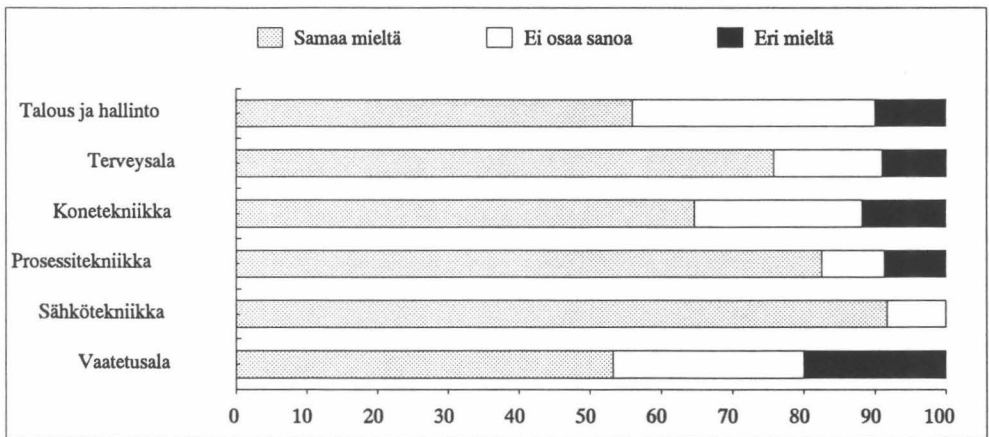
4.3.2. Koulutus ajattelua korostavan toimintatavan tuottajana

Ammattitaidon tuottamisessa koulutuksen avulla voidaan identifioida kaksi strategiaa. Ensimmäisessä, taitoja korostavassa strategiassa muodostetaan koulutuksessa tiedon kokonaisuus, joka mahdollisimman hyvin kattaa kaikki eteen tulevat tehtävät ja ongelmatilanteet. Toinen vaihtoehto on ajattelua korostava strategia. Tällöin opiskelijalle tarjotaan valmiuksia pohtia, analysoida ja tulkita asioita. Tätä kautta hän voi tulla päteväksi kohtaamaan uudet tilanteet, joihin kaikkiin ei voida koulutuksessa erikseen

valmistua. Korkeaa ammattitaitoa vaativissa tehtävissä tarvitaan sekä välittömästi hyödynnettäviä taitoja että yleisempiä valmiuksia. (Honkonen 1992b, 9; vrt. Turkulainen 1993b, 10.)

Näyttää siltä, että ammattitaitovaatimuksissa ollaan siirtymässä entistä enemmän itsenäistä ajattelua korostavan strategian suuntaan, joten näiden taitojen kehittämisen voisi olettaa olevan myös yksi ammattikorkeakoulutuksen keskeisimmistä tehtävistä. Kyky tunnistaa, analysoida ja ratkaista käytännön ongelmia eli ongelmanratkaisutaidot tulevat usein esiin, kun tarkastellaan, mitä muutokset työelämässä vaikuttavat ammattitaitovaatimuksiin. (Honkonen 1992b, 15; Riikonen 1993, 2.)

Tähän liittyen opiskelijoille esitettiin väite d) "opiskelu vaatii ongelmanratkaisutyyppistä ajattelua". Suurin osa (68.0 %) opiskelijoista oli samaa mieltä, kymmenesosa eri mieltä ja runsas viidesosa (22.0 %) ei osannut sanoa.

Kuvio 9. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opiskelu vaatii ongelmanratkaisutyyppistä ajattelua" koulutusohjelmittain prosentteina

Opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen on samantapaista koulutusohjelmasta riippumatta. Laajimmin samaa mieltä olivat sähkö- (91.7 %) ja prosessitekniikan (82.6 %) sekä terveystalouden (75.8 %) opiskelijat. Eniten eri mieltä olivat vaatetusalan opiskelijat, joista viidesosa katsoi, ettei opiskelussa vaadita ongelmanratkaisutyyppistä ajattelua.

Muita enemmän mielipiteestään epävarmoja oli talouden ja hallinnon (34.0 %) opiskelijoissa.

Opetuksen tehtävänä on myös kehittää ajattelutaitoa. Opiskelijoita pyydettiin esittämään mielipiteensä väitteeseen k) "opetus kannustaa pohtimaan opetettavien asioiden totuudellisuutta ja käyttökelpoisuutta". Noin puolet (49.3 %) oli samaa mieltä väitteen kanssa, 19.0 prosenttia oli eri mieltä ja 30.7 prosenttia ei osannut sanoa.

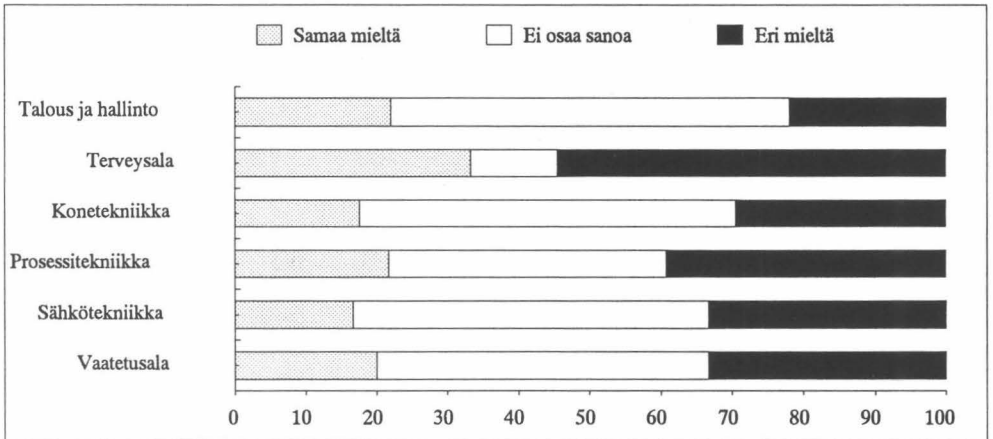
KOULUTUSOHJELMA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Talous ja hallinto	28,0	46,0	26,0	100,0
Terveysala	72,7	12,1	15,1	99,9
Konetekniikka	41,2	23,5	35,3	100,0
Prosessitekniikka	60,9	30,4	8,7	100,0
Sähkötekniikka	66,7	33,3		100,0
Vaatusala	46,7	26,7	26,7	100,1
KAMK yhteensä	49,3	30,7	19,0	100,0

Taulukko 12. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opetus kannustaa pohtimaan opetettavien asioiden totuudellisuutta ja käyttökelpoisuutta" koulutusohjelmittain prosentteina

Enemmistö eri koulutusohjelmien opiskelijoista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Eniten samanmielisiä oli terveysalan (72.7 %) ja eniten erimielisiä konetekniikan (35.3 %) opiskelijoissa. Talouden ja hallinnon opiskelijoissa samaa mieltä olevia oli hieman eri mieltä olevia enemmän. Kyseisen koulutusohjelman opiskelijoista suurin osa (46.0 %) oli huomattavan epävarmoja suhtautumisessaan.

4.3.3. Koulutus laajojen ammattikokonaisuuksien tuottajana

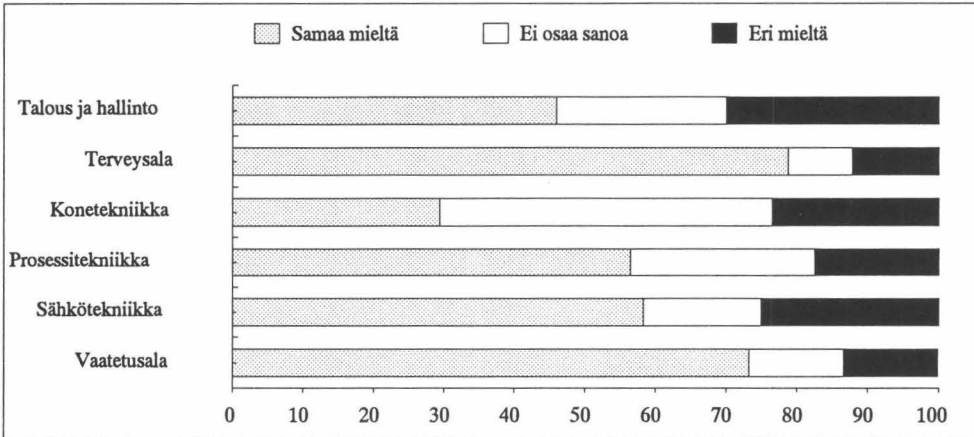
Ammattikorkeakoulusta valmistuneiden keskeinen ammattitaito liittyy myös laajojen ammattikokonaisuuksien hahmottamiseen (Lampinen 1992, 8; Riikonen 1993, 2). Opiskelijoilta tiedusteltiin, kuinka hyvin opetuksessa on kyetty muodostamaan kokonaisuuksia vai ovatko opintojaksot jääneet toisistaan irrallisiksi. Opiskelijoille esitettiin väite o) "opintojaksot eivät jäsenny yhteen". Väitteen arvionti osoittautui opiskelijoille liian vaikeaksi, sillä jopa 42.0 prosenttia ei osannut esittää mitään kantaa. Runsas kolmannes (34.7 %) oli sitä mieltä, että opintojaksot muodostavat kokonaisuuden ja vajaan neljäsosan (23.3 %) mielestä ei.

Kuvio 10. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opintojaksot eivät jäsenny yhteen" koulutusohjelmittain prosentteina

Yleensä enemmistö kaikkien koulutusohjelmien opiskelijoista katsoi opintojaksojen kytkeytyvän yhteen. Terveysalan opiskelijat ottivat muista poiketen aktiivisemmin kantaa väitteeseen. Heistä yli puolet (54.5 %) koki opintojaksojen jäsentyvän yhteen, mutta samalla noin kolmannes (33.3 %) oli eri mieltä.

Edellisen väitteen kanssa samaan problematiikkaan liittyvää asiaa tiedusteltiin väitteen m) "opetuksessa perehdytään laajoihin kokonaisuuksiin" avulla. Rungas puolet (56.7 %) oli samaa mieltä, noin viidennes eri mieltä (21.3 %) ja suunnilleen saman verran (22.0 %) ei osannut sanoa.

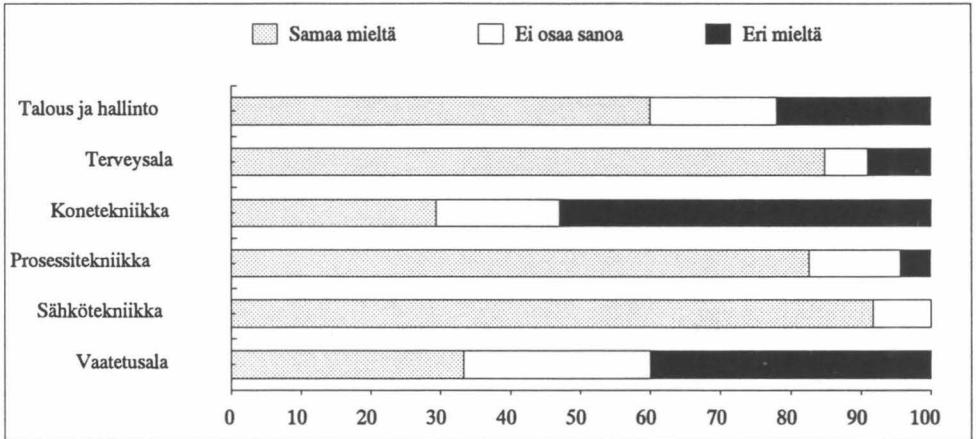
Kuvio 11. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opetuksessa perehdytään laajoihin kokonaisuuksiin" koulutusohjelmittain prosentteina

Suurin osa koulutusohjelmien opiskelijoista oli samaa mieltä. Erityisen paljon samaa mieltä olevia oli terveystieteiden (78.8 %) opiskelijoissa. Eniten eri mieltä olivat talouden ja hallinnon (30.0 %) opiskelijat. Keskimääräistä useammat kone- (47.1 %) ja prosessitekniikan (26.1 %) sekä talouden ja hallinnon (24.0 %) opiskelijat eivät osanneet ilmaista mielipidettään.

4.3.4. Koulutus työyhteisön jäsenien tuottajana

Yleisesti katsotaan, että työelämä vaatii myös kykyä muun muassa itsenäiseen työskentelyyn, aloitteellisuuteen, tiedon hankintaan ja hallintaan, uuden oppimiseen, yhteistyöhön sekä päätöksen tekoon (Honkonen 1992a, 16, 54; 1993, 48; Itkonen 1990,

23.) Väitteellä h) "koulutus totuttaa itsenäiseen työskentelyyn" pyritään lähestymään tätä ongelmatiikkaa. Suurin osa (65.3 %) opiskelijoista oli samaa mieltä väitteen kanssa, 14.7 prosenttia ei ottanut kantaa ja viidesosa oli eri mieltä.

Kuvio 12. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "koulutus totuttaa itsenäiseen työskentelyyn" koulutusohjelmittain prosentteina

Koulutusohjelmat suhtautuivat väitteeseen hieman eri tavoin. Konetekniikkaa ja vaatetusalaa lukuunottamatta suurin osa koulutusohjelmien opiskelijoista katsoi koulutuksensa totuttavan itsenäiseen työskentelyyn. Erityisesti tätä mieltä olivat sähkötekniikan (91.7 %) opiskelijat. Enemmistö konetekniikan (53.0 %) ja vaatetusalan (40.0) opiskelijoista koki, ettei koulutus harjaannuttanut heitä toimimaan itsenäisesti. Vaatetusalalla oli myös keskimääräistä runsaammin (26.7 %) kantaa ottamattomia opiskelijoita.

Satakunnan ammattikorkeakoulun kokeiluun osallistuvista oppilaitoksesta valmistuneiden sosiaalisessa osaamisessa oli työelämän edustajien mukaan puutteita, joihin sisältyi myös kyky työskennellä ryhmässä (Tulkki 1993, 102–103). Opiskelijoille esitettiin tähän liittyen väite j) "koulutus harjaannuttaa yhteistyöhön". Runsas kolme viidesosaa (61.4 %) opiskelijoista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Noin neljäsosa ei osannut sanoa ja yli kymmenesosa (13.3 %) oli eri mieltä.

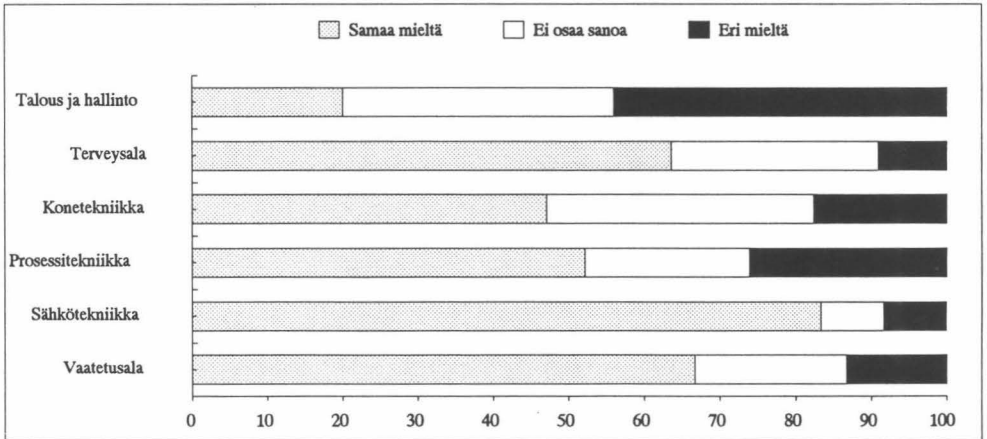
KOULUTUSOHJELMA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Talous ja hallinto	44,0	34,0	22,0	100,0
Terveysala	72,7	18,2	9,1	100,0
Konetekniikka	53,0	23,5	23,5	100,0
Prosessitekniikka	73,9	21,7	4,3	100,0
Sähkötekniikka	75,0	16,7	8,3	100,0
Vaatetusala	73,3	26,7		100,0
KAMK yhteensä	61,4	25,3	13,3	100,0

Taulukko 13. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "koulutus harjaannuttaa yhteistyöhön" koulutusohjelmittain prosentteina

Kunkin koulutusohjelman opiskelijoissa on samanmielisiä erimielisiä enemmän. Sähkötekniikan opiskelijat ovat korostuneesti sitä mieltä, että koulutus totuttaa yhteistyöhön. Sen sijaan talouden ja hallinnon sekä konetekniikan opiskelijoista vain noin puolet on väitteen kanssa samaa mieltä ja yli viidennes eri mieltä.

4.3.5. Opettajien motivaatio, opettavien asioiden sisällöllinen hallinta ja heidän käyttämänsä opetusmenetelmät

Opettajien motivaatio ja asennoituminen heijastuu opiskelijoihin ja vaikuttaa ratkaisevasti oppilaitoksen työskentelyyn ja sen tuloksiin (ks. Ruohotie 1993, 62). Opiskelijoiden näkemystä opettajiensa työmotivaatiosta selvitettiin väitteen c) "opettajat ovat kiinnostuneita opetustyöstään" avulla. Vajaa puolet (47.3 %) opiskelijoista katsoi opettajiensa olevan motivoituneita työhönsä, noin neljäsosa (24.7 %) oli eri mieltä ja 28.0 prosenttia ei osannut sanoa.

Kuvio 14. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opettajat ovat kiinnostuneita opetustyöstään" koulutusohjelmittain prosentteina

Erityisen motivoituneina opettajiin pitivät sähkötekniikan (83.3 %) opiskelijat. Kaikkein heikoimpana opettajiensa motivaation kokivat talouden ja hallinnon opiskelijat, joista vain 20.0 prosenttia katsoi opettajiensa olevan kiinnostuneita työstään ja 44.0 prosenttia ei havainnut innostuneisuutta työtehtävien hoidossa. Tämän koulutusohjelman opiskelijoista myös keskimääräistä useampi (36.0 %) jätti kantansa avoimeksi.

Kurtakon (1992, 7) mukaan ammattikorkeakouluopetuksen tason nostoa on lähdeittävä hakemaan ensisijaisesti sisältöä ja sanottavan tasoa syventämällä ja vasta toissijaisesti pedagogiikkaa kehittämällä. Tärkeä osatekijä tässä prosessissa on opettajien ammattitaito. Opettajien tehtävänä on hallita ja ylläpitää oman opetusalan teoreettista ja käytännöllistä tietämystä. (Opm 1992b, 12.) Opiskelijoiden haluttiin ottavan kantaa siihen, kuinka opettajat heidän mielestään hallitsevat opetusalan sekä teoreettisen että käytännöllisen puolen.

Opiskelijat ottivat kantaa väitteeseen e) "opettajat hallitsevat opetusalan teoreettisen puolen". Suurimman osan (69.3 %) mielestä opettajilla on hallinnassaan opetusalan teoria. Eri mieltä oli 16.0 prosenttia opiskelijoista ja 14.7 prosenttia ei ilmaissut kantaansa. Vaatetusala lukuunottamatta suurin osa opiskelijoista katsoi opettajiensa hallitsevan

opetusalan teoreettisen puolen. Voimakkaimmin tätä mieltä olivat konetekniikan opiskelijat. Vaatetusalan opiskelijoista yli puolet koki opettajiensa teoreettisen tietämyksen puutteelliseksi.

KOULUTUSOHJELMA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Talous ja hallinto	56,0	22,0	22,0	100,0
Terveysala	78,8	12,1	9,1	100,0
Konetekniikka	94,1	5,9		100,0
Prosessitekniikka	69,6	26,1	4,3	100,0
Sähkötekniikka	66,7	25,0	8,3	100,0
Vaatetusala	46,7		53,3	100,0
KAMK yhteensä	69,3	14,7	16,0	100,0

Taulukko 14. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opettajat hallitsevat opetusalan teoreettisen puolen" koulutusohjelmittain prosentteina

Väitteen i) "opettajat hallitsevat ammattialansa käytännön" kanssa samaa mieltä oli 42.7 prosenttia opiskelijoista, neljäsosa (25.3 %) oli eri mieltä ja noin kolmannes ei osannut ottaa kantaa. Tuloksia tulkittaessa on huomattava, että opiskelijoiden pohja arvioida opettajien käytännön tietämystä on puutteellinen, koska monilla opiskelijoilla ei ole aikaisempaa työkokemusta nykyiseltä alaltaan.

Koulutusohjelmittainen tarkastelu tuo esiin sen, että sähkö- (83.3 %) ja prosessitekniikan (60.9 %) sekä terveystalouden (60.6 %) opiskelijat ovat keskimääräistä tyytyväisempiä opettajiensa käytännölliseen osaamiseen. Erityisen tyytymättömiä opettajiensa käytännölliseen osaamiseen olivat vaatetusalan opiskelijat (60.0 %). Melko useat olivat epävarmoja kannastaan ja eniten heitä oli ylioppilasvaltaisen talouden ja hallinnon (42.0 %) opiskelijoissa.

KOULUTUSOHJELMA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Talous ja hallinto	20,0	42,0	38,0	100,0
Terveysala	60,6	30,3	9,1	100,0
Konetekniikka	35,3	29,4	35,3	100,0
Prosessitekniikka	60,9	34,8	4,3	100,0
Sähkötekniikka	83,3	16,7		100,0
Vaatetusala	26,7	13,3	60,0	100,0
KAMK yhteensä	42,7	32,0	25,3	100,0

Taulukko 15. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opettajat hallitsevat ammattialansa käytännön" koulutusohjelmittain prosentteina

Ammatillisen tutkinnon suorittaminen vaikutti jonkin verran opiskelijoiden näkemyksiin. Ammatillisen tutkinnon suorittaneet olivat tutkintoa suorittamattomiin verrattuna tyytyväisempiä opettajien käytännön tietoihin. Toisaalta keskimääräistä enemmän tyytymättömiä (36.0 %) oli opistoasteen tutkinnon suorittaneissa. Ammatillista tutkintoa suorittamattomien vastauksista kuvastuu epätietoisuus, kun runsas kolmannes heistä ei ota asiaan kantaa.

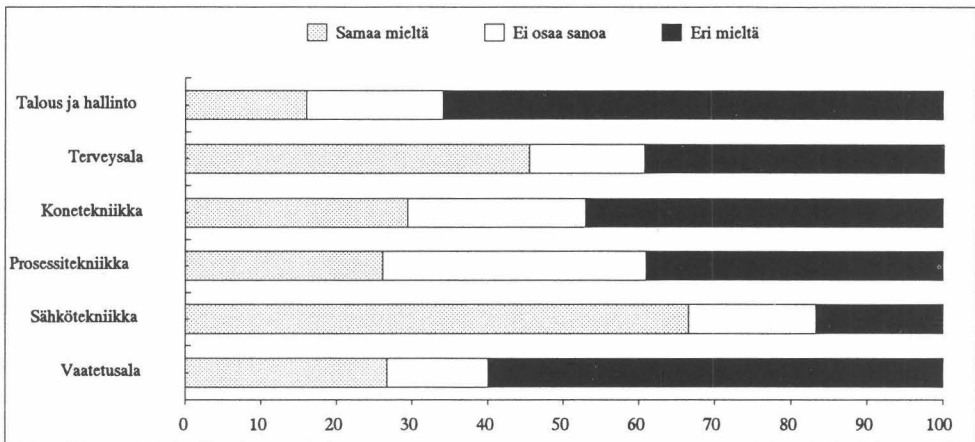
AMMATILLINEN TUTKINTO	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Ei tutkintoa	36,7	36,7	26,6	100,0
Kouluasteen tutkinto	53,3	31,1	15,6	100,0
Opistoasteen tutkinto	44,0	20,0	36,0	100,0
KAMK yhteensä	42,7	32,0	25,3	100,0

Taulukko 16. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opettajat hallitsevat ammattialansa käytännön" ammatillisen koulutuksen mukaan prosentteina

Opiskelijoiden näkemykset olivat sidoksissa myös aiempaan työkokemukseen. Välittömästi ennen opiskelua opintoja vastaavalla alalla työskennelleistä 28.6 prosentin mielestä opettajat hallitsivat käytännön ja 35.7 prosentin mielestä ei. Eri alalla

työskennelleistä noin puolet piti opettajien käytännön asioiden tuntemusta hyvänä ja vajaa viidesosa ei. Noin kolmannes työssä olleista jätti tämän taidon arvioimatta.

Pedagogiikan hallintaan liittyvässä väitteessä g) opiskelijoille esitettiin, että "opettajien käyttämät opetusmenetelmät ovat monipuolisia ja vaihtelevia". Samaa mieltä väitteen kanssa oli 30.7 prosenttia opiskelijoista, eri mieltä vajaa puolet (49.3 %) ja viidesosa ei osaanut sanoa. Opiskelijoiden mielestä opettajat käyttävät tunneillaan jatkuvasti samoja opetusmenetelmiä.

Kuvio 15. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opettajien käyttämät opetusmenetelmät ovat vaihtelevia ja monipuolisia" koulutusohjelmittain prosentteina

Vain sähkötekniikan ja terveystalon opiskelijat katsoivat opettajiensa käyttävän monipuolisia ja vaihtelevia opetusmenetelmiä. Erityisen yksipuolisina opettajiensa opetusmenetelmät kokivat talouden ja hallinnon sekä vaatusalan opiskelijat.

4.3.6. Ammattiaineiden määrä ensimmäisenä opiskeluvuotena

Ammattikorkeakoulututkinnot ovat yliopistollisiin korkeakoulututkintoihin verrattuna selvemmin ammatteihin ja niiden kehittämiseen painottuneita. Opiskelijoille esitettiin väite q) "opinnot ovat sisältäneet riittävästi ammattiaineita", jotta saataisiin selville, miten paljon opiskelijoiden mielestä ensimmäisenä opiskeluvuotena tulisi olla ammattiaineita. Alkuvaiheessa opinnoissa ovat painottuneet eritoten teoriapitoiset perusopinnot, mutta esimerkiksi Kokkolan teknillisessä oppilaitoksessa ammattiaineita on siirretty aikaisemmaksi. Opiskelijoista vain 36,0 prosenttia oli tyytyväisiä ammattiopintojen määrään, tyytymättömiä oli 42,7 prosenttia ja 21,3 prosenttia ei osannut sanoa.

KOULUTUSOHJELMA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Talous ja hallinto	32,0	36,0	32,0	100,0
Terveysala	24,2	15,2	60,6	100,0
Konetekniikka	52,9	17,6	29,4	99,9
Prosessitekniikka	39,1	21,7	39,1	99,9
Sähkötekniikka	75,0		25,0	100,0
Vaatetusala	20,0	6,7	73,3	100,0
KAMK yhteensä	36,0	21,3	42,7	100,0

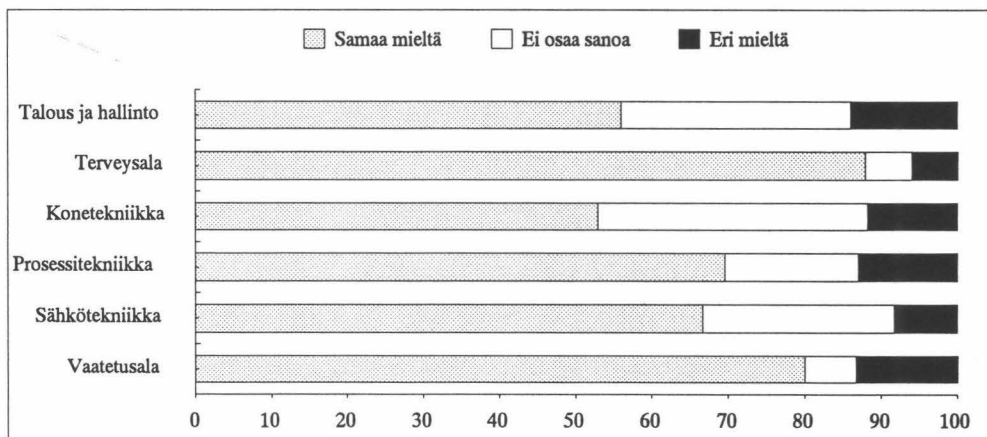
Taulukko 17. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "opinnot ovat sisältäneet riittävästi ammattiaineita" koulutusohjelmittain prosentteina

Koulutusohjelmien välillä on suuriakin eroja. Sähkö- ja konetekniikan opiskelijat olivat melko tyytyväisiä ammattiopintojensa määrään. Vaatetus- ja terveysalan opiskelijat toivoivat ammattiaineiden määrää lisättävän. Taloutta ja hallintoa sekä prosessitekniikkaa opiskelevista yhtä moni mielipiteensä ilmaiseista katsoi niitä olevan joko riittävästi tai halusi niiden määrää lisättävän. Kyseisten koulutusohjelmien opiskelijoille saattoi mielipiteen ilmaiseminen osoittautua liian vaikeaksi, koska molempien opiskelijoissa oli keskimääräistä enemmän kantaa ottamattomia.

Ammatillisen tutkinnon mukainen tarkastelu osoittaa, että opistoasteen tutkinnon suorittaneista yli puolet katsoi opintojen sisältäneen riittävästi ammattiaineita. Ammatillista tutkintoa vailla olevista ja kouluasteen tutkinnon suorittaneista vain noin kolmasosa oli samaa mieltä. Vaikka kaikista ryhmistä noin kaksi viidesosaa kaipasi enemmän ammattiopintoja, erityisen voimakkaasti niitä halusivat kouluasteen tutkinnon suorittaneet (46.7 %). Eniten epävarmoja kannastaan olivat ammatillista tutkintoa suorittamattomat, joista 27.8 prosenttia ei osannut sanoa mitään.

4.3.7. Opiskelijoiden opiskelumotivaatio ja -mielekkyyks

Opiskelijoita pyydettiin ottamaan kantaa väitteeseen 1) "olen innostunut opiskelemaan" heidän yleisen opiskelumotivaationsa selvittämiseksi. Yleisesti ottaen opiskelijat olivat hyvin motivoituneita opiskelemaan. Nimittäin enemmistö (68.0 %) oli samaa mieltä väitteen kanssa, runsas kymmenesosa (11.3 %) oli eri mieltä ja noin viidennes (20.7 %) ei osannut sanoa. Enemmistö kaikkien koulutusohjelmien opiskelijoista oli innostunut opiskelemaan. Motivoituneimpia olivat terveysalan (87.9 %) ja vaatetusalan (80.0 %) opiskelijat. Hieman keskimääräistä enemmän motivoitumattomia oli talouden ja hallinnon (14.0 %) opiskelijoissa.

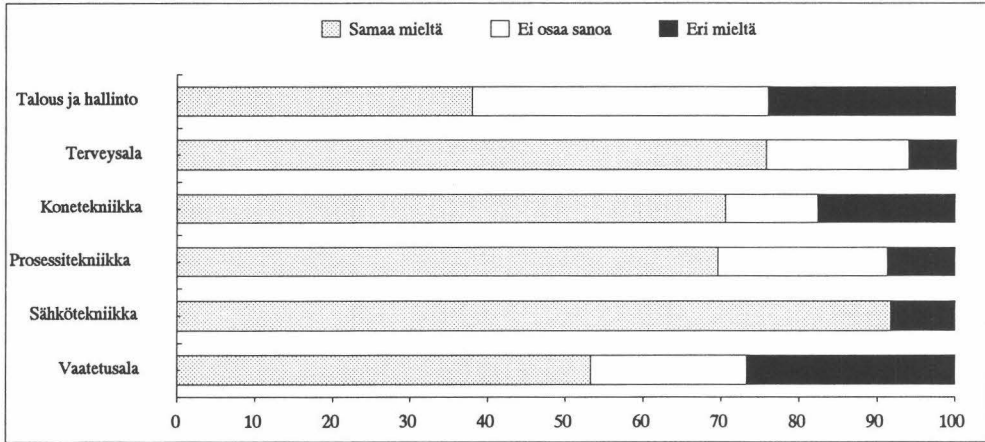

Kuvio 16. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "olen innostunut opiskelemaan" koulutusohjelmittain prosentteina

Motivaatio näyttää vaihtelevan myös sen mukaan, millä sijalla opiskelu on ollut opiskelijan pyrkimyksissä tai toiveissa. Ensimmäisellä (tai ainoalla) sijalla pyrkimyksissä tai toiveissa olleeseen opiskelupaikkaan päässeistä suurin osa (76.6 %) ilmoitti olevansa kiinnostunut opiskelustaan ja vain 5.6 prosenttia ei. Jos saavutettu opiskelupaikka oli ollut toisella sijalla, 56.3 prosenttia opiskelijoista oli vielä samaa mieltä väitteen kanssa ja 21.9 prosenttia eri mieltä. Vähiten haluamalleen opintovaihtoehdolleen päätyneistä enää 20.0 prosenttia ilmoitti olevansa innostunut opiskelemaan, kun 50.0 prosenttia vastasi ettei ollut.

Koulutuksen yhtenä tavoitteena on mielekkäiden opiskelu- ja oppimiskokemusten tarjoaminen (Honkonen 1992a, 46). Opiskelijoille esitettiin väite n) "koen opiskeluni mielekkäänä". Enemmistö (60.7 %) opiskelijoista oli samaa mieltä, 16 prosenttia eri mieltä ja 23.3 prosenttia ei osannut sanoa. Mielekkäimpänä opiskelunsa kokivat sähkötekniikan (91.7 %) opiskelijat. Vähiten samaa mieltä väitteen kanssa olevia oli talouden ja hallinnon opiskelijoissa, joista vain 38 prosenttia piti opiskeluaan mielekkäänä. Kyseisen koulutusohjelman opiskelijoissa oli myös keskimääräistä enemmän kantaa ottamattomia (38.0 %) ja eri mieltä olevia (24.0 %). Eniten eri mieltä väitteen kanssa oli vaatetusalan opiskelijoissa (26.7 %). Opiskelumotivaation tavoin

ensimmäiselle (tai ainoalle) opintovaihtoehdolleen päässeet kokivat opiskelunsa mielekkäämpänä kuin vähiten haluamalleen vaihtoehdolleen päätyneet.

Kuvio 17. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "koen opiskeluni mielekkäämpänä" koulutusohjelman mukaan prosentteina

4.3.8. Opiskelun tukijärjestelmät ja niiden hyödyntäminen

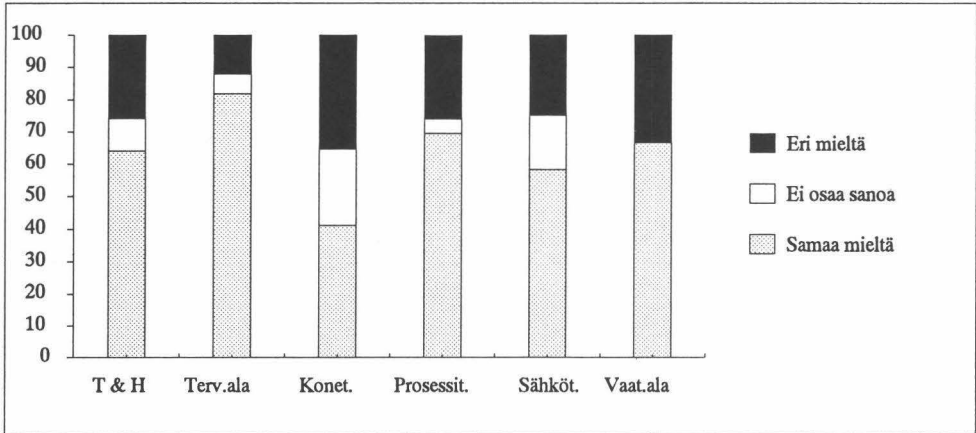
Väitteessä r) opiskelijoille esitettiin, että "käytetty oppimateriaali on tukenut opiskelua". Lähes kolme viidesosaa (59.1 %) opiskelijoista oli samaa mieltä, 14.1 prosenttia eri mieltä ja 26.8 prosenttia ei osannut sanoa. Talouden ja hallinnon sekä konetekniikan opiskelijoita lukuunottamatta opiskelijoiden arviot käytetystä oppimateriaalista olivat yleensä positiivisia. Kyseisten koulutusohjelmien opiskelijoissa oli keskimääräistä enemmän niitä, jotka olivat joko eri mieltä väitteen kanssa tai eivät osanneet sanoa mielipidettään.

KOULUTUSOHJELMA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Talous ja hallinto	36,7	40,8	22,4	99,9
Terveysala	72,7	18,2	9,1	100,0
Konetekniikka	47,1	35,3	17,6	100,0
Prosessitekniikka	78,3	21,7		100,0
Sähkötekniikka	83,3		16,7	100,0
Vaatetusala	66,7	20,0	13,3	100,0
KAMK yhteensä	59,1	26,8	14,1	100,0

Taulukko 18. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "käytetty oppimateriaali on tukenut opiskelua" koulutusohjelmittain prosentteina

Itseohjautuvaan opiskelukulttuuriin liittyy opiskelijoiden kyky hyödyntää kirjaston palveluja. Väitteellä p) "käytän hyväkseni kirjastojen palveluja hankkiessani lisätietoja opittavista aineista" selvitettiin opiskelijoiden kirjaston käytön laajuutta. Enemmistö (66.0 %) kertoi hyödyntävänsä kirjaston palveluja halutessaan lisätietoja asioista, neljäsosa (24.6 %) ei ja 9.3 prosenttia ei osannut sanoa.

Terveysalan (81.8 %), prosessitekniikan (69.6 %) ja vaatetusalan (66.7) opiskelijoista suurin osa hankki lisätietoja kirjastoista. Konetekniikan opiskelijoista puolestaan vain pieni enemmistö kantaa ottaneista (41.2 %) käytti kirjastoja ja jopa yli kolmannes (35.3 %) ei. Tämä näyttää tukevan sitä tutkimustulosta, jonka mukaan terveysalan opiskelijat ovat itseohjautuvampia kuin konetekniikan opiskelijat (Huhta & Maunula 1993, 74).

Kuvio 18. KAMK:n opiskelijoiden suhtautuminen väitteeseen "käytän hyväkseni kirjaston palveluja hankkiessani lisätietoja opittavista asioista" koulutusohjelmittain prosentteina

4.4. Vieraskielisen kirjallisuuden käyttö opinnoissa ja siihen liittyvät ongelmat

Kaikki terveystalouden ja prosessitekniikan opiskelijat ilmoittivat, että heidän opinnoissaan oli käytetty vieraskielistä kirjallisuutta muillakin kuin kielten opintojaksoilla. Sähkö- ja konetekniikan opiskelijoista muutama kertoi vieraskielistä kirjallisuutta käytetyn. Talouden ja hallinnon sekä vaatetusalan puolella oli käytetty vain kotimaista kirjallisuutta.

Suurin osa (65.6 %) vieraskielistä kirjallisuutta käyttäneistä opiskelijoista oli kokenut sen vaikeana, runsas neljäsosa (26.6 %) helppona ja 7.8 prosenttia ei osannut sanoa mielipidettään. Sähkötekniikan koulutusohjelman opiskelijoista kaksi kolmasosaa oli kokenut kirjallisuuden käytön helppona, kun muiden koulutusohjelmissä enemmistön mielestä se oli ollut vaikeaa. Ei-ylioppilaat kokivat sen ylioppilaita vaikeampana.

Suurin yksittäinen syy, minkä vuoksi vieraskielisen kirjallisuuden käyttö koettiin vaikeana, oli vaikea ammattisanasto ja tekstit (48.9 %). Peruskielitaidon heikkouden ilmoitti ongelmaksi 31.9 prosenttia opiskelijoista. Kielten käytöstä ja opiskelusta kulunut

pitkä aika, liian vähän aikaa perehtymiseen ja vieraskielisen kirjallisuuden käytön keinotekoisuus esitettiin muina pienempinä syinä. Ylioppilaat pitivät vaikeuksiensa syynä yleensä ammattisanaston ja tekstien vaikeutta, kun taas ei-ylioppilaat peruskielitaitonsa heikkoutta.

4.5. Tyypillisen opiskeluviikon työpanos

Lukuvuoden 1992–1993 aikana opiskelijat arvioivat tehneensä työtunteja tyypillisen opiskeluviikon aikana keskimäärin 51 tuntia, josta noin kaksi viidesosaa (39.2 %) oli omatoimista opiskelua.⁶ KTL:n tutkimukseen osallistuneet opiskelijat ilmoittivat tyypillisen opiskeluviikkonsa työtunneiksi 52 ja omatoimisen opiskelun osuudeksi 36.8 prosenttia (Piilonen 1993, 12). Kokkolan ammattikorkeakoulussa tehdään lähes yhtä paljon töitä kuin muuallakin omatoimisen opiskelun painottuessa hieman enemmän.

Yhtenä ammattikorkeakoulukokeilun päätavoitteena on ollut, että perinteisen luokkamuotoisen opetuksen määrä vähenisi ja erilaisen omatoimisen opiskelun osuus kasvaisi (Opm 1993, 12). Omatoimisen opiskelun osuus näyttää lisääntyneen jonkin verran kevääseen 1992 verrattuna, jolloin opisto- ja ammatillisen korkea-asteen päättäneiden arvion mukaan vain 25.3 prosenttia opiskeluun käytetystä ajasta oli ollut omatoimista (Hiidenniemi & Pesonen 1993).

Kaikkien koulutusohjelmien opiskelijat ilmoittivat tekevänsä keskimäärin yli viisi tuntia viikossa enemmän töitä kuin opistoasteella opiskelleet. Vaatetusalan opiskelijat ilmoittivat työskentelevänsä jopa 11 tuntia enemmän. Ohjatun opiskelun osuus opinnoissa on vähentynyt, kun omatoimiseen opiskeluun käytetty aika on kasvanut sitä nopeammin. Ohjatun opiskelun sisällä ovat kuitenkin "koulumaiset tunnit" ja luennot käytetyimmät työmuodot. (ks. liite 5). Taulukosta 19. käy ilmi opiskelijoiden eri opiskelumuotoihin käyttämä tuntimäärä oppilaitoksittain ja koulutusohjelmittain vuosina 1992–1993.

⁶ Omatoimisella opiskelulla tarkoitetaan tehtävien/läksyjen tekoa, tentteihin/kokeisiin lukua, harjoitustöiden tekemistä ja muuta omatoimista opiskelua.

OPISKELUMUOTO	OPPILAITOS JA KOULUTUSOHJELMA									
	KKOL		KTHOL		KTOL	Kone- tekn.	Proses- sitekn.	Sähkö- tekn.	KOAL	
	T & H 1992	1993	Terv.ala 1992	1993					Vaat.ala 1992	1993
Ohjattu opiskelu	32,5	27	39	34	35	33	30	32	29	31
Omatoiminen opiskelu	13	20	10	20	12	22	20	17	11	20
Yhteensä	45,5	47	49	54	47	55	50	49	40	51

Taulukko 19. Keväällä 1992 opisto- ja ammatilliselta korkea-asteelta valmistuneiden ja KAMK:n opiskelijoiden arviot ohjattuun ja omatoimiseen opiskeluun käytetystä viikottaisesta tuntimäärästä

Näiden tietojen pohjalta talouden ja hallinnon sekä prosessitekniikan opiskelijoiden muita suurempana tyytymättömyyden aiheena ollut liian nopea opiskelutahti ja suuri työmäärä tuntuvat yllättäviltä. Kyseisten koulutusohjelmien opiskelijat näyttävät tekevän suhteessa muihin tuntimääräisesti vähiten töitä opintojen eteen. Talouden ja hallinnon opiskelijoiden valitukset liittynevät tiettyjen aineiden opiskeluun ja harjoitustöiden kasaantumiseen loppusyksystä (KKOL 1992).

4.6. Toiveet eri opetusmuotojen käytöstä

Opiskelijoita pyydettiin ottamaan kantaa siihen, missä määrin tiettyjä opetusmuotoja tulisi heidän mielestään käyttää nyt toteutettuun opetukseen verrattuna. Enemmistö opiskelijoista katsoi luentoja ja harjoitustöitä olevan melko sopivasti. Harjoituksia saisi olla enemmän. Seminaarikeskustelujen määrään opiskelijat eivät ottaneet selvää kantaa, mutta niiden määrää ei ainakaan toivottu lisäävän.

Koulutusohjelmittaisesta tarkastelusta voi todeta, että luentoja toivoivat enemmän talouden ja hallinnon opiskelijat, kun konetekniikassa puolestaan niiden määrä haluttiin vähennettävän. Muissa koulutusohjelmissä niitä katsottiin olevan sopivasti. Harjoituksia

toivottiin lisää kaikkiin koulutusohjelmiin. Harjoitustöitä kaivattiin enemmän vaatetuspuolella. Sitävastoin talouden ja hallinnon opiskelijat halusivat niiden määrää vähennettävän. Muiden koulutusohjelmien opiskelijat olivat tyytyväisiä niiden nykyiseen määrään. Taulukosta 20. käy ilmi opiskelijoiden toiveet opetusmuotojen käytöstä nykyiseen verrattuna.

OPETUSMUOTO	Enemmän	Sopivasti	Vähemmän
Luennot	Talous ja hallinto	Terveys- ja vaatetusala, prosessi- ja sähkötekniikka	Konetekniikka
Harjoitukset (esim. laboratorio- ja laskuharjoitukset)	Kaikki koulutusohjelmat		
Harjoitustyöt	Vaatetusala	Terveys- ja vaatetusala, kone-, prosessi- ja sähkötekniikka	Talous ja hallinto

Taulukko 20. KAMK:n opiskelijoiden toiveet opetusmuotojen käytöstä nykyiseen verrattuna koulutusohjelmittain⁷

⁷ Seminaarikeskustelut puuttuvat taulukosta 20, koska opiskelijoiden kanta niiden määrään ei ollut selkeä.

5. Opintojen ohjaus ennen opintoja ja niiden kuluessa

Ammattikorkeakoulu on tuonut muutoksia opiskelijoiden koulutus- ja ammatinvalintamahdollisuuksiin. Opiskelijoiden olisi saatava opiskeluaan ja tulevaa työuraansa koskevaa tietoa riittävästi, jotta he osaisivat tehdä omat opiskeluaikaiset valintansa perustellusti ja tietoisesti. Seuraavaksi tutkimuksessa keskitytään opintojen ohjaukseen liittyviin kysymyksiin.

5.1. Tiedonlähde ammattikorkeakoulun tarjoamista opintovaihtoehtoista ennen opintoja

Noin kolmannes (32.6 %) opiskelijoista oli saanut tietoa Kokkolan ammattikorkeakoulun tarjoamista opintovaihtoehtoista opetushallituksen vuosittain julkaisemasta koulutusoppaasta, vajaa viidesosa (19.1 %) työvoimapalvelusta, 16.3 prosenttia ei mistään ja noin kymmenesosa joko ammattikorkeakoulun opinto-ohjaajalta (12.1 %), edellisestä oppilaitoksesta (10.6 %) tai sanomalehdestä (9.2 %).

Talouden ja hallinnon sekä prosessitekniiikan opiskelijoilla yleisin tiedonlähde oli koulutusopas, terveysalalla työvoimapalvelu, konetekniikassa sanomalehti, sähkötekniikassa nykyisen oppilaitoksen opinto-ohjaaja, työvoimapalvelu tai koulutusopas ja vaatetusalalla edellinen oppilaitos. Ennen opintoja työssä olleet olivat saaneet pääasiassa tietonsa työvoimapalvelusta, kun muiden tieto oli tavallisesti peräisin koulutusoppaasta.

5.2. Tiedonlähde opiskeluun liittyvissä asioissa

Kun opiskelijat ovat opintojensa kuluessa halunneet tietoa opiskeluun liittyvistä asioista, heistä yli kolmannes (36.9 %) on kääntynyt joko opintojakson opettajan tai toisten

opiskelijoiden puoleen. Sen sijaan oman oppilaitoksen opinto-ohjaajan asiantuntemusta on hyödyntänyt 16.5 prosenttia ja oppilaitoksen muun henkilökunnan (erityisesti linjanjohtajan tai luokanvalvojan) tietämystä 9.6 prosenttia. Opintojaksojen opettajien ja muiden opiskelijoiden suurempaa hyväksikäyttöä selittänee heidän helpompi saavutettavuus ongelmatilanteissa opinto-ohjaajaan verrattuna.

KENEN PUOLEEN KÄÄNTYNYT	KOULUTUSOHJELMA						KAMK
	T & H	Terv.ala	Konet.	Prosessit	Sähköt.	Vaat.ala	yhteensä
Oma opinto-ohjaaja	29,1	9,2	10,5	14,0	4,5	12,0	16,5
Opintojaksojen opettaja	29,1	35,4	42,1	37,2	54,5	48,0	36,9
Oppilaitoksen muu hlökunta	4,7	20,0	15,8	7,0	4,5	4,0	9,6
Toiset opiskelijat	37,2	35,4	31,6	41,9	36,4	36,0	36,9
Yhteensä	100,1	100,0	100,0	100,1	99,9	100,0	99,9

Taulukko 21. Kenen puoleen KAMK:n opiskelijat ovat kääntyneet halutessaan tietoja opiskeluun liittyvistä asioista koulutusohjelmittain⁸

Oman oppilaitoksen opinto-ohjaajan puoleen ovat tiedontarpeessaan kääntyneet eniten talouden ja hallinnon opiskelijat, joista vajaa kolmannes hankki tietonsa häneltä. Muissa koulutusohjelmissä opinto-ohjaajan merkitys tiedonvälittäjänä oli huomattavasti pienempi ja vähiten häneltä tietoa hankkivat sähkötekniikan opiskelijat. Opintojaksojen opettajat olivat tyypillisesti terveys- ja vaatetusalan sekä tekniikan koulutusohjelmissä opiskelevien tiedonlähde. Terveysalan ja konetekniikan opiskelijoista keskimääräistä useampi on kysynyt neuvoa oppilaitoksen muun henkilökunnan edustajalta. Opiskelijat välittävät myös runsaasti tietoa toisilleen ja erityisen paljon näin tapahtuu prosessitekniikan, talouden ja hallinnon sekä terveysalan opiskelijoiden keskuudessa.

⁸ Opiskelijoille oli tarvittaessa mahdollista rengastaa useampi vaihtoehto.

5.3. Opintojen ohjauksen tarve

Opiskelijoita pyydettiin arvioimaan, missä määrin he olivat saaneet opiskeluaikana tietoa opinto-ohjaukseen liittyvistä asioista. Sisällöt on luokiteltu tarkastelua varten kahteen ryhmään. Ensin huomion kohteena ovat opiskeluun liittyvät käytännön kysymykset ja opintojen jälkeinen aika. Sitten tarkastellaan koulutusohjelman yleiseen rakenteeseen ja valinnaisuuteen sisältyviä asioita.

Opiskelijat katsoivat saaneensa yleensä joko sopivasti tai liian vähän tietoa opinto-ohjaukseen liittyvistä asioista. Mitään asiaa ei oltu käsitelty liian paljon. Erityisen vähän oli käsitelty valinnaisuuteen liittyviä asioita ja jatko-opintoja. Koulutusohjelmittain tietojen saanti ja tarve vaihtelee.

Sisältö	Sopivasti	Liian vähän
Käytännön kysymykset, opiskelutekniikka, kirjaston käyttö, opiskelijajärjestöt	Terveys- ja vaatetusala, kone-, prosessi- ja sähkötekniikka	Talous ja hallinto
Jatko-opinnot		Kaikki koulutusohjelmat
Sijoittuminen työelämään	Sähkötekniikka	Talous ja hallinto, terveys- ja vaatetusala, kone- ja prosessitekniikka

Taulukko 22. Missä määrin KAMK:n opiskelijoiden mielestä opinto-ohjauksessa oli käsitelty käytännön kysymyksiin ja opintojen jälkeiseen aikaan liittyviä asioita

Vain talouden ja hallinnon opiskelijat ilmoittivat saaneensa liian vähän tietoa opiskeluun liittyvistä käytännön kysymyksistä, opiskelutekniikasta, kirjaston käytöstä ja opiskelijajärjestöjen toiminnasta. Muiden mielestä niistä oli saatu sopivasti tietoa. Jatko-opintoja oli käsitelty liian vähän kaikissa koulutusohjelmissa. Työelämään sijoittumisesta katsoivat saaneensa sopivasti tietoa vain sähkötekniikan opiskelijat, kun muissa koulutusohjelmissa opiskelevat ilmoittivat sitä käsitellyn liian vähän.

Sisältö	Sopivasti	Liian vähän
Koulutusohjelman yleinen rakenne	Talous ja hallinto, kone- ja sähkötekniikka, vaatusala	Terveysala, prosessi-tekniikka
Ulkomaiset opinnot ja harjoittelu	Talous ja hallinto, kone-, prosessi- ja sähkötekniikka, vaatusala	Terveysala
Vaihtoehtoiset ja vapaasti valittavat opinnot, valintojen vaikutus työuraan, henkilökohtainen opintosuunnitelma		Kaikki koulutusohjelmat

Taulukko 23. Missä määrin KAMK:n opiskelijoiden mielestä opinto-ohjauksessa on käsitelty koulutusohjelman yleiseen rakenteeseen ja valinnaisuuteen liittyviä asioita

Terveysalan ja prosessitekniikan opiskelijat katsoivat saaneensa liian vähän tietoa koulutusohjelman yleisestä rakenteesta. Ulkomaisia opintoja ja harjoittelua oli lukuunottamatta terveysalan opiskelijoita käsitelty riittävästi. Vaihtoehtoisista ja vapaasti valittavista opinnoista, erilaisten opintojaksovalintojen vaikutuksista suhteessa tulevaan työuraan ja opintojen henkilökohtaisesta suunnittelusta katsoivat kaikkien koulutusohjelmien opiskelijat saaneensa liian vähän tietoa.

Opiskelijoita pyydettiin ottamaan kantaa myös suuntautumisvaihtoehdoista saadun tiedon määrään. Suuntautumisvaihtoehtojen valinta suoritetaan tekniikan koulutusohjelmassa pääsääntöisesti toisen opintovuoden ja muissa koulutusohjelmissä ensimmäisen opintovuoden aikana. Suuntautumisvaihtoehdonsa valinneista talouden ja hallinnon opiskelijoista suurin osa (77.1 %) oli tyytyväinen niistä saadun tiedon määrään. Valintaansa vielä harkitsevista tekniikan alan opiskelijoista taas enemmistö (66.7–95.7 %) katsoi saaneensa joko liian vähän tai ei lainkaan tietoa eri vaihtoehdoista.

5.4. Opiskeluun liittyvistä asioista tiedottaminen

Opiskelijoiden tuli numeroida annetuista vaihtoehdoista kolme parasta tapaa tiedottaa opintojen kuluessa opiskeluun liittyvistä asioista. Ensimmäiseksi parhaana tapana tiedottaa opiskelijat pitivät ammattikorkeakouluopintoihin orientoivaa kurssia opintojen

alussa, toiseksi parhaana kirjallista informaatiota (esim. tiedotuslehtiset) ja kolmanneksi paras oli opintojaksojen opettajien henkilökohtainen ohjaus. Koulutusohjelmittainen tarkastelu osoittaa, että talouden ja hallinnon sekä prosessi- ja sähkötekniikan opiskelijat pitivät parhaimpana tapana orientoivaa kurssia. Terveysalan ja konetekniikan opiskelijoiden mielestä paras tapa on opinto-ohjaajan henkilökohtainen ohjaus. Vaatetusalan opiskelijat puolestaan suosivat opintojaksojen opettajan henkilökohtaista ohjausta ylitse muiden.

5.5. Opintojen ohjauksen hoitaminen

Opiskelijat saivat myös vastattavakseen avoimen kysymyksen siitä, mitä asioita opinto-ohjauksessa tulisi heidän mielestään painottaa ja mihin aikaan lukuvuodesta niitä olisi paras käsitellä. Opiskelijoiden vastaukset sisälsivät melko pitkälle samoja asioita, joita oli tiedusteltu aiemmin suljetulla kysymyksellä (vrt. luku 5.3.) Vastauksissa painottuneet aktiivisimpien opiskelijoiden näkemykset. Tuloksia tulkittaessa on huomattava, että yksi opiskelija on saattanut tuoda esiin useampia asioita, jolloin havaintojen lukumäärä (N) poikkeaa todellisesta opiskelijoiden määrästä.

Vastanneiden mielestä opinto-ohjauksessa tuli eniten painottaa koulutusohjelman yleiseen rakenteeseen ja valinnaisuuteen liittyviä asioita (49.1 %). Toiseksi eniten tulisi käsitellä opiskeluun liittyviä käytännön järjestelyjä (mm. opintotuki), ammattikorkeakoulun ja opiskelun luonnetta sekä opiskelutekniikkaa (29.0 %) ja kolmanneksi eniten opintojen jälkeistä aikaa (22.0 %). Kaikkien koulutusohjelmien opiskelijoiden mielestä selvästi paras ajankohta asioiden käsittelylle oli syksy.

Sähkö- (64.3 %) ja prosessitekniikan (59.5 %) sekä talouden ja hallinnon (52.1 %) opiskelijat halusivat keskimääräistä enemmän painottaa opinto-ohjauksessa koulutusohjelman rakenteeseen ja valinnaisuuteen kytkeytyviä tekijöitä (valinnaiset opintojaksot ja erilaisten opintojaksovalintojen vaikutukset työuraan). Terveysalalla haluttiin painottaa hieman voimakkaammin käytännön järjestelyistä jaettavaa tietoa. Konetekniikan opiskelijat korostivat oikeaan opiskelutekniikkaan harjaantumista.

Vaatetusalan (27.3 %), prosessitekniikan (24.3 %), terveysalan (23.9 %) sekä talouden ja hallinnon (22.9 %) opiskelijat toivoivat muita painokkaammin opintojen jälkeisen ajan (jatko-opinnot ja työelämään sijoittuminen) tulevan käsitellyksi opinto-ohjauksessa.

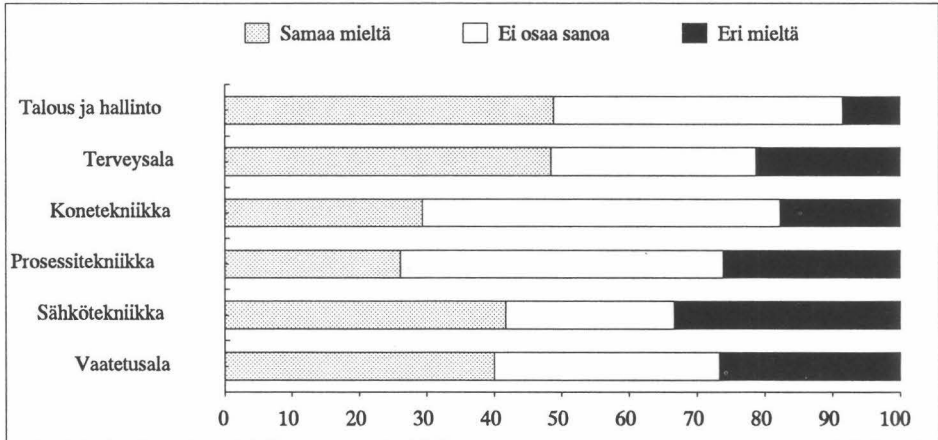
6. Mielikuvat

Ammattikorkeakoulukokeilujen avulla pyritään kehittämään uudentyyppinen oppilaitos. Vielä ei täsmällisesti tiedetä, minkälainen ammattikorkeakoulusta käytännössä muotoutuu ja miten se eroaa nykyisistä opistoista tai tiedekorkeakouluista. (vrt. Honkonen 1992, 12.) Kyselyn lopuksi opiskelijoille esitettiin joukko ammattikorkeakoulua koskevia väitteitä. Kannanottoja väitteisiin pyydettiin, jotta nähtäisiin, miten he mieltävät ammattikorkeakoulun. Osaa väitteistä on verrattu SAMK:n ja TTAMK:n lähtötasoselvityksissä olleisiin vastaavantyyppisiin väitteisiin (ks. Tulkki 1992, 202; Hautala 1992, 136).

6.1. Ammattikorkeakoulun vaikutus ammatilliseen korkea-asteeseen ja opistoasteeseen

Kyselyssä selvitettiin opiskelijoiden näkemyksiä ammattikorkeakoulun vaikutuksesta ammatillisen koulutuksen rakenteisiin. Ammattikorkeakoulukokeilun vaiheilla käydyssä keskustelussa on esitetty lähinnä kaksi linjausta opistotasaisen ammatillisen koulutuksen tulevaisuudesta. Ensimmäisessä linjauksessa ajatellaan kaiken vähintään opistotasaisen koulutuksen muuttuvan aikaa myöten ammattikorkeakouluksi. Toisessa vain osa vähintään opistotasoisesta koulutuksesta tulee mukaan ammattikorkeakouluun. Jälkimmäinen malli edellyttäisi toteutuessaan opistoasteen koulutuksen säilymistä ammattikorkeakoulun rinnalla. (Hautala 1992, 108.)

Väitteen j) mukaan "nykyinen ammatillinen korkea-aste ja opistoaste säilynee ammattikorkeakoulujen toteutumisesta huolimatta". Ammatillisen korkea-asteen ja opistoasteen säilymiseen uskoi 41.5 prosenttia opiskelijoista ja 19.0 prosenttia odotti sen häviävän. Noin kaksi viidesosaa (39.5 %) opiskelijoista ei ole osannut sanoa asiasta mitään. SAMK:n ja TTAMK:n opiskelijat suhtautuivat samansuuntaisesti väitteeseen (Tulkki 1992, 218; Hautala 1992, 151).

Kuvio 19. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "nykyinen ammatillinen korkea-aste ja opistoaste säilynee ammattikorkeakoulujen toteutumisesta huolimatta" koulutusohjelmittain prosentteina

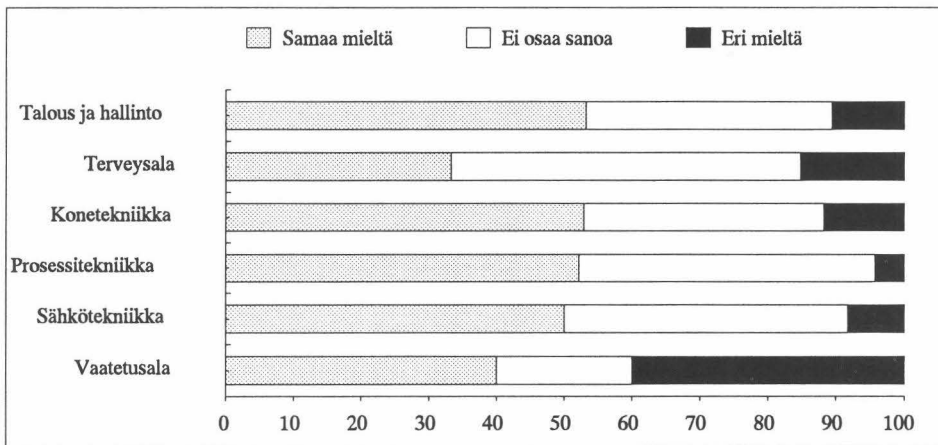
Vahvimmin ammatillisen korkea-asteen ja opistoasteen säilymistä odottivat talouden ja hallinnon (48.9 %) sekä terveystieteiden (48.5 %) opiskelijat. Ammattikorkeakoulun toteutumista koko laajuudessaan pitivät muita mahdollisimpana sähkö- (33.3 %) ja prosessitekniikan (26.1 %) ja vaatetusalan opiskelijat (26.7 %). Kaikissa viimeksimainituissa kuitenkin suurempi osa opiskelijoista ajattelee muiden koulutusasteiden säilyvän ammattikorkeakoulun rinnalla verrattuna niihin, jotka ajattelevat niiden häviävän. Epävarmoja oli eniten kone- (52.9 %) ja prosessitekniikan (47.8 %) opiskelijoissa.

6.2. Ammattikorkeakoulun toimivuus ja hallinto verrattuna ammatillisiin oppilaitoksiin

Opiskelijoiden näkemystä ja mielikuvaa ammattikorkeakoulun hallinnosta ja organisaation toimivuudesta hahmotettiin vertaamalla ammattikorkeakoulua ammatillisiin oppilaitoksiin, joissa osa opiskelijoista oli aiemmin opiskellut. Väitteen 1) mukaan "ammattikorkeakoulu on toiminnassaan ja päätöksenteossään itsenäisempi kuin ammatilliset oppilaitokset". Vajaa puolet (46.9 %) opiskelijoista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Eri mieltä väitteen kanssa oli 13.6 prosenttia ja epävarmoja 39.5

prosenttia opiskelijoista. SAMK:n ja TTAMK:n opiskelijoihin verrattuna KAMK:n opiskelijat ottivat hieman varovaisemmin kantaa väitteeseen. Kyseisissä kahdessa kokeilussa yli kaksi kolmasosaa oli samaa mieltä väitteen kanssa, noin neljä prosenttia eri mieltä ja runsas viidennes ei osannut sanoa (Tulkki 1992, 218; Hautala 1992, 151).

KAMK:n eri koulutusohjelmien opiskelijoiden mielikuvat muistuttivat toisiaan terveys- ja vaatetusala lukuunottamatta, sillä samanmielisten osuus oli muita alhaisempi terveys- (33.3 %) ja vaatetusalalla (40.0 %). Epävarmoja terveysalan opiskelijoista oli peräti yli puolet (51.5 %). Vaatetusalan opiskelijat pitivät puolestaan muita enemmän ammatillista oppilaitosta itsenäisempänä kuin ammattikorkeakoulua.

Kuvio 20. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "ammattikorkeakoulu on toiminnassaan ja päätöksenteossään itsenäisempi kuin ammatilliset oppilaitokset"

Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskelleet arvioivat ammattikorkeakoulun toiminnassaan ja päätöksenteossään hieman itsenäisemmäksi kuin muut.

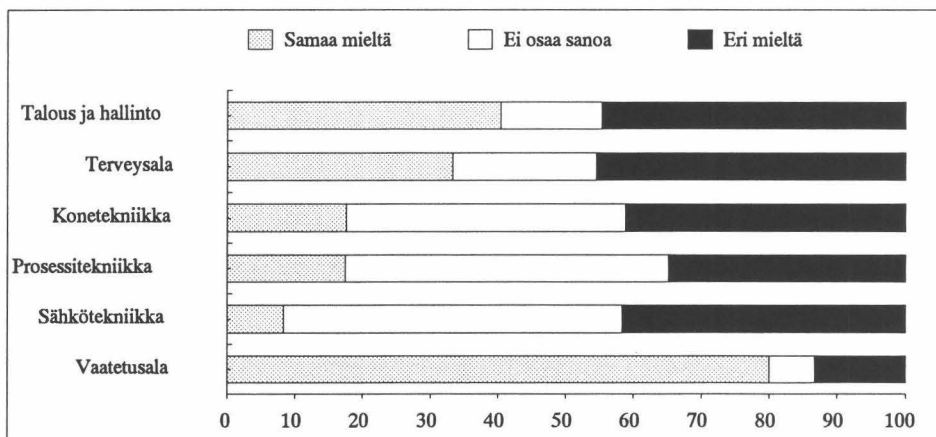
6.3. Ammattikorkeakoulun opettajien ja opiskelijoiden jakautuminen kahteen kastiin

Kaikissa Kokkolan ammattikorkeakoulukokeiluun osallistuvissa oppilaitoksissa on sekä ammattikorkeakoulukokeiluun kuuluvia että siihen kuulumattomia linjoja ja

koulutustasoja. Teknillisen oppilaitoksen teknikkokoulutus ei kuulu kokeilun piiriin. Siihen eivät kuulu myöskään kauppaoppilaitoksen suomen että ruotsinkielinen merkanti/merkonomikoulutus eikä kouluasteen ammattikoulutus terveydenhuolto-oppilaitoksessa ja ammattioppilaitoksessa. Väitteessä c) opiskelijoille esitettiin, että "amatillisten oppilaitosten opettajat ja opiskelijat ovat jakautuneet ammattikorkeakoulun toteuduttua kahteen kastiin, ammattikorkeakoulussa oleviin sekä koulu- ja opistoasteella oleviin". Väitteellä tarkoitetaan ennenkaikkea sitä, jakaako ammattikorkeakoulu opiskelijoiden mielestä opettajat ja opiskelijat kahteen eriarvoiseen ryhmään esimerkiksi opetuksen tason tai muiden resurssien suhteen (Hautala 1992, 86).

Opiskelijoista 34.0 prosenttia oli samaa mieltä, 39.5 prosenttia eri mieltä ja 26.5 prosenttia ei osannut sanoa mitään. Harvempi KAMK:n kuin SAMK:n tai TTAMK:n opiskelija katsoo kahden kastin muodostuvan oppilaitoksien sisälle (Tulkki 1992, 215; Hautala 1992, 149.)

Koulutusohjelmittain suhtautumisessa on erotettavissa kolme ryhmää. Talouden ja hallinnon sekä terveysalan opiskelijoista hieman useampi on väitteen kanssa samaa kuin eri mieltä. Tekniikan koulutusohjelmissa suurin osa jätti kantansa määrittelemättä tai oli eri mieltä. Vaatetusalan opiskelijat poikkesivat muista, kun heistä jopa neljä viidesosaa oli samaa mieltä väitteen kanssa ja vain 13.3 prosenttia eri mieltä.

Kuvio 21. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "ammattillisten oppilaitosten opettajat ja opiskelijat ovat jakautuneet ammattikorkeakoulun toteuduttua kahteen kastiin, ammattikorkeakoulussa oleviin sekä koulu- ja opistoasteella oleviin" koulutusohjelmittain prosentteina

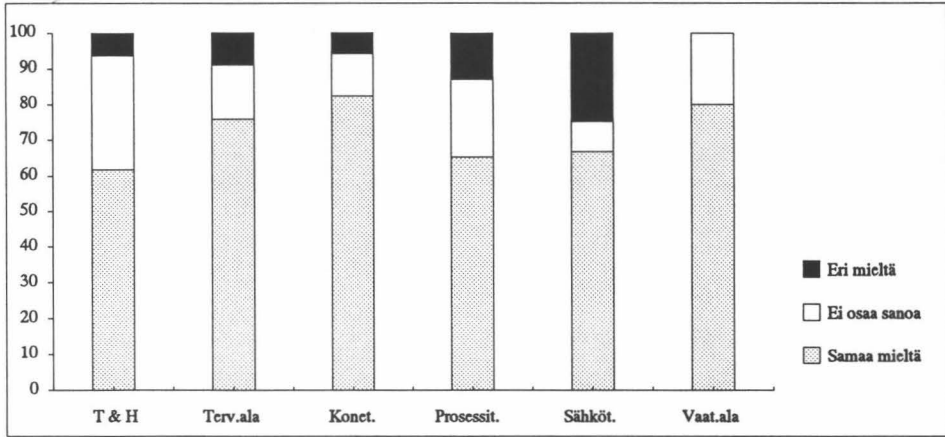
6.4. Ammattikorkeakoulun opettaja – opettaja vai tutkija?

Suunnitelmassa ammattikorkeakouluja kehitetään Suomessa ensisijassa opetuslaitoksina. Ammattikorkeakoulujen opettajat ovat ensisijassa opettajia ja vasta toissijaisesti tutkijoita. Ammattikorkeakouluissa tehtävän opinnäytetutkimuksen organisoiminen ja ohjaaminen kuitenkin edellyttää, että osalla opettajista on tutkimuksen johtamiseen liittyvät valmiudet. (Opm 1992b, 6–7.)

Opiskelijoita pyydettiin vastaamaan väitteeseen g), jonka mukaan "ammattikorkeakoulun opettaja on ensisijaisesti opettaja ja vasta toissijaisesti tutkija". Heistä enemmistö (70.1 %) oli sitä mieltä, että ammattikorkeakoulun opettaja on ensisijaisesti opettaja, vajaan kymmenesosan (8.8 %) mielestä tutkija ja viidesosa (21.1 %) ei osannut sanoa.

Kaikissa koulutusohjelmissa suurin osa opiskelijoista piti opettajan roolia keskeisimpänä. Voimakkaimmin opettajan roolin ensisijaisuuden puolesta olivat konetekniikan (82.4 %) sekä vaatetus- (80.0 %) ja terveystieteiden (75.8 %) opiskelijat.

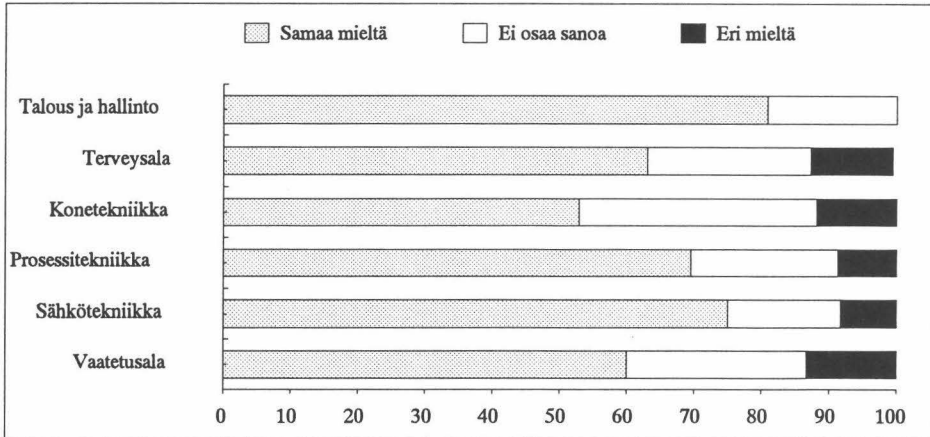
Tutkijaroolin ensisijaisuutta korostivat eniten sähkö- (25.0 %) ja prosessiteknikan (13.0 %) opiskelijat. Sen sijaan vaatetusalalla yksikään opiskelija ei pitänyt tutkijan roolia merkittävänä. Keskimääräistä enemmän kantaa ottamattomia oli talouden ja hallinnon opiskelijoissa (31.9 %).

Kuvio 22. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "ammattikorkeakoulun opettaja on ensisijaisesti opettaja ja vasta toissijaisesti tutkija" koulutusohjelmittain prosentteina

6.5. Ammattikorkeakoulun kansainvälinen opiskelijavaihto ja yhteistyö verrattuna ammatillisiin oppilaitoksiin

Ammattikorkeakoulujen kehittämisessä on alusta lähtien kiinnitetty suurta huomiota kansainvälistämiseen, jonka tavoitteena on tukea ammattikorkeakoulujen laadullista kehittämistä. Myös Kokkolan ammattikorkeakoulussa on pyritty lisäämään kansainvälistä opiskelijavaihtoa (Kiiski 1993). Opiskelijoiden käsitystä kansainvälistymisen määrän muutoksista ammatillisiin oppilaitoksiin verrattuna selvitettiin väitteen b) "ammattikorkeakoululla on enemmän kansainvälistä opiskelijavaihtoa ja yhteistyötä kuin ammatillisilla oppilaitoksilla" avulla. Enemmistö (69.4 %) opiskelijoista oli väitteen kanssa samaa mieltä, 7.5 prosenttia eri mieltä ja vajaa neljäsosa (23.1 %) ei ottanut kantaa.

Kuvio 23. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "ammattikorkeakoululla on enemmän kansainvälistä opiskelijavaihtoa ja yhteistyötä kuin ammatillisilla oppilaitoksilla" koulutusohjelmittain prosentteina

Eri koulutusohjelmien opiskelijoiden vastaukset jakautuivat varsin yhtenevällä tavalla. Talouden ja hallinnon opiskelijat ovat ottaneet muita selvemmin myönteisen kannan (80.9 %). Vaikka konetekniikan puolella yli puolet on väitteen kanssa samaa mieltä, heistä muita useammat jättivät kantansa määrittelemättä (35.3 %). Vaatetusalan opiskelijoissa oli eniten väitteen kanssa eri mieltä olevia (13.3 %).

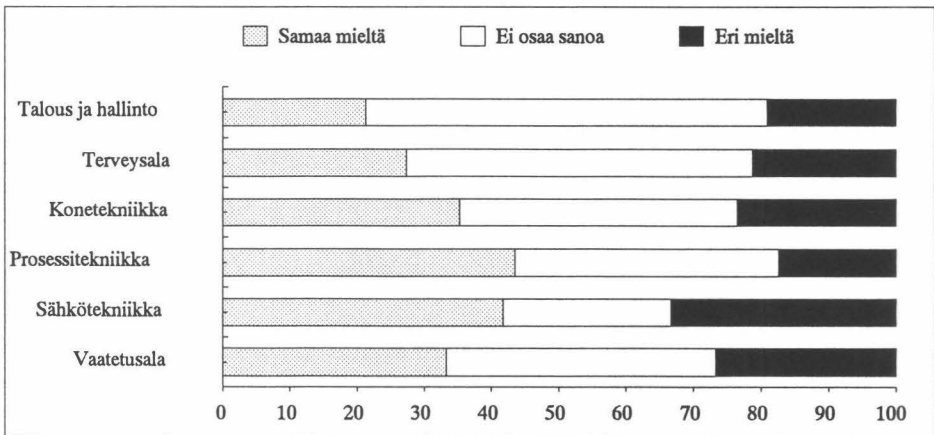
6.6. Ammattikorkeakoulun yhteydet tuotanto- ja työelämään verrattuna ammatillisiin oppilaitoksiin

Väitteen mukaan e) "tuotanto- ja työelämän vaikutus opetuksessa on pienempi ammattikorkeakouluissa kuin ammatillisissa oppilaitoksissa". Työelämän vaikutus voi tarkoittaa esimerkiksi opettajien perehtyneisyyttä työelämään ja työelämän edustajien hyväksikäyttöä opetuksen suunnittelussa tai toteutuksessa. Yleisesti kyse on siitä, muuttuuko työelämän rooli ammatillisessa koulutuksessa aiempaan verrattuna.

KAMK:n opiskelijoista vajaa kolmannes (30.6 %) arvioi tuotanto- ja työelämän vaikutuksen opetuksessa vähentyvän, runsas viidesosa (21.8 %) lisääntyvän ja vajaa puolet (47.6 %) ei osannut sanoa mielipidettään. KAMK:n opiskelijoista suurin osa oli

epävarma kannastaan, kun taas enemmistö SAMK:n ja TTAMK:n opiskelijoista arvioi työelämän vaikutuksen opetuksessa lisääntyvän ammattikorkeakoulun myötä. (Tulkki 1992, 216; Hautala 1992, 150.)

Koulutusohjelmittain eniten työelämän vaikutuksen vähentymistä odottavia opiskelijoita oli prosessi- ja sähkötekniikassa, joiden opiskelijoista runsas kaksi viidesosaa kuului tähän ryhmään. Yhdenkään koulutusohjelman opiskelijoiden enemmistö ei odottanut työelämän vaikutuksen lisääntyvän. Eniten kyseisen suhteen intensiivisempää hyödyntämistä toivoivat sähkötekniikan opiskelijat, joista kolmannes oli työelämän vaikutuksen lisääntymisen puolesta. Talouden ja hallinnon sekä terveystalouden opiskelijoiden vastauksista kuvastuu epävarmuutta odotuksissa, sillä yli puolet näiden koulutusohjelman opiskelijoista jätti kantansa avoimeksi.

Kuvio 24. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "tuotanto- ja työelämän vaikutus opetuksessa on pienempi ammattikorkeakouluissa kuin ammatillisissa oppilaitoksissa" koulutusohjelmittain prosentteina

Ammattitutkinnon mukaan tarkasteltuna näyttää siltä, että tutkinnon suorittaneet ovat tutkintoa suorittamattomiin verrattuna useammin työelämän vaikutuksen vähentymisen kannalla. Tutkintoa suorittamattomat odottivatkin hieman enemmän työelämän vaikutuksen lisääntymistä.

AMMATILLINEN TUTKINTO	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Ei ammatillista tutkintoa	22,1	53,2	24,7	100,0
Ammatillinen tutkinto	40,6	40,6	18,8	100,0
KAMK yhteensä	30,6	47,6	21,8	100,0

Taulukko 24. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "tuotanto- ja työelämän vaikutus opetuksessa on pienempi ammattikorkeakouluissa kuin ammatillisissa oppilaitoksissa" ammatillisen koulutuksen mukaan prosentteina

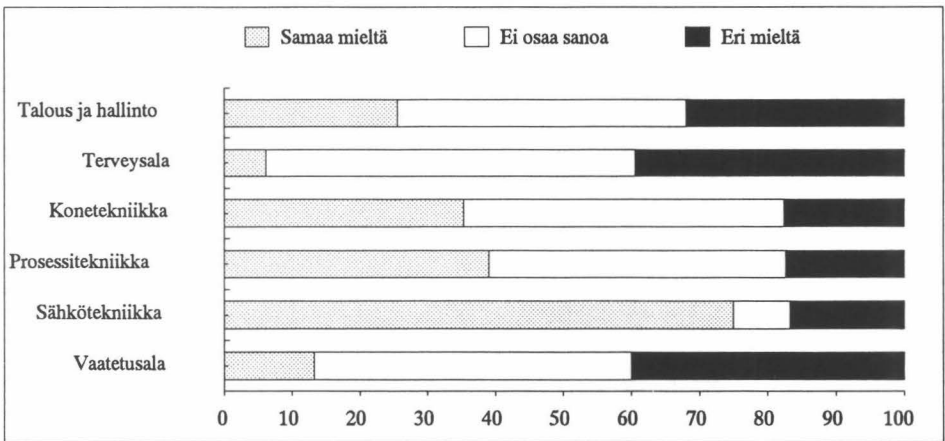
Opiskelijoiden näkemys tuotanto- ja työelämän vaikutuksen vähenemisestä opetuksessa on yllättävää, kun samanaikaisesti ammattikorkeakoulujen suunnitelmassa yhdeksi keskeiseksi tavoitteeksi ilmoitetaan entistä toimivampien yhteistyösuhteiden luominen elinkeinoelämän kanssa. Opiskelijoiden ajattelun taustalla saattaa olla ammattikorkeakoulun nimen perusteella tapahtuva assosiointi tiedekorkeakoulun opetukseen, jossa tieteellisyys on ammatillisuutta keskeisemmässä asemassa.

6.7. Ammattikorkeakoulu ja tutkimus

Ammattikorkeakoulun ei ole katsottu panostavan varsinaiseen perustutkimukseen, vaan enemmänkin alueellisen työelämän tarvitsemaan palvelu- ja tuotekehittelytoimintaan. Omalla erityisalueellaan ammattikorkeakoulu voi tähdätä tiedekorkeakouluakin pidemmälle. Tiedekorkeakoulujen tehtävänä on vastata perustutkimuksesta ja tutkijankoulutuksesta. (Orelma 1992, 121; Opm 1992a.)

Opiskelijoiden mielikuvia ammattikorkeakoulussa tehtävän tutkimuksen luonteesta hahmotettiin kahden väitteen avulla. Ensinnäkin opiskelijoille esitettiin väite, jonka mukaan h) "ammattikorkeakoulu on alansa ja alueensa soveltavan tutkimustoiminnan keskus". Suurin osa (43.5 %) opiskelijoista oli epävarmoja kannastaan. Ammattikorkeakoulua ei pitänyt alansa ja alueensa soveltavan tutkimustoiminnan keskuksena 29.3 prosenttia opiskelijoista ja 27.2 prosenttia piti. KAMK:n opiskelijoista poiketen enemmistö SAMK:n ja TTAMK:n opiskelijoista näki ammattikorkeakoulun kyseisenlaisena soveltavan tutkimustoiminnan keskuksena (Tulkki 1992, 215; Hautala 1992, 149).

Koulutusohjelmittain tarkasteltuna näyttää siltä, että tekniikan opiskelijat pitivät muita enemmän ammattikorkeakoulua alansa ja alueensa soveltavan tutkimustoiminnan keskuksena. Erityisesti tätä mieltä olivat sähkötekniikan opiskelijat, joista monet hahmottivat myös opettajien roolin voimakkaammin tutkijapainotteisemmaksi. Teollisuutta hyödyttävän tutkimus- ja tuotekehitystoiminnan suhteellinen vähyys on Vaasan läänissä ongelma. Tarvetta on juuri teknisen alan tutkimuksesta, jota ammattikorkeakoulut voisivat tuottaa. (VL 1990a, 7.) Eri mieltä väitteen kanssa olivat selvimmin vaatetusalan (40.0 %), terveysalan (34.4 %) sekä talouden ja hallinnon (31.9 %) opiskelijat. Epävarmuus ja kanta-aottamattomuus on yleistä kaikissa koulutusohjelmissa sähkötekniikkaa lukuunottamatta.

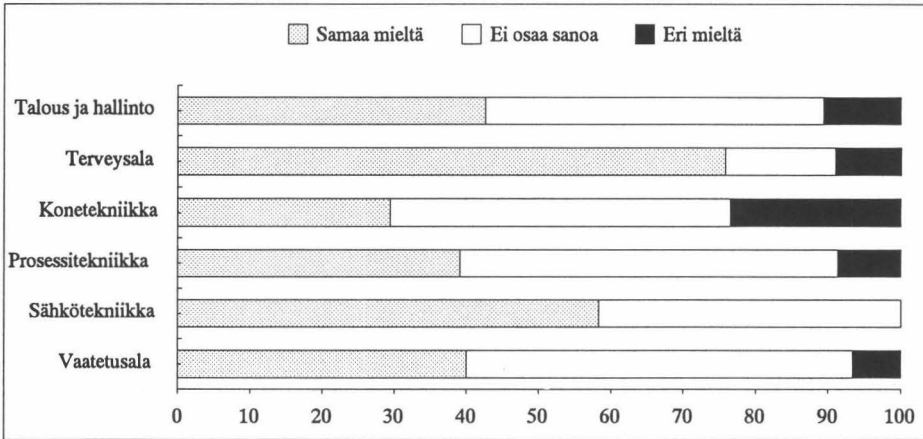

Kuvio 25. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "ammattikorkeakoulu on alansa ja alueensa soveltavan tutkimustoiminnan keskus" koulutusohjelmittain prosentteina

Toisessa tutkimustyöhön liittyvässä väitteessä esitetään, että d) "ammattikorkeakoulussa tehtävällä tutkimus- ja kehittämistoiminnalla on selkeämmin käytäntöön soveltava luonne kuin tiedekorkeakouluissa". Vajaa puolet (49.0 %) oli samaa mieltä väitteen kanssa. Noin kaksi viidesosaa (40.8 %) ei ilmaissut mielipidettään ja 10.2 prosenttia oli eri mieltä.

Vahvimmin samaa mieltä olivat terveysalan (75.8 %) ja sähkötekniikan (58.3 %) opiskelijat. Myös muissa koulutusohjelmissa enemmistö suhtautui myönteisesti

väitteeseen. Eri mieltä oli selvimmin konetekniikan opiskelijat (23.5 %). Terveysalaa lukuunottamatta suurin osa opiskelijoista jätti kantansa ilmaisematta.

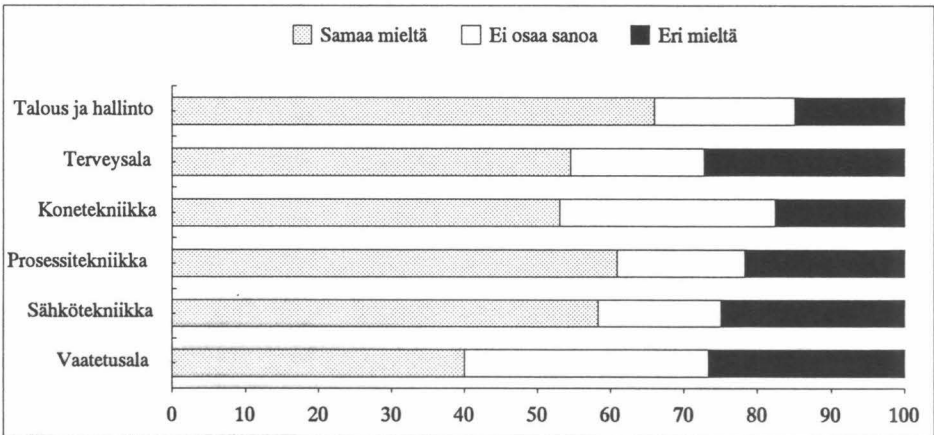
Kuvio 26. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "ammattikorkeakoulussa tehtävällä tutkimus- ja kehittämistoiminnalla on selkeämmin käytäntöön soveltava luonne kuin tiedekorkeakouluissa" koulutusohjelmittain prosentteina

6.8. Ammattikorkeakoulun asema korkeakoulusta opiskelupaikkaa tavoittelevalle ja arvostus opetuslaitoksena verrattuna korkeakouluun

Yhdeksi ammattikorkeakoulukokeilujen tavoitteeksi on katsottu ylioppilassuman purkaminen. Jotta ylioppilassumaa voitaisiin purkaa ammattikorkeakoulujen avulla, on niiden tarjottava kilpailukykyinen vaihtoehto tiedekorkeakoulusta opiskelupaikkaa tavoittelevalle. Euroopassa monet ammattikorkeakoulut ovat arvostettuja ja niihin hakeudutaan vaihtoehtona tiedekorkeakouluille (Lahti 1993, 57).

Opiskelijoita pyydettiin arviomaan kahdessa eri väitteessä ammattikorkeakoulua suhteessa korkeakouluihin, ensinnäkin mahdollisena opiskelupaikkana ja toiseksi opetuslaitoksena. Ensimmäisen väitteen mukaan h) "korkeakoulusta opiskelupaikkaa tavoittelevalle tulee ammattikorkeakoulusta muodostumaan varteenotettava vaihtoehto". Suurin osa (57.8 %) opiskelijoista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Noin viidesosa (21.1 %) oli eri mieltä tai ei osannut sanoa.

Ammattikorkeakoulua vartenotettavana vaihtoehtona pitivät ennen kaikkea talouden ja hallinnon (66.0 %) sekä prosessitekniikan (60.9 %) opiskelijat, joista monet ovat ammattitutkintoa suorittamattomia ylioppilaita. Vaatetusalan opiskelijoista samaa mieltä oli vain kaksi viidesosaa. Muita harvemmin ammattikorkeakoulun yhtä hyvänä vaihtoehtona tiedekorkeakoulun rinnalla näkivät terveys- (27.3 %) ja vaatetusalan (26.7 %) sekä sähkötekniikan (25.0 %) opiskelijat. Näillä aloilla opiskelevilla ylioppilailla on muita yleisemmin takanaan ammatillinen tutkinto ja heistä monella opistoasteinen tutkinto.

Kuvio 27. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "korkeakoulusta opiskelupaikkaa tavoittelevalle tulee ammattikorkeakoulusta muodostumaan vartenotettava vaihtoehto" koulutusohjelmittain prosentteina

Toisen väitteen mukaan k) "ammattikorkeakoulu on tiedekorkeakoulun veroinen opetuslaitos". Runsas kaksi viidesosaa (42.8 %) opiskelijoista ei pidä ammattikorkeakoulua tiedekorkeakoulun veroisena opetuslaitoksena, 27.9 prosenttia pitää ja 29.3 prosenttia ei ottanut kantaa väitteeseen.

Koulutusohjelmittain näyttää siltä, että talouden ja hallinnon opiskelijoista pieni enemmistö (38.3 %) muista poiketen pitää ammattikorkeakoulua tiedekorkeakoulun tasoisena opetuksen puolesta. Voimakkaimmin kielteisesti väitteeseen suhtautuvat terveys- (54.5 %) ja vaatetusalan (53.3 %) opiskelijat. Tekniikan opiskelijoiden keskuudessa kielteisyys on myös vallitsevana, mutta suurin osa heistä jätti kantansa avoimeksi.

KOULUTUSOHJELMA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Talous ja hallinto	38,3	23,4	35,3	100,0
Terveysala	21,2	24,3	54,5	100,0
Konetekniikka	23,5	35,3	41,2	100,0
Prosessitekniikka	21,7	43,5	34,8	100,0
Sähkötekniikka	16,7	50,0	33,3	100,0
Vaatetusala	33,3	13,4	53,3	100,0
KAMK yhteensä	27,9	29,3	42,8	100,0

Taulukko 25. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "ammattikorkeakoulu on tiedekorkeakoulun veroinen opetuslaitos" koulutusohjelmittain prosentteina

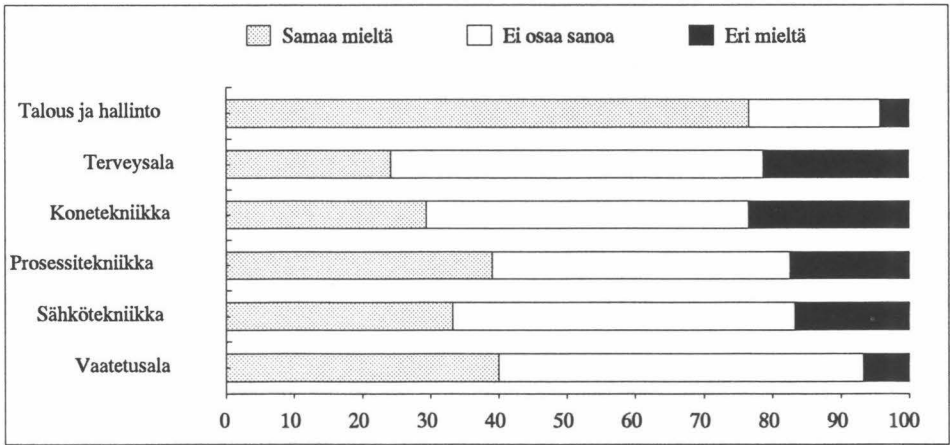
6.9. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen työhön sijoittuminen verrattuna opistoasteisen tutkinnon ja tiedekorkeakoulututkinnon suorittaneisiin

Ammattikorkeakoulun tehtävän kannalta oleellista on, millaisia yleisiä ja ammatillisia valmiuksia koulutus tuottaa ja millaisiin työelämän tehtäviin ammattikorkeakoulusta valmistuneet sijoittuvat. Vieläkään ei ole selvää, tulevatko ammattikorkeakoulusta valmistuneet kilpailemaan samoilla työmarkkinoilla ja samoista työtehtävistä kuin nykyisen opistotasaisen tai tiedekorkeakoulututkinnon suorittaneet. Kahdessa väitteessä selvitetään ammattikorkeakoulun suorittaneen työhönsijoittumista toisaalta ammatillisen opistoasteen tutkinnon ja toisaalta tiedekorkeakoulututkinnon suorittaneisiin.

Väitteessä a) opiskelijoille esitettiin, että "ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen on helpompi sijoittua työelämään kuin opistotasaisen tutkinnon suorittaneen". Opiskelijoista 46.3 prosenttia uskoi sijoittuvansa työelämään helpommin ammattikorkeakoulututkinnon kuin opistoasteen tutkinnon avulla. Päinvastaista mieltä oli 13.6 prosenttia ja asiasta ei osannut sanoa mitään kaksi viidesosaa (40.1 %).

Koulutusohjelmista talouden ja hallinnon opiskelijat olivat selvemmin sitä mieltä, että ammattikorkeakoulututkinto auttaa heitä opistoasteen tutkintoa paremmin työnsaannissa. Heistä jopa 76.6 prosenttia oli tätä mieltä. Muiden koulutusohjelmien

opiskelijoista samaa mieltä olevia oli vain hieman enemmän kuin eri mieltä olevia. Näissä koulutusohjelmissa opiskelevat jättivät useimmiten kantansa määrittelemättä (43.5–54.5 %). Varsin suuri mielipiteensä ilmoittamatta jättäneiden joukko kertonee opiskelijoiden vaikeudesta arvioida tulevaa asemaansa muuttuvilla työmarkkinoilla. Eri mieltä väitetystä ammattikorkeakoulututkinnon paremmuudesta olivat jonkin verran muita enemmän konetekniikan (23.5 %) ja terveysalan (21.2 %) opiskelijat.

Kuvio 28. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen on helpompi sijoittua työelämään kuin opistotasaisen tutkinnon suorittaneen" koulutusohjelmittain prosentteina

Opiskelijoiden näkemyksiin työhönsijoittumisen helppoudesta vaikutti ammatillinen koulutus. Ammatillista koulutusta vailla olevista eli ylioppilaista yli puolet katsoi kilpailukykynsä parantuvan ammattikorkeakoulututkinnon suorittamisella. Sitä vastoin koulu- ja opistoasteen tutkinnon suorittaneista enää noin 36 prosenttia oli samaa mieltä, kun kantaa ottamattomien määrä kasvoi samalla noin puoleen. Kouluasteen tutkinnon suorittaneista kuitenkin 18.0 prosenttia piti ammattikorkeakoulututkinnon suorittamista dismeriittinä verrattuna opistoasteen tutkintoon.

Väitteen mukaan m) "ammattikorkeakoulututkinto tulee olemaan työmarkkinoilla vähintään yhtä arvostettu kuin tiedekorkeakoulututkinto". Opiskelijoista eri mieltä väitteen kanssa oli yli kaksi viidesosaa (42.8 %), samaa mieltä 27.9 prosenttia ja 29.3 prosenttia ei osannut sanoa mielipidettään väitteeseen.

KOULUTUSOHJELMA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Talous ja hallinto	38,3	25,5	36,2	100,0
Terveysala	15,2	24,2	60,6	100,0
Konetekniikka	17,6	41,1	41,2	99,9
Prosessitekniikka	21,7	34,8	43,5	100,0
Sähkötekniikka	16,7	50,0	33,3	100,0
Vaatetusala	33,3	26,7	40,0	100,0
KAMK yhteensä	27,9	29,3	42,8	100,0

Taulukko 26. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "ammattikorkeakoulututkinto tulee olemaan työmarkkinoilla vähintään yhtä arvostettu kuin tiedekorkeakoulututkinto" koulutusohjelmittain prosentteina

Talouden ja hallinnon opiskelijoiden enemmistö katsoi muista poiketen kilpailevansa työmarkkinoilla tasavertaisesti tiedekorkeakoulututkinnon suorittaneiden kanssa, kun heistä 38.3 prosenttia oli samaa mieltä väitteen kanssa. Terveysalan opiskelijat taas luottavat vähiten (60.6 %) mahdollisuuksiinsa kilpailla työmarkkinoilla tiedekorkeakoulusta valmistuneiden kanssa. Tämä selittää osaltaan heidän muita suurempaa innokkuutta jatkaa opintojaan myöhemmin tiedekorkeakoulussa. Tekniikkaa opiskelevat ovat kannoissaan selvästi muita epävarmempia ja jopa puolet sähkötekniikkaa opiskelevista jättää kantansa avoimeksi.

Ammatillisen tutkinnon mukainen tarkastelu tuo esille sen, että tutkintoa vaille olevat ylioppilaat näkevät muita useammin ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen voivan kilpailla tiedekorkeakoulututkinnon suorittaneen kanssa. Kuitenkin opistoasteen ammatillisen koulutuksen saaneet arvostivat tiedekorkeakoulututkintoa selvästi muita enemmän.

AMMATILLINEN TUTKINTO	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Ei tutkintoa	28,6	27,3	44,2	100,1
Kouluasteen tutkinto	18,2	40,9	40,9	100,0
Opistoasteen tutkinto	8,0	20,0	52,0	100,0
KAMK yhteensä	27,9	29,3	42,8	100,0

Taulukko 28. KAMK:n opiskelijoiden asenteet koulutusohjelmittain väitteeseen "ammattikorkeakoulututkinto tulee olemaan työmarkkinoilla vähintään yhtä arvostettu kuin tiedekorkeakoulututkinto" ammatillisen koulutuksen mukaan prosentteina

6.10. Yleinen käsitys ammattikorkeakoulusta

Väitteessä n) opiskelijoille esitettiin, että "minulle ei ole muodostunut selkeää käsitystä siitä, mitä ammattikorkeakoulut ovat". Yli kaksi viidesosaa (43.5 %) opiskelijoista oli samaa mieltä väitteen kanssa. Lähes yhtä suuri osa (41.5 %) opiskelijoista oli eri mieltä. Kantaansa ei ilmaissut 15.0 prosenttia opiskelijoista.

Taloutta ja hallintoa sekä konetekniikkaa lukuunottamatta koulutusohjelmittain oli opiskelijoiden enemmistö vailla selkeää käsitystä ammattikorkeakoulusta. Talouden ja hallinnon opiskelijoista suurimmalle osalle (46.8 %) oli kuva ammattikorkeakoulusta jo muotoutunut, vaikka samanaikaisesti keskimääräistä useampi tämän koulutusohjelman opiskelija (21.3 %) ei osannut määritellä kantaansa. Konetekniikan opiskelijoista lähes yhtä monella kuva oli selvä tai epäselvä (noin 47.0 %).

KOULUTUSOHJELMA	Samaa mieltä	Ei osaa sanoa	Eri mieltä	Yhteensä
Talous ja hallinto	31,9	21,3	46,8	100,0
Terveysala	54,5	9,1	36,4	100,0
Konetekniikka	47,1	5,9	47,0	100,0
Prosessitekniikka	43,5	17,4	39,1	100,0
Sähkötekniikka	50,0	16,7	33,3	100,0
Vaatusala	46,7	13,3	40,4	100,0
KAMK yhteensä	43,5	15,0	41,5	100,0

Taulukko 29. KAMK:n opiskelijoiden asenteet väitteeseen "minulle ei ole muodostunut selkeää käsitystä siitä, mitä ammattikorkeakoulut ovat" koulutusohjelmittain prosentteina

7. Lopuksi

Kokkolan ammattikorkeakoulu on neljän oppilaitoksen kokeiluna ns. monialainen ammattikorkeakoulu. Kokeilussa oli lukuvuonna 1992–1993 mukana 6 koulutusohjelmaa, joissa oli 9 suuntautumisvaihtoehtoa. KAMK palvelee alueellisia koulutustarpeita kerätessään opiskelijansa pääasiassa kotimaakuntansa alueelta, Keski-Pohjanmaalta.

Kokkolan ammattikorkeakoulun ensimmäisen vuoden opiskelijoille suunnatun kyselyn vastauksista heijastui selvä epävarmuus uuden koulutusmuodon vaatimuksista ja tasosta. Opiskelijoiden subjektiivisissa odotuksissa, koulutuskokemuksissa ja mielikuvissa ammattikorkeakoulusta ilmenee koulutusohjelmittaisia eroja. Ammattikorkeakoulun kokonaisuuden kannalta kehittämistyön keskiöön voi nostaa synergiaedun laajemman hyödyntämisen, työtapojen monipuolistamisen ja mielikuvien täsmentämisen.

KAMK:n opiskelijat eivät olleet vielä ensimmäisen vuoden keväällä kovin kiinnostuneita valitsemaan opintoja muista kuin omasta oppilaitoksesta, vaikka se on keskeinen monialaisen ammattikorkeakoulun idea. Syinä tähän olivat puutteelliset tiedot toisten oppilaitosten kurssitarjonnasta, riittämätön opintojen ohjaus ja hankaluudet opintojen aikatauluttamisessa (KTHOL 1992). Riittävän tiedonsaannin turvaaminen, työjärjestyskysymyksen ratkaiseminen sekä valintoja ehkäisevien asenteellisten esteiden poistaminen lisäänee synergiaedun hyödyntämistä.

KAMK:n opiskelijat pitivät yhä opetustaan koulumaisena ja opettajajohtoisena. Opettajien käyttämät opetusmenetelmät ja työmuodot eivät myöskään näyttäneet olevan kovin monipuolisia. Koulumaisuuden tunnetta saattaa osaltaan vahvistaa se, että opiskelijat eivät olleet edes tietoisia opintoihinsa sisältyvistä valinnanmahdollisuuksista.

Uuden opiskelukulttuurin oppiminen vaatinee totuttelua. Ammatillinen koulutus on ollut perinteisesti koulumaista. Opettajat ovat ohjanneet ja valvoneet tiukasti opiskelua. Saattaa olla pitkä matka tilanteeseen, jossa vastuuta oppimisesta jaetaan myös opiskelijalle ja työskentely on nykyistä itsenäisempää. Tämä ei johdu pelkästään opettajien urautuneista toimintatavoista. Myöskään monilla ammattikorkeakoulujen opiskelijoilla ei ole haluja tai valmiuksia nykyistä itsenäisempään opiskeluun, vaikka

opiskelijat itse ilmoittivatkin kantavansa vastuun oppimisestaan. (Honkonen 1993, 49; vrt. Huhta & Maunula 1993, 124.) On kuitenkin huomattava, että sama opiskelutyyl ei myöskään sovi aina eikä kaikille opiskelijoille.

Opiskelijoiden "opiskelutyytyväisyyden" lisääntyminen merkitsee ammattikorkeakoulun kilpailukyvyn parantumista. Ammattikorkeakoulujen menestys koulutuskilpailussa on kuitenkin pitkälti riippuvainen siitä kuvasta, jonka ne antavat itsestään. Tämän kuvan muodostuksessa ja välittämisessä yhtenä tekijänä ovat opiskelijat. Monet kyselyssä esitetyistä mielikuvaväitteistä oli "liian vaikeita" vastattavaksi. Erityisen vaikeaa oli arvioida ammattikorkeakoulujen työelämänyhteyksiä ja niissä suoritettavaa tutkimusta.

Opiskelupaikkaa korkeakoulusta hakevat vertailevat keskenään opistoja, tiedekorkeakouluja ja ammattikorkeakouluja sekä niiden tuottamia tutkintoja. KAMK:n opiskelijoiden mielestä ammattikorkeakoulu on varteenotettava vaihtoehto opiskelupaikkaa korkeakoulusta tavoittelevalle. Opetuslaitoksena he puolestaan sijoittivat ammattikorkeakoulun sen alapuolelle. He uskoivat, että ammattikorkeakoulututkinto on parempi työnsaannin tueksi kuin opistoasteen tutkinto. Sitä vastoin he eivät kokeneet kykenevänsä kilpailemaan työmarkkinoilla tutkinnollaan tasavertaisesti tiedekorkeakoulun käyneiden kanssa.

Ammattikorkeakoulukokeilun onnistumisen kannalta opettajat ovat avainasemassa. He suunnittelevat koulutusohjelmakohtaiset opetussuunnitelmat ja toteuttavat ne. He suuntaavat omalla toiminnallaan sitä, millaisiksi opiskelijoiden käsitykset koulutuksestaan ja yleensä ammattikorkeakoulusta tulevat jatkossa kehittymään ja muuttumaan. Monialaisen ammattikorkeakoulun asettamiin haasteisiin vastaaminen edellyttää ammattitaitoista opettajakuntaa sekä runsaasti halua, valmiuksia, rohkeutta ja luovuutta, kun tietoisia ja tiedostamattomia jarruja on kaikkialla.

Tutkimuksen keskittyminen opiskelijanäkökulmaan jätti toisen toimijan, opettajan, näkökulman ja tilanteenmäärityksen huomiotta. Kokkolan ammattikorkeakoulun seuranta- ja kehittämistutkimuksessa on tarkoitus jatkossa valottaa kokeilun tilaa opettajan katsannosta käsin täydellisemmän kokonaiskuvan luomiseksi.

Lähteet:

Aho, M., Ahokas, M., Niemi, B. & Pihkala, J. 1993. Kokkolan väliaikaisen ammattikorkeakoulun kirjasto- ja tietopalvelujen kehittäminen 1993 – 1997. Kirjasto- ja tietopalvelujen kehittämisyöryhmän raportti 24.2.1993.

Grahn, P. & Johnson, E. 1992. Kokkolan teknillisen oppilaitoksen opiskelijoiden odotukset. 15.4.1992. Julkaisematon lähde.

Huhta, T. & Maunula, M. 1993. Itseohjatun oppimisen edellytykset ammattikorkeakoulussa. Ammattikorkeakoulussa opiskelevien valmiudet itseohjattuun oppimiseen sekä opettajien ja opiskelijoiden käsityksiä itseohjatusta oppimisesta. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteen laitoksen projektitutkielma.

Hautala, J. 1992. Turun väliaikaisen teknillisen ammattikorkeakoulun lähtötasoselvitys 1992. Turun väliaikaisen teknillisen ammattikorkeakoulun seurantatutkimuksen ensimmäinen osaraportti.

Hietakari, E. 1993. Kiinnostus ammattikorkeakouluihin korkealla. Kokeiluposti 3, 24–25.

Hiidenniemi, T. & Pesonen, L. 1993. Missä määrin keskiasteen opistotasoinen ammatillinen koulutus jo toteuttaa ammattikorkeakoululle asetettuja tavoitteita. Opiskelijoiden kokemukset opistoasteen koulutuksesta opintojen päättövaiheessa keväällä 1992. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksen projektitutkielma. Käsikirjoitus.

Honka, J. 1993. Ympäristö, tuotekehitys, työterveys, yrittäjäyys. Kokeiluposti 3, 7–8.

Honkonen, R. 1992a. Tekninen koulutus, opiskelu ja työelämä. Tutkimusprojektin lähtökohdat. Tampereen yliopiston kasvatustieteen laitoksen työpapereita C:2.

Honkonen, R. 1992b. Ammattikorkeakouluinsinööri – mutterioppinut spesialisti vai yleissivistynyt ongelmanratkaisija? Kasvatustieteen päivät Oulussa 26.11.1992.

Honkonen, R. 1993. Ovatko ammattikorkeakoulut valmiita opiskelijan ajattelua korostavaan toimintatapaan? Korkeakoulutieto 20, 2, 47–50.

Isoaho, H., Kivinen, O. & Rinne, R. 1990. Nuorten koulutus ja kotitausta. Tilastokeskuksen tutkimuksia 171. Helsinki.

Itkonen, K. 1990. Mitä työelämä odottaa kauppaopetukselta? Kaupallisen ammattikorkeakoulun tarve Keski-Suomessa. Keski-Suomen taloudellisen tutkimuskeskuksen julkaisuja 104.

Kiiski, T. 1993. Ammattikorkea satsaa laatuun. Tulevien työnantajien toiveet huomioon. Kokkola-lehti 15.9.1993.

Kokeilusuunnitelma 1991. Kokkolan ammattikorkeakoulukokeilu.

KKOL 1992. Ammattikorkeakoulun liiketalouden ja hallinnon koulutusohjelman opiskelijoiden palaute 18.11.1992.

Kosonen, P. A. 1991. Oppilasvalinta ja ammatillisen koulutuksen tavoitteet. Näkökohtia yhteisvalinnan onnistuneisuudesta. Teoksessa Ekola, J. (toim.) Ammatillisen keskiasteen koulunuudistus. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden tutkimuslaitoksen julkaisusarja B:56. 217–245.

KP 1990. Esitys Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulukokeiluksi. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakouluneuvottelukunta. Kokkola 4.1.1990.

KP 1993. Kokkolan ammattikorkeakoulun rehtori Seppo Pynnä: "Maakunnan ei kannata hukata tilaisuutta". Keski-Pohjanmaa 17.6.1993.

KTHOL 1992. Ammattikorkeakoulun opiskelijoiden mietteitä syys-lokakuun opiskelusta ja järjestelyistä 6.11.1992.

KTHOL 1993. Kokkolan terveydenhuolto-oppilaitoksen esite. Kevät 1993.

KTOL 1992. Kokkolan teknillisen oppilaitoksen esite. Insinööri- ja teknikkokoulutusta.

- Kurtakko, K. 1992. Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu panostaa opettajiin. Kokeiluposti 2, 6-8.
- Kurtakko, K. & Mutka, J. 1993. Opettajan työ ammattikorkeakoulussa. Kokeiluposti 3, 17-18.
- Kähkönen, V. 1993a. Kokkolan va. ammattikorkeakoulun kansainvälistyminen. Suunnitelma 10.3.1993.
- Kähkönen, V. 1993b. Kokkolan va. ammattikorkeakoulun kansainvälinen toiminta vuonna 1993. 26.8.1993.
- Kähkönen, V. 1993c. Kokkolan ammattikorkeakoulun ja ammattikorkeakouluun osallistuvien oppilaitosten kansainväliset yhteydet.
- Lahti, A. 1993. Ammattikorkeakoulujen on luotava toimivat suhteet ulkomaille. Kauppalehti Optio 9, 56-57.
- Lampinen, O. 1992. Ammattikorkeakoulukokeilut. Julkaisussa Nuorisoasteen koulutuskokeilut ja ammattikorkeakoulukokeilut. Tiedote. Opetusministeriö. Helsinki. 7-9.
- Opm 1989. Koulutuksen kehittäminen. Harjoitetun koulutuspolitiikan tarkastelua ja hahmotelmia peruskoulun jälkeisen koulutuksen kehittämisestä. Opetusministeriö. Koulutuspolitiikan johtoryhmä.
- Opm 1992a. Keskustelumuuisto 1/1992. Tutkimuksen asema ja tehtävät väliaikaisissa ammattikorkeakouluissa. Opetusministeriö. Helsinki.
- Opm 1992b. Keskustelumuuisto 2/1992. Opettajien jatko- ja täydennyskoulutus ammattikorkeakoulukokeiluissa. Opetusministeriö. Helsinki.
- Opm 1992c. Keskustelumuuisto 4/1992. Sukupuolten välisen tasa-arvon edistäminen nuorisoasteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kokeilussa. Opetusministeriö. Helsinki.

Opm 1992d. Ammattikorkeakoulujen opetushenkilöstötyöryhmän muistio. Opetusministeriön työryhmien muistioita 26. Helsinki.

Opm 1993. Väliarviointi nuorisoasteen koulutuskokeilusta ja ammattikorkeakoulukokeilusta kaudelta 1991–93. Opetusministeriö. Koulutus- ja tiedepolitiikan linja.

Orelma, A. 1992. Ammattikorkeakoulu Suomeen. Turun yliopiston koulutussosiologian tutkimusyksikön tutkimusraportteja 11.

Piilonen, A–R. 1993. Opiskelijat ammattikorkeakouluissa. Kokeiluposti 3, 11–12.

Pynnä, S. 1993a. Ammattikorkeakoulujärjestelmä Suomeen. Tiedote 15.4.1993.

Pynnä, S. 1993b. Asiakaslähtöinen toiminta kaiken perustana. Kokeiluposti 2, 9–11.

Riikonen, E. 1993. Kajaanin teknillisen oppilaitoksen asiakastarveanalyysi. Management Systems 14.1.1993.

Rosenqvist, O. 1988. Keski-Pohjanmaa aluetaloutena – panos-tuotostutkimus. Chydenius-Instituutin tutkimuksia 35.

Rosenqvist, O. 1990. Keski-Pohjanmaa aluetaloutena – kehitysnäkymiä 2000-luvulle. Chydenius-Instituutin tutkimuksia 48.

Ruohotie, P. 1993. Motivaatio ja itseohjautuva oppiminen. Teoksessa Ruohotie, P., Leino, J. & Rauhala, P. (toim.) Oppimis- ja opettamismotivaatio ammatillisissa opinnoissa. Tampereen yliopiston Hämeenlinnan opettajakoulutuslaitoksen ammattikasvatussarja 7. 3–80.

Tulkki, P. 1992. Lähtötasoselvitys. Satakunnan väliaikaisen ammattikorkeakoulun seurantatutkimuksen ensimmäinen osaraportti.

Tulkki, P. 1993. Satakuntalaisen työelämän puhetta ammattikorkeakoulusta. Satakunnan väliaikaisen ammattikorkeakoulun seurantatutkimuksen toinen osaraportti.

Turkulainen, M. 1993a. Monialaisen ammattikorkeakoulun sisäisen seurannan ja arvioinnin kehittäminen...painotamme seuranta ja arviointia... Julkaisussa Kokeiluposti 1, 6-8.

Turkulainen, M. 1993b. Suunnittelu reflektiona monialaisen ammattikorkeakoulun kokeiluprosessissa. Joensuun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 50.

VL 1990a. Vaasan läänin koulutus 2000. Raportti 2. Vaasan lääninhallituksen julkaisusarja 9.

VL 1990b. Vaasan läänin koulutus 2000. Raportti 3. Vaasan läänin ammatillisen koulutuksen kehittäminen. Kehittämisen pitkän aikavälin suuntaviivat. Vaasan lääninhallituksen julkaisusarja 18.

VL 1992. Vaasan läänin työvoimapiirin työllisyyskatsaus: Elokuu 1992.

Liite 1. Saatekirje ja kyselylomake

Jyväskylän yliopisto
Chydenius-Instituutti
Pitkänsillankatu 1-3

67100 KOKKOLA

OPISKELIJAKYSELY
Kevät 1993
Kokkolan ammattikorkeakoulu-
kokeilun seuranta- ja kehittämis-
tutkimus

HYVÄ AMMATTIKORKEAKOULUOPISKELIJAI

Kokkolassa toimivassa Chydenius-Instituutissa on meneillään Kokkolan ammattikorkeakoulukokeilun seuranta- ja kehittämistutkimus, jonka tarkoituksena on seurata kokeilun muotoutumista erityisesti opiskelijan näkökulmasta. Kokeilun kehittämiseksi tutkitaan opiskelijoiden taustoihin, hakeutumiseen, opiskeluun, opetukseen ja opinto-ohjaukseen liittyviä kysymyksiä sekä mielikuvia ammattikorkeakoulusta.

Toivon sinun osaltasi auttavan tutkimuksen onnistumista ja vastaavan huolella tämän lomakkeen kaikkiin kysymyksiin ja väittämiin. Vastaaminen tapahtuu joko rengastamalla jokin vastausvaihtoehdoista tai kirjoittamalla vastaus annetuille viivoille. Tarkemmat vastausohjeet löydät kunkin kysymyksen yhteydestä.

Kysely palautetaan nimettömänä ja kaikki annetut tiedot käsitellään ehdottoman luottamuksellisina. Yksittäisten vastaajien tiedot eivät tule näkyviin, vaan vastaukset esitetään erilaisina yhteenvetoina ja tilastollisina taulukkoina.

Halutessasi lisätietoja tutkimuksesta, voit ottaa yhteyttä allekirjoittaneeseen.

Kiittäen yhteistyöstä

Eija-Mari Heikkilä, KM
tutkija
p. 8294 111

I. TAUSTATIETOJA VASTAAJASTA

1. Koulutusohjelmasi on

1. talouden ja hallinnon ko
2. terveysalan ko
3. konetekniikan ko
4. prosessitekniikan ko
5. sähkötekniikan ko
6. vaatetusalan suunnittelun ja markkinoinnin ko

2. Olet

1. mies
2. nainen

3. Syntymävuotesi on _____

4. Kotipaikkakuntasi on

1. kunta _____
2. lääni _____

5. Korkein yleissivistävä pohjakoulutuksesi (merkitse myös valmistumisvuotesi)

1. kansakoulun päästötodistus, vuosi _____
2. peruskoulun/keskikoulun päästötodistus, vuosi _____
3. ylioppilas, vuosi _____
4. muu, mikä _____

6. Ammatillinen tutkintosi (merkitse kaikki ammatilliset tutkintosi ja valmistumisvuotesi kyseisistä tutkinnoista)

1. ei ammatillista tutkintoa
 2. ammatillinen tutkinto, mikä, valmistumisvuosi _____
- _____
- _____

7. Mitkä ovat vanhempiesi ammatit? (jos vanhempasi ovat eläkkeellä tms. vastaa sen mukaan mikä heidän ammattinsa oli ennen eläkkeelle jäämistä)

1. isäni ammatti on _____
2. äitini ammatti on _____

12. Sisältyykö koulutusohjelmaasi suuntautumisvaihtoehtoja?

1. ei. Siirry kysymykseen 14.
2. kyllä

13. Olisitko halunnut hakea suoraan suuntautumisvaihtoehtoon koulutusohjelman sijasta?

1. en
2. kyllä, miksi _____

14. Mikä on lopullinen uratavoitteesi? Onko se tämän koulutusohjelman tuottama ammatti vai jokin muu ?

III. OPISKELU JA OPETUS

15. Aiotko valita opintoja myös oman koulutusohjelmasi ulkopuolelta muista ammattikorkeakoulun koulutusohjelmista ja suuntautumisvaihtoehdoista? (jos olet jo valinnut, vastaa sen mukaan, mitä olet valinnut)

1. en	2. kyllä, mistä
	a) _____
	b) _____
	c) _____

16. Kerro lyhyesti, mitä olet odottanut tai odotat ammattikorkeakouluopiskelulta?

17. Onko opiskelu tähän mennessä vastannut niitä odotuksia, joita sinulla on sen suhteen ollut?

1. opiskelu on vastannut täysin odotuksiani
2. opiskelu on vastannut melko hyvin odotuksiani
3. en osaa sanoa
4. opiskelu on vastannut melko huonosti odotuksiani
5. opiskelu on vastannut erittäin huonosti odotuksiani

18. Jos opiskelu ei ole täysin vastannut odotuksiasi, miltä osin ne ovat jääneet täyttymättä?

19. Miten hyvin seuraavat lausumat sopivat kuvaamaan tämänhetkiseen opiskeluusi liittyviä tekijöitä? (rengastus joka kohtaan)

1 = täysin samaa mieltä

3 = en osaa sanoa

4 = jokseenkin eri mieltä

2 = jokseenkin samaa mieltä

5 = täysin eri mieltä

a) opetus on koulumaista ja opettajajohtoista	1	2	3	4	5
b) koen olevani itse vastuussa omasta oppimisestani	1	2	3	4	5
c) opettajat ovat kiinnostuneita opetustyöstään	1	2	3	4	5
d) opiskelu vaatii ongelmanratkaisutyypistä ajattelua	1	2	3	4	5
e) opettajat hallitsevat opetusalan teoreettisen puolen	1	2	3	4	5
f) voin itse päättää osasta opintoihini sisällytettävistä opintojaksoista ja niiden suorittamisajankohdasta	1	2	3	4	5
g) opettajien käyttämät opetusmenetelmät ovat vaihtelevia ja monipuolisia	1	2	3	4	5
h) koulutus totuttaa itsenäiseen työskentelyyn	1	2	3	4	5
i) opettajat hallitsevat ammattialansa käytännön	1	2	3	4	5
j) koulutus harjaannuttaa yhteistyöhön	1	2	3	4	5
k) opetus kannustaa pohtimaan opetettavien asioiden totuudellisuutta ja käyttökelpoisuutta	1	2	3	4	5
l) olen innostunut opiskelemaan	1	2	3	4	5
m) opetuksessa perehdytään laajoihin kokonaisuuksiin	1	2	3	4	5
n) koen opiskeluni mielekkäänä	1	2	3	4	5
o) opintojaksot eivät jäseny yhteen	1	2	3	4	5
p) käytän hyväkseni kirjastojen palveluja hankkiessani lisätietoja opittavista asioista	1	2	3	4	5
q) opinnot ovat sisältäneet riittävästi ammattiaineita	1	2	3	4	5
r) käytetty oppimateriaali on tukenut opiskelua	1	2	3	4	5

20. Onko opinnoissasi käytetty vieraskielistä kirjallisuutta muillakin kuin kielten opintojaksoilla?

1. ei. Siirry kysymykseen 22.

2. kyllä

21. Millaisena olet kokenut vieraskielisen kirjallisuuden käytön?

1. helppona

2. vaikeana, miksi _____

3. en osaa sanoa _____

22. Kuinka monta tuntia/viikko (arvio) olet tyypillisen täyden opiskeluvuoron aikana käyttänyt seuraaviin opiskelumuotoihin?

Ohjattu opiskelu:	a) "koulumaiset" oppitunnit	_____ t/vko
	b) luennot	_____ t/vko
	c) ohjatut harjoitus- ja laboratoriotyöt koululla	_____ t/vko
	d) pienryhmä- ja seminaaritunnit	_____ t/vko
	e) henkilökohtainen ohjaus	_____ t/vko
	f) muu ohjattu opiskelu	_____ t/vko

Yhteensä _____ t/vko

Omatoiminen opiskelu:	g) tehtävien/"läksyjen" teko tunnille	_____ t/vko
	h) tentteihin/kokeisiin lukeminen	_____ t/vko
	i) harjoitustöiden (tutkielmat, selosteet, esitelmät) tekeminen	_____ t/vko
	j) muu omatoiminen opiskelu	_____ t/vko

Yhteensä _____ t/vko

23. Missä määrin seuraavia opetusmuotoja tulisi mielestäsi käyttää opintoalallasi nyt toteutettuun opetukseen verrattuna? (rengastus joka kohtaan)

1 = enemmän 3 = en osaa sanoa 4 = vähemmän
2 = sopivasti 5 = ei lainkaan

a) luennot	1	2	3	4	5
b) harjoitukset (esim. laboratorio- ja laskuharjoitukset)	1	2	3	4	5
c) seminaarikeskustelut opiskelijoiden valmistelemista aiheista	1	2	3	4	5
d) harjoitustyöt	1	2	3	4	5

IV. OPINTO-OHJAUS

24. Mistä sait tietoa Kokkolan ammattikorkeakoulun tarjoamista opintovaihtoehtoista ennen opintojesi aloittamista?

25. Kenen puoleen olet kääntynyt opintojen kuluessa halutessasi tietoja opiskeluasi liittyvistä asioista? (rengasta tarvittaessa useampi vaihtoehto)

- a) oman oppilaitoksen opinto-ohjaajan
 b) jonkin toisen oppilaitoksen opinto-ohjaajan, minkä _____
 c) opintojaksojen opettajan
 d) oppilaitosten muun henkilökunnan, kenen _____
 e) toisten opiskelijoiden

26. Arvioi missä määrin olet saanut opiskeluaikana tietoa seuraavista asioista (rengastus joka kohtaan)

1 = liian paljon
2 = sopivasti

3 = en osaa sanoa

4 = liian vähän
5 = ei lainkaan

a) opiskeluun liittyvistä käytännön kysymyksistä	1	2	3	4	5
b) opiskelutekniikasta	1	2	3	4	5
c) koulutusohjelman yleisestä rakenteesta	1	2	3	4	5
d) suuntautumisvaihtoehdoista	1	2	3	4	5
e) opintojen henkilökohtaisesta suunnittelusta	1	2	3	4	5
f) työelämään sijoittumisesta	1	2	3	4	5
g) vapaasti valittavista opinnoista	1	2	3	4	5
h) vaihtoehtoisista opinnoista	1	2	3	4	5
i) ulkomaisista opinnoista ja harjoittelusta	1	2	3	4	5
j) kirjasto- ja tietopalvelujen käytöstä	1	2	3	4	5
k) opiskelijajärjestöjen toiminnasta	1	2	3	4	5
l) jatko-opinnoista	1	2	3	4	5
m) erilaisten opintojaksovalintojen vaikutuksista suhteessa tulevaan työuraan	1	2	3	4	5

27. Mitkä olisivat mielestäsi parhaat tavat tiedottaa opintojen kuluessa opiskeluun liittyvistä asioista? (numeroi alla olevista vaihtoehdoista kolme parasta tapaa 1= paras, 2 = toiseksi paras, 3= kolmanneksi paras)

- ___ ammattikorkeakouluopintohin orientoiva kurssi opintojen alussa
- ___ kirjallinen informaatio (esim. tiedotuslehtiset)
- ___ opinto-ohjaajan henkilökohtainen ohjaus
- ___ opinto-ohjaajan pienryhmäohjaus
- ___ opintojaksojen opettajan henkilökohtainen ohjaus
- ___ oppilaitoksen muun henkilökunnan henkilökohtainen ohjaus
- ___ vanhemman ammattikorkeakouluopiskelijan eli "tutorin" pienryhmäohjaus
- ___ muu, mikä _____

28. Mitä asioita opinto-ohjauksessa tulisi mielestäsi painottaa ja mihin aikaan lukuvuodesta niitä olisi paras käsitellä?

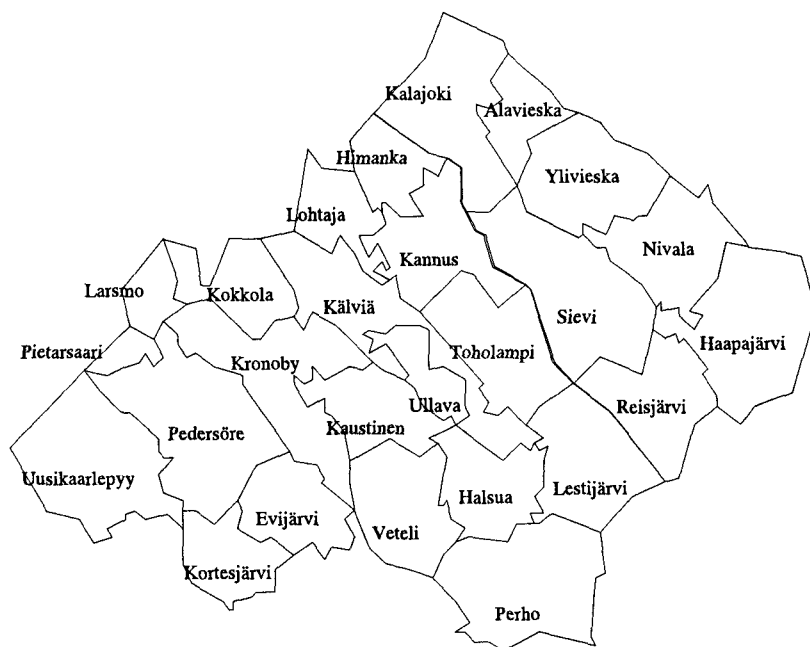
V MIELIKUVAT AMMATTIKORKEAKOULUSTA

29. Mikä on mielestäsi ammattikorkeakoulu? (rengasta vaihtoehto, joka vastaa parhaiten näkemystäsi suhteessa alla esitettyihin väitteisiin)

1 = täysin samaa mieltä 3 = en osaa sanoa 4 = jokseenkin eri mieltä
2 = jokseenkin samaa mieltä 5 = täysin eri mieltä

a) Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneen on helpompi sijoittua työelämään kuin opistotasaisen tutkinnon suorittaneen	1	2	3	4	5
b) Ammattikorkeakoululla on enemmän kansainvälistä opiskelijavaihtoa ja yhteistyötä kuin ammatillisilla oppilaitoksilla	1	2	3	4	5
c) Ammatillisten oppilaitosten opettajat ja opiskelijat ovat jakautuneet ammattikorkeakoulun toteuduttua kahteen kastiin, ammattikorkeakoulussa oleviin sekä koulu- ja opistoasteella oleviin	1	2	3	4	5
d) Ammattikorkeakoulussa tehtävällä tutkimus- ja kehittämistoiminnalla on selkeämmin käytäntöön soveltava luonne kuin tiedekorkeakoulussa	1	2	3	4	5
e) Tuotanto- ja työelämän vaikutus opetuksessa on pienempi ammattikorkeakouluissa kuin ammatillisissa oppilaitoksissa	1	2	3	4	5
g) Ammattikorkeakoulun opettaja on ensisijaisesti opettaja ja vasta toissijaisesti tutkija	1	2	3	4	5
h) Korkeakoulusta opiskelupaikkaa tavoittelevalle tulee ammattikorkeakoulusta muodostumaan varteenotettava vaihtoehto	1	2	3	4	5
i) Ammattikorkeakoulu on alansa ja alueensa soveltavan tutkimustoiminnan keskus	1	2	3	4	5
j) Nykyinen ammatillinen korkea-aste ja opistoaste säilynee ammattikorkeakoulujen toteutumisesta huolimatta	1	2	3	4	5
k) Ammattikorkeakoulu on tiedekorkeakoulun veroinen opetuslaitos	1	2	3	4	5
l) Ammattikorkeakoulu on toiminnassaan ja päätöksenteossään itsenäisempi kuin ammatilliset oppilaitokset	1	2	3	4	5
m) Ammattikorkeakoulututkinto tulee olemaan työmarkkinoilla vähintään yhtä arvostettu kuin tiedekorkeakoulututkinto	1	2	3	4	5
n) Minulle ei ole muodostunut selkeää käsitystä siitä, mitä ammattikorkeakoulut ovat	1	2	3	4	5

Liite 2. Keski-Pohjanmaan alue tässä tutkimuksessa

Liite 3. Mitä KAMK:n opiskelijat ovat odottaneet tai odottavat opiskelultaan koulutusohjelmittain

ODOTUKSET	KOULUTUSOHJELMA													
	T & H		Terv.		Konet.		Pros.		Sähköt.		Vaat.		Yht.	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Korkeakoulumaista opiskelua (luentopain., mahdollisuus pääittää mitä, miten ja milloin opiskelee, laaja-al., asioiden syv. pohd.)	19	36,5	12	25,5	3	18,8	8	32,0	2	15,4	6	28,6	50	28,7
Tietoja ja taitoja ammattia, työel. ja jatko-op varten, amm.valm. ja pä.	13	25,0	15	31,9	6	37,5	8	32,0	2	15,4	4	19,0	48	27,6
Korkeatasoista opetusta	4	7,7	8	17,0			4	16,0	2	15,4	3	14,3	21	12,1
Käytännönläheisyyttä	5	9,6			1	6,3			2	15,4	3	14,3	11	6,3
Amkk-tutk, joka opistotutk. yläp. (Arvostus, palkkaus, työm.asema)	4	7,7	4	8,5					1	7,7	1	4,8	10	5,7
Itensä kehittämistä/kiinnostusta vastaavaa koulutusta	1	1,9	1	2,1							2	9,5	4	2,3
Valmistumista					3	18,8			1	7,7			4	2,3
Parempaa työllisyysilannetta					1	6,3					2	9,5	3	1,7
Suunnitelmallisuutta op. toteut.			2	4,3									2	1,1
Hitaampaa opiskelutahtia							2	8,0					2	1,1
Muuta	3	5,8					1	4,0	2	15,4			6	3,4
Ei tiedä tai ei odottanut mitään	3	5,8	5	10,6	2	12,5	2	8,0	1	7,7			13	7,5
YHTEENSÄ	52	100,0	47	99,9	16	100,2	25	100,0	13	100,1	21	100,0	174	99,8

Liite 4. Miltä osin KAMK:n opiskelijoiden odotukset opiskelulta ovat jääneet toteutumatta koulutusohjelmittain

TOT. JÄÄNEET ODOTUKSET	KOULUTUSOHJELMA													
	T & H		Terv.		Konet.		Pros.		Sähköt.		Vaat.		Yht.	
	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%	N	%
Opiskelu koulumaista (Paljon lähiop., läsnäolopakko, ei mahd. vap. suunnitt. opint. si- sältöä ja suorittamisajankohtaa)	13	29,5	8	20,5	5	45,5	2	18,2	2	33,3	5	26,3	35	26,9
Opiskelu liian teoreettista (Käytännönläh. puute, tiedot eivät vastaa työel. vaatimuksia)	4	9,1	4	10,3	3	27,3	1	9,1			4	21,1	16	12,3
Liian nopea opisk.tahti/liikaa työtä	17	38,6	3	7,7	2	18,2	4	36,4	1	16,7	1	5,3	28	21,5
Opetuksen taso heikko	4	9,1	1	2,6			1	9,1			4	21,1	10	7,7
Opetuksessa päällekkäisyyksiä			6	15,4									6	4,6
Ops toimii heikosti (ain. keskinäinen painotus, pääll.)	1	2,3	11	28,2			1	9,1	1	16,7	1	5,3	15	11,5
Opetusjärj. toimivat heikosti	2	4,5	1	2,6									3	2,3
Opetus vaikeatajuista	2	4,5											2	1,5
Oma opisk. ei sujunut odotetusti					1	9,1	2	18,2			3	15,8	6	4,6
Ops ja opetus ei vastaa toisiaan	1	2,3							1	16,7			2	1,5
Muuta			5	12,8					1	16,7	1	5,3	7	5,4
YHTEENSÄ	44	99,9	39	100,2	11	99,9	11	100,1	6	100,1	19	100,2	130	99,8

Liite 5. Kuinka monta tuntia/vko tyypillisen täyden opiskeluviikon aikana opisto- ja ammatilliselta korkea-asteelta keväällä 1992 valmistuneet ja KAMK:n opiskelijat ovat keskimäärin käyttäneet eri opiskelumuotoihin oppilaitoksittain/koulutusohjelmittain

OPISKELUMUOTO	OPPILAITOS / KOULUTUSOHJELMA									
	KKOL		KTHOL		KTOL	Kone- tekn.	Pro- sessi	Sähkö- tekn.	KOAL	
	T & H		Terv.ala						Vaata.ala	
	1992	1993	1992	1993	1992	1993	1993	1993	1992	1993
Ohjattu opiskelu										
"Koulumaiset tunnit"	25	19	18	7	25	28	23	24	21	18
Luennot	2	5	14	15	2	1	3	2		7
Ohjatut harj.työt	2	1	2	8	6	3	2	3	1	4
Pienryhmä- ja sem.työt	2	1	3	4	1	1	1	2		2
Henkilökoht. ohjaus	0,5	1	1							
Muu ohjattu opiskelu	1		1		1		1	1	7	
YHTEENSÄ	32,5	27	39	34	35	33	30	32	29	31
Omatoiminen opiskelu										
Tehtävien/läksyen teko	4	5	2	3	4	8	6	5	3	5
Tentteihin/kokeisiin luku	4	9	3	8	3	7	7	9	2	8
Harjoitustöiden tekeminen	4	4	3	7	4	5	4	2	4	5
Muu omatoiminen opisk.	1	2	2	2	1	2	3	1	2	2
YHTEENSÄ	13	20	10	20	12	22	20	17	11	20
KAIKKIAAN	45,5	47	49	54	47	55	50	49	40	51